

ศาลปกครอง
มุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศ

รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง
The Administrative Court Annual Report,
Fiscal Year 2025

ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation Portal System)

ศาลปกครองได้นำระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง ตั้งแต่เริ่มต้น (การฟ้องคดี) จนถึงที่สุดกระบวนการ (การพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับคดี) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ทั้งผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี และผู้เกี่ยวข้องอื่นคดี เพื่อเป็นทางเลือกใหม่ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง

ฟ้องคดีปกครองออนไลน์ โดยระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และมีมาตรฐาน โดยไม่ต้องเดินทางมาที่ศาล

“อยู่บ้านก็ฟ้องคดีได้ ง่ายแค่คลิก”

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

ศาลปกครองได้นำระบบ “การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท” มาใช้ในคดีปกครอง โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้คู่กรณีได้มีทางเลือกในการระงับข้อพิพาท และเป็นการส่งเสริมความร่วมมือให้คู่กรณียุติข้อพิพาทที่มีต่อกันได้ด้วยความเรียบง่าย รวดเร็ว และถูกต้องตามกฎหมาย

“ยุติด้วยดี ถูกกฎหมาย เรียบง่าย ได้ผลเร็ว”

ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์

สำนักงานศาลปกครองเปิดให้บริการศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ หรือ “ALL Cloud” (Administrative Court Life Long Learning Cloud) เพื่อเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านกฎหมายปกครองและกฎหมายมหาชน ที่จะทำให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถศึกษาความรู้เกี่ยวกับศาลปกครอง วิธีพิจารณาคดีปกครอง และแนวทางการปฏิบัติราชการ จากคำวินิจฉัยของศาลปกครองผ่านระบบออนไลน์ได้โดยง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยผู้ที่สนใจสามารถเข้าใช้งานศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ หรือ “ALL Cloud” ได้ทางเว็บไซต์ allcloud.admincourt.go.th และแอปพลิเคชัน “All Cloud” ซึ่งรองรับทั้งระบบ iOS และ Android

“เรียน ดู รู้ ค้น ไปกับ ALL Cloud
เพราะกฎหมายปกครองเกี่ยวข้องกับทุกคน”

สารบัญ

ส่วนนำ | ภาพรวมหน่วยงาน

สารจากประธานศาลปกครองสูงสุด และนโยบายประธานศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐	๕
สารจากเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง	๙
ภาพถ่าย รายนามผู้บริหารศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง	๑๐
ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล	๑๓
บทสรุปผู้บริหาร	๑๔
ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและความหมาย	๒๒
วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๒๓
อำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร และองค์กรบริหารศาลปกครอง	๒๖

ส่วนที่ ๑ | การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘

การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘	๓๑
--	----

ส่วนที่ ๒ | ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ผลการดำเนินงานที่สำคัญตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๓๔
๑) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง	๓๔
๒) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม	๓๖
๓) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)	๔๑
๔) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ	๔๓
๕) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	๔๔

สถิติคดีปกครอง การบังคับคดีปกครอง และงานวิชาการคดีปกครอง	๔๘
๑) สถิติคดีปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘	๔๘
๒) การบังคับคดีปกครอง	๔๔
๓) งานวิชาการคดีปกครอง : รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง การวางหลักกฎหมาย แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง และคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘	๖๐

ส่วนที่ ๓ | การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘	๘๕
ผลสัมฤทธิ์จากการประชุมที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘	๘๙

ส่วนที่ ๔ | การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘	๙๒
---	----

ส่วนที่ ๕ | รายงานการเงิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานการเงิน ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘	๙๗
--	----

ภาคผนวก

ที่ตั้งและเขตอำนาจศาลปกครอง	๑๒๕
ผู้จัดทำ	๑๒๘

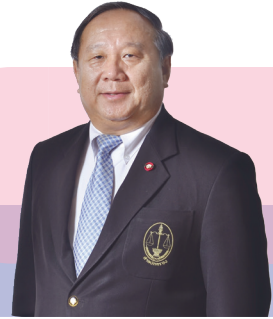

ส่วนนำ

ภาพรวมหน่วยงาน

- สารจากประธานศาลปกครองสูงสุด และนโยบายประธานศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐
- สารจากเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
- ภาพถ่าย รายงานผู้บริหารศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง
- ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล
- บทสรุปผู้บริหาร
- ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและความหมาย
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติการราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
- อำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร และองค์กรบริหารศาลปกครอง

สารจากประธาน ศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง โดยนับแต่เปิดทำการเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ จนถึงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ นับเป็นเวลากว่า ๒๔ ปี ศาลปกครองยังคงมุ่งมั่นทุ่มเทในการอำนวยความสะดวกทางปกครองให้แก่ประชาชน ด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย เสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม ขับเคลื่อนสู่การเป็นระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) และมีมาตรฐานการบริหารจัดการคดีที่เป็นสากล

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองได้เร่งแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของศาลปกครอง โดยเร่งรัด ติดตาม และจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง รวมทั้งเร่งรัดการบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองให้เป็นไปตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลา ตลอดจนส่งเสริมให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาเป็นทางเลือกในการยุติข้อพิพาทอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ศาลปกครองไม่เพียงแต่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครองตามหลักนิติธรรมเท่านั้น แต่ยังตระหนักถึงการพัฒนาให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวเข้ามา มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการอำนวยความสะดวกทางปกครองได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตั้งแต่เริ่มต้นการฟ้องคดีจนถึงสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง โดยใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation Portal System) รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mediation) และระบบบังคับคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Execution) ตลอดจนงานการเปลี่ยนแปลงองค์กรสู่สำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในองค์กร แต่ยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเพื่อก้าวสู่การเป็นศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ (Full e-Admincourt) ในอนาคต

ในนามของศาลปกครอง ขอขอบคุณองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของศาลปกครองด้วยดีมาโดยตลอด ซึ่งศาลปกครองจะยังคงปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกทางปกครองให้กับสังคมไทยต่อไป

(นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ)
ประธานศาลปกครองสูงสุด

นโยบายประธานศาลปกครองสูงสุด

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐

นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ

อำนวยความสะดวกธุรกรรมทางปกครองด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย เสริมสร้างธรรมาภิบาล
ในสังคม ขับเคลื่อนศาลปกครองเป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)
และมีมาตรฐานการบริหารจัดการคดีที่เป็นสากล

๑. บริหารจัดการคดีและบังคับคดีด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว

๑.๑ บริหารจัดการคดีให้มีประสิทธิภาพ

(๑) เร่งรัดและติดตามการบริหารจัดการคดี และจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

(๒) รณรงค์ให้ความรู้ประชาชนในการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เข้าถึงการอำนวยความสะดวกธุรกรรมทางปกครองอย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

(๓) ส่งเสริมให้บุคลากรศาลปกครองขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกธุรกรรมทางปกครองโดยใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการสัมมนาปัญหากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้บุคลากรศาลปกครอง

๑.๒ บริหารจัดการคดีเข้าใหม่และคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา

(๑) บริหารจัดการคดีให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลา และเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงาน

(๒) สนับสนุนการใช้กระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วนในการพิจารณาพิพากษาคดี

(๓) ปฏิรูประบบงาน โดยการสนับสนุนให้วิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลการพิจารณาคดีที่ล่าช้า และนำมาสู่การกำหนดแนวทางแก้ไขที่ชัดเจน

(๔) พัฒนา ปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพิจารณาพิพากษาคดี

๑.๓ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อให้คดีเสร็จจากศาลโดยเร็ว

(๑) ส่งเสริมให้ตุลาการศาลปกครองนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้ และส่งเสริมความร่วมมือของคู่กรณีให้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย เพื่อยุติข้อพิพาทด้วยความเรียบง่าย รวดเร็ว รวมทั้งผลักดันการใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คดีเสร็จจากศาลโดยเร็ว

(๒) แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของคดี

๑.๔ พัฒนาระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมของศาลปกครองที่ยั่งยืน เป็นธรรม

(๑) ผลักดันการปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองด้านสิ่งแวดล้อม

(๒) ยกกระดับความรู้ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ทั้งบุคลากรศาลปกครอง หน่วยงานทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) ส่งเสริมระบบยุติธรรมสิ่งแวดล้อมของศาลปกครองให้มีมาตรฐาน โดยสนับสนุนให้จัดทำคู่มือวิธีพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสำหรับบุคลากรศาลปกครอง

๑.๕ ยกกระดับประสิทธิภาพการบังคับคดีปกครอง

(๑) เร่งรัดการบังคับคดีปกครองให้เป็นไปตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลา

(๒) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบังคับคดีและส่งเสริมให้บุคลากรศาลปกครองใช้ระบบการบังคับคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

(๓) แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ชั้นบังคับคดี เพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

๒. เสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี เพื่อเสนอแนวปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เผยแพร่ต่อหน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้แพร่หลาย

๒.๒ ส่งเสริมให้ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ (Administrative Court Lifelong Learning Cloud: ALL Cloud) เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครอง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

๒.๓ เสริมสร้างกลไกภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลปกครองในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางปกครอง

๓. ส่งเสริมผลักดันระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)

๓.๑ นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาและยกระดับการปฏิบัติงานของศาลปกครองและขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) ที่สมบูรณ์ ทั้งในส่วนของระบบที่สนับสนุนการให้บริการและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน (e-Service) ระบบการใช้งานของศาลปกครอง (e-Court) ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ ทั้งการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับคดีปกครอง และระบบการใช้งานของสำนักงานศาลปกครอง (e-Office)

๓.๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูล และระบบความมั่นคงปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)

๓.๓ เพิ่มจำนวนห้องพิจารณา/ไต่สวนคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) เพื่อรองรับปริมาณการใช้งานที่มากขึ้น

๓.๔ เสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลและใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๓.๕ เตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การเป็นศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)

๔. พัฒนาการให้ทันสมัย มีมาตรฐานในระดับสากล

๔.๑ พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

(๑) พัฒนาระบบวิธีการปฏิบัติงานให้มีความทันสมัย โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล

(๒) เร่งรัดการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลปกครองในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครองได้อย่างสะดวก

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรศาลปกครองให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และดำรงตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมศาลปกครอง (TRUST) รวมทั้งมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน

๔.๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์ เครือข่ายความร่วมมือทางการศาลและวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ

(๑) เสริมสร้างความร่วมมือทางการศาลและวิชาการกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของศาลปกครองและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของศาลปกครอง

(๒) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรฐานการบริหารจัดการคดีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นสากล

สารจากเลขาธิการ สำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลปกครองมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อพัฒนาศาลปกครองให้เป็นศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ (Full e-Admincourt) อย่างสมเหตุสมผล โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มุ่งยกระดับเทคโนโลยีดิจิทัลของศาลให้มีความก้าวหน้าและเชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งในส่วน of ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน (e-Service) ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและการบังคับคดีปกครอง (e-Court) และระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง (e-Office) ตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญอย่างสูงกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่ประชาชน และมุ่งสู่เป้าหมาย “เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ศาลปกครองจะเป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) และมีมาตรฐานการบริหารจัดการคดีที่เป็นสากล”

อนึ่ง ท่ามกลางกระแสการพัฒนาด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ สำนักงานศาลปกครองตระหนักถึงโอกาสในการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาต่อยอดเพื่อยกระดับการอำนวยความสะดวกทางปกครองให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยได้มีการทดสอบความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โมเดลทางภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model) เทคโนโลยี Optical Character Recognition (OCR) มาใช้ในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความทันสมัยและปลอดภัย นอกจากนี้ ยังได้แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อศึกษาและพัฒนาการนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานและให้บริการ อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัลผ่านหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นการวางรากฐานที่มั่นคง สู่การเป็น “ศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)” ที่มุ่งหมายเพื่อให้การอำนวยความสะดวกทางปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และส่งมอบบริการที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน

ในนามของสำนักงานศาลปกครอง ขอขอบคุณบุคลากรศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองทุกท่านที่ทุ่มเทแรงกาย แรงใจ มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ ความสำเร็จที่ได้รับ อันเกิดจากการดังกล่าวจะเป็นกำลังใจสำคัญให้บุคลากรทุกท่านร่วมกันพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศาลปกครองในการอำนวยความสะดวกทางปกครองแก่ประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

ภาพถ่าย รายงานผู้บริหาร ศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

ผู้บริหารศาลปกครองสูงสุด

นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ
ประธานศาลปกครองสูงสุด

นายวิษณุ วรรณฤณ
รองประธานศาลปกครองสูงสุด

นายสุชาติ มงคลเลิศพล
รองประธานศาลปกครองสูงสุด

นายพรชัย มั่นศิริเพ็ญ
รองประธานศาลปกครองสูงสุด

นายประวิตร บุญเทียม
รองประธานศาลปกครองสูงสุด

นายสมชัย วัฒนการุณ
รองประธานศาลปกครองสูงสุด

นายประสาท พงษ์สุวรรณ
ประธานแผนก
คดีบริหารงานบุคคล
ในศาลปกครองสูงสุด

นางสิริกัญจน์ พานพิทักษ์
ประธานแผนก
คดีบริหารราชการแผ่นดิน
ในศาลปกครองสูงสุด

นายอนุวัฒน์ ธาราแสวง
ประธานแผนกคดีละเมิด
และความรับผิดอย่างอื่น
ในศาลปกครองสูงสุด

นายมานิตย์ วงศ์เสรี
ประธานแผนกคดีวินัย
การคลังและการงบประมาณ
ในศาลปกครองสูงสุด

นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์
ประธานแผนก
คดีสิ่งแวดล้อม
ในศาลปกครองสูงสุด

อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

นายวิสูตร วัจนเสถียรกุล
อธิบดีศาลปกครองกลาง

นายไพรัช โตสวัสดิ์
อธิบดีศาลปกครองขอนแก่น

นายตรีทศ นิโคธรางกูร
อธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่

นายสินินท์ สินิตธานนท์
อธิบดีศาลปกครองนครราชสีมา

นายตระหง่าน เกียรติศิริโรจน์
อธิบดีศาลปกครองนครศรีธรรมราช

นายสรศักดิ์ มไหศิริโยดม
อธิบดีศาลปกครองนครสวรรค์

นายประศักดิ์ ศิริพานิช
อธิบดีศาลปกครองพิษณุโลก

นางสาวอมรา สัจจาสัย
อธิบดีศาลปกครองเพชรบุรี

นายประยูร ปรีดา
อธิบดีศาลปกครองภูเก็ต

นายสุชาติ ศรีวรรกร
อธิบดีศาลปกครองยะลา

นายจำกัด ชุมพลวงศ์
อธิบดีศาลปกครองระยอง

นายวุฒิชัย แสงสำราญ
อธิบดีศาลปกครองสงขลา

นายเชี่ยวชาญ สุขช่วย
อธิบดีศาลปกครองสุพรรณบุรี

นายรยรง ธัญทะพิพงษ์
อธิบดีศาลปกครองอุดรธานี

นายพัฒนา คุณศรีพิทักษ์
อธิบดีศาลปกครองอุบลราชธานี

ผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง

นายจำนงค์ ถาวรวิสิทธิ์
เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

นายชำนาญ ทิพย์ชนวงศ์
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นายเจตน์ สถาวรศีลพร
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นางสาวจิตติมา ยอดพริ้ง
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นางสาวอัจจมา ถาวร
รองเลขาธิการ
สำนักงานศาลปกครอง

นางสุภาวดี จันทร
ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลปกครอง

นายถาวร ชาวสอาด
ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลปกครอง

นายปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์
ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลปกครอง

นายธนะ ชามะรัตน์
ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลปกครอง

นางสาวระดาภัทร จงธรรมคุณ
ที่ปรึกษา
สำนักงานศาลปกครอง

ภาพรวม ด้านทรัพยากรบุคคล

ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

อัตรากำลังบุคลากรของศาลปกครอง

รวมทั้งสิ้น **๓,๙๑๓** คน

๑. ตุลาการศาลปกครอง **๓๒๕** คน

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด	๕๗ คน
ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๒๕๑ คน
ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นประจำศาลปกครองสูงสุด	๑๗ คน

๒. ข้าราชการ
ฝ่ายศาลปกครอง
๒,๗๖๘ คน

๓. พนักงานราชการ
ศาลปกครอง
๘๐๙ คน

๔. ลูกจ้างประจำ
๑๑ คน

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองดำเนินการจัดทำตามมาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกำหนดให้สำนักงานศาลปกครองจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง เสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ปีละหนึ่งครั้ง

สำนักงานศาลปกครองได้จัดทำรายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองเสนอต่อหน่วยงานดังกล่าว และเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและนำไปใช้ประโยชน์ตามสมควร โดยจัดทำในรูปแบบหนังสือ แผ่นพับบรรจุ QR Code ข้อมูลรายงานประจำปี และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เผยแพร่ทางเว็บไซต์ศาลปกครอง เนื้อหาในรายงานประจำปี แบ่งเป็น ๗ ส่วน ประกอบด้วย **ส่วนนำ** ภาพรวมหน่วยงาน **ส่วนที่ ๑** การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘ **ส่วนที่ ๒** ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ **ส่วนที่ ๓** การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน **ส่วนที่ ๔** การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ **ส่วนที่ ๕** รายงานการเงิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ และ**ส่วนที่ ๖** ภาคผนวก สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนนำ ภาพรวมหน่วยงาน

ประกอบด้วย สารจากประธานศาลปกครองสูงสุด และนโยบายประธานศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐ สารจากเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ภาพถ่าย วิทยานิพนธ์ผู้บริหารศาลปกครองสูงสุด อดีบดีศาลปกครองชั้นต้น และผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง ภาพรวมด้านทรัพยากรบุคคล บทสรุปผู้บริหาร ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและความหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร และองค์กรบริหารศาลปกครอง

ส่วนที่ ๑ การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘

งบประมาณที่สำนักงานศาลปกครองได้รับจัดสรร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๒,๕๖๓.๑๓๓๘ ล้านบาท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๒,๙๐๘.๙๖๓๔ ล้านบาท และปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๓,๓๖๔.๔๔๘๑ ล้านบาท โดยงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ และ พ.ศ. ๒๕๖๗ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๘ ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๙ ของวงเงินงบประมาณของประเทศ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๖ โดยงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจำแนกเป็น แผนงานบุคลากรภาครัฐ ร้อยละ ๗๑.๔๙ แผนงานพื้นฐาน ร้อยละ ๒๕.๑๖ และแผนงานยุทธศาสตร์ ร้อยละ ๓.๓๕

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง แบ่งการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองมีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด จำนวน ๓๙,๕๐๘ คดี (คดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๒๖,๗๑๘ คดี และเป็นคดีที่รับเข้าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๒,๗๙๐ คดี) พิจารณาคดีแล้วเสร็จ จำนวน ๑๒,๘๕๖ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ของค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดจำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๕,๒๖๐ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๔ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด) และมีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน ๒๖,๖๕๒ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๖ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด) แบ่งเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๒,๔๑๙ คดี และเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๑๔,๒๓๓ คดี

๒) การยกระดับการอำนวยความสะดวกธรรมชาติทางปกครอง มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เช่น (๑) ปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการผลักดันการแก้ไขบทบัญญัติที่สำคัญ (๒) นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้เป็นทางเลือกในการยุติข้อพิพาท (๓) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและบังคับคดีปกครองให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ส่งเสริมการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (๔) เร่งรัด ติดตาม และบริหารจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามนโยบายของประธานศาลปกครองสูงสุด และบริหารจัดการคดีเข้าใหม่และคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด และ (๕) เร่งรัดการบังคับคดีปกครองตามคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว

ด้านที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม มีการดำเนินโครงการและกิจกรรมที่สำคัญ เช่น

๑) จัดทำ “แนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗” และ “การวางหลักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติราชการทางปกครองที่น่าสนใจ” ในรูปแบบ e-Book และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานทางปกครอง จำนวนกว่า ๙,๐๐๐ หน่วยงาน ๒) พัฒนาและขับเคลื่อนการใช้งานศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ (ALL Cloud) ให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้สนใจ สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างสะดวก ทุกที่ ทุกเวลา รวมทั้งจัดอบรม/สัมมนา เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและหลักปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองผ่านระบบ Streaming บนศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ (ALL Cloud) จำนวน ๑๑ ครั้ง ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งสิ้น ๑๔,๘๙๑ คน ๓) จัดกิจกรรมเสริมสร้างหลักปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลปกครองและการใช้สิทธิทางศาล ภายใต้โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลสู่สังคม ให้แก่หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ

และประชาชน โดยสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาคทุกแห่ง จัดการอบรมในรูปแบบออนไลน์และออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งสิ้น ๑๔๐,๒๓๗ คน ๔) จัดตั้ง “ศูนย์ดิจิทัลศาลปกครอง” ในรูปแบบ Web Link Portal เพื่อเป็นศูนย์รวมบริการออนไลน์ของสำนักงานศาลปกครองอย่างครบวงจร ๕) พัฒนาระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลปกครองและคดีปกครอง เข้าถึงหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงยิ่งขึ้น ๖) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทภารกิจของศาลปกครองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์/เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์ และสื่อ Digital Content รวมทั้งการจัดกิจกรรมศาลปกครองพบประชาชนออนไลน์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt) ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ๑) พัฒนาและติดตั้งระบบห้องพิจารณา/ห้องไต่สวนคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) เพิ่มเติมอีกจำนวน ๓ แห่ง (ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองเชียงใหม่ และศาลปกครองนครราชสีมา) รวมทั้งพัฒนาระบบใกล้เคียงข้อพิพาทคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ๒) พัฒนาระบบสนับสนุนการคืนเงินค่าธรรมเนียมศาลและการนำส่งค่าธรรมเนียมศาลเป็นรายได้แผ่นดิน ๓) พัฒนาระบบต้นแบบจัดเก็บบันทึกความเข้าใจ (MOA) และบันทึกข้อตกลง (MOU) ๔) ปรับปรุงระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center) เวอร์ชัน ๒ ๕) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูล และระบบความมั่นคงปลอดภัยให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และปรับปรุงระบบป้องกันการโจมตีผ่านทาง DNS (Domain Name System) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้กับประชาชน ๖) ศึกษาทดสอบด้านปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) ด้วยโมเดลทางภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model) ในรูปแบบการพัฒนาทักษะควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง (On-the-Job Training) โดยสำนักงานศาลปกครองร่วมกับสถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (BDI) นำตัวอย่างชุดข้อมูลคำถาม - คำตอบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครอง/คดีปกครอง และอุทธรณ์คดีปกครอง มาใช้เป็นองค์ความรู้ในการทดสอบการถาม - ตอบอัตโนมัติเพื่อทดสอบพิจารณาคัดเลือกโมเดลปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะมีการคัดเลือกโมเดลที่เหมาะสมตามช่วงเวลาที่ใช้งานจริงในอนาคตต่อไป ๗) เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลของบุคลากรเพื่อรองรับการเป็นศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)

ด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ดำเนินการพัฒนามูลนิธิศาลปกครอง แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ที่สำคัญ ได้แก่

๑) การพัฒนาตุลาการศาลปกครอง ภายใต้แผนพัฒนาตุลาการศาลปกครองตามความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพและการพัฒนาต่อเนื่องระหว่างปฏิบัติหน้าที่ตุลาการศาลปกครอง เช่น โครงการเสริมสร้างความเชี่ยวชาญของตุลาการศาลปกครอง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับคดีมีมาตรฐานและรวดเร็วยิ่งขึ้น โครงการสัมมนาปัญหากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๒) การพัฒนาข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ภายใต้แผนพัฒนามูลนิธิสำนักงานศาลปกครอง ตลอดจนนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนามูลนิธิของสำนักงานศาลปกครอง ให้มีศักยภาพและ

ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนภารกิจของศาลปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนสอดคล้องกับวัฒนธรรมศาลปกครอง (TRUST) เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การสนับสนุนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีปกครองสำหรับพนักงานคดีปกครอง โครงการพัฒนา สมรรถนะของตุลาการศาลปกครองและบุคลากรสำนักงานศาลปกครองให้สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด และโครงการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรศาลปกครองให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ สำนักงานศาลปกครองยังได้มีการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น (๑) กำหนดให้บุคลากรสำนักงานศาลปกครองทุกคน จัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีเป้าหมายจำนวนชั่วโมงการพัฒนาอย่างน้อย ๖๐ ชั่วโมงต่อคนต่อปี (๒) จัดทำและพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสำนักงานศาลปกครองเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้วยเทคโนโลยี Dashboard (๓) จัดทำเส้นทางการพัฒนาบุคลากรสำนักงานศาลปกครอง (Development Roadmap) ให้สอดคล้องกับตัวแบบสมรรถนะของบุคลากรทุกกลุ่ม/ระดับตำแหน่ง (๔) ดำเนินโครงการ ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานศาลปกครอง (TRUST) (๕) ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง (Integrity & Transparency Assessment: ITA) ซึ่งเป็นโครงการที่สำนักงานศาลปกครองจัดให้มีขึ้นเพื่อรองรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด โดยผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานศาลปกครองได้รับคะแนนการประเมิน ITA เท่ากับ ๙๗.๙๑ คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับ ๑ ประเภทองค์กรศาล (อันดับ ๑ เป็นปีที่ ๓ ติดต่อกัน) และเป็นคะแนนสูงสุด ของสำนักงานศาลปกครองนับตั้งแต่เข้าร่วมการประเมิน ITA ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน

ด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยมีกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมศาลปกครอง องค์กร หรือหน่วยงานทั้งภายใน และระหว่างประเทศ ได้แก่

๑) การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการภายในประเทศ สำนักงานศาลปกครองจัดทำและขับเคลื่อน กิจกรรมความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ รวมทั้งสิ้น ๙ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) สำนักงาน พัฒนาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) กองทัพอากาศ สถาบันวิทยสิริเมธี (VISTEC) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โรงพยาบาล ธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทางปกครอง โดยมุ่งเน้นความร่วมมือเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกทางปกครอง การพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์และพัฒนาระบบข้อมูล การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนและการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัล ด้านวิชาการ และการให้บริการทางการแพทย์ และการสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการอำนวยความสะดวกทางปกครอง

๒) การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ เช่น กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับรัฐบาลฝรั่งเศส ผ่านสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลปกครองและศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรศาล/หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาลประชาชนระดับสูงนครเชียงใหม่ มูลนิธิคอนราต อาเดนาัวร์ ประจำประเทศไทย รวมทั้งการเข้าร่วมการประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ เช่น การประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการสิทธิการถาวรของสมาคมกฎหมายอาเซียน ครั้งที่ ๔๕ การประชุมใหญ่ทางวิชาการสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๕ การประชุมคณะกรรมการ Global Rule of Law Commission of the EPLC การประชุม European Group of Public Law (EGPL) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ และการประชุมคณะกรรมการบริหารองค์การกฎหมายมหาชนแห่งยุโรป (EPLC Board of Directors) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติธรรมทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

การบังคับคดีปกครอง หากนับตั้งแต่ศาลปกครองเปิดทำการจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ มีคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด จำนวน ๒๗,๗๙๖ คดี ดำเนินการบังคับคดีแล้วเสร็จ จำนวน ๒๒,๘๑๗ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐๙ ของคดีที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด และมีคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๔,๙๗๙ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๑ ของคดีที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดี จำนวน ๒,๑๓๗ คดี และดำเนินการบังคับคดีแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑,๙๑๙ คดี

การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง การวางหลักกฎหมาย แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง และคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีการตัดสินสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านด้วยเหตุภูมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นสำคัญ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๒๔/๒๕๖๘) ๒) วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีรถไฟฟ้ามอเตอร์ต้องจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘)

แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๔๓/๒๕๖๘) ๒) แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีความสำคัญและจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการทางการเห็นภายในอาคารสถานีรถไฟฟ้า (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘) ๓) แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการพิจารณาปรับเรื่องร้องเรียนมรรยาทนายความ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๕๓/๒๕๖๘) ๔) แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารดำเนินการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๖๔/๒๕๖๘)

คำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๐ เรื่อง ได้แก่ ๑) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ ฟร. ๑/๒๕๖๘ เรื่อง การศึกษา (ความชอบด้วยกฎหมายของกฎ

เกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียน) ๒) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐/๒๕๖๘ เรื่อง การศึกษา (การแต่งกายด้วยชุดครุยวิทยฐานะบัณฑิตตามเพศสภาพในการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร) ๓) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๒๘/๒๕๖๘ เรื่อง วินัยข้าราชการ (คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ กรณีกระทำความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง) ๔) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อส. ๒๘/๒๕๖๘ เรื่อง ทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การประกาศกำหนดเขตควบคุมมลพิษ กรณีปัญหาฝุ่นพิษ PM2.5 ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย) ๕) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๓๓/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง วินัยข้าราชการ (การลงโทษสำหรับการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว) ๖) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๓๕/๒๕๖๘ เรื่อง องคกรวิชาชีพ (การสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาของบุคคลที่ไม่ควรได้รับเกียรติในการเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา) ๗) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การควบคุมอาคารและการผังเมือง (การให้โอกาสคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนออกคำสั่งให้รื้อถอนอาคาร) ๘) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อผ. ๑๕๐/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การกระทำละเมิด (กรณีไม่ระมัดระวังในการจัดเก็บและดูแลรักษาพัสดุเป็นเหตุให้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาสูญหาย) ๙) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อผ. ๒๒๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การกระทำละเมิด (กรณีละเลยไม่ดูแลต้นไม้ยืนต้นริมทางหลวงเป็นเหตุให้โคลนล้มทับรถยนต์โดยสารประจำทาง) ๑๐) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘ เรื่อง การสาธารณสุขโรค (สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์บริการขนส่งสาธารณะ)

ส่วนที่ ๓ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

๑. ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินกิจกรรมและดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายงบประมาณ โดยเห็นได้จากผลการดำเนินงานของตัวชี้วัดด้านงบประมาณ จำนวนทั้งหมด ๑๐ ตัวชี้วัด สามารถดำเนินการได้บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๙ ตัวชี้วัด ได้แก่ “ตัวชี้วัดที่ ๑ ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของศาลปกครอง” “ตัวชี้วัดที่ ๒ ร้อยละของการบังคับคดีปกครองแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด” “ตัวชี้วัดที่ ๓ ร้อยละของคดีที่ดำเนินการตามขั้นตอนการบังคับคดีแล้วเสร็จตามกรอบเวลามาตรฐาน” “ตัวชี้วัดที่ ๔ ร้อยละของจำนวนหน่วยงานทางปกครองที่นำหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ” “ตัวชี้วัดที่ ๖ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลปกครองได้ทั่วถึงและเท่าเทียม” “ตัวชี้วัดที่ ๗ ร้อยละของกิจกรรมความร่วมมือทางการศาลและทางวิชาการที่ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายแล้วเสร็จ” “ตัวชี้วัดที่ ๘ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับคดี (e-Court) การให้บริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานของรัฐ (e-Service) และหรือระบบการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ” “ตัวชี้วัดที่ ๙ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ” และ “ตัวชี้วัดที่ ๑๐

จำนวนห้องไต่สวน/ห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ” ส่วนตัวชี้วัดไม่บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่ “ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ” ค่าเป้าหมาย ๑๕,๒๖๐ คดี ดำเนินการได้ ๑๒,๘๕๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ของค่าเป้าหมาย

ปัญหาอุปสรรค ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ มีสาเหตุที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย ดังนี้ (๑) จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมากและมีภาระคดีค้างสูง รวมทั้งลักษณะคดีปกครองที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และมีปัญหาความจำเป็นของลักษณะคดีปกครองในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้เพียงพอต่อการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งการแสวงหาข้อเท็จจริงจากคู่กรณีมักประสบอุปสรรคที่ไม่อาจปฏิเสธได้ คือ การขอขยายระยะเวลาการยื่นคำคู่ความ ทั้งคู่กรณีฝ่ายเอกชนและฝ่ายหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยเหตุเพื่อความยุติธรรมแห่งคดี (๒) คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองยังมีจำนวนไม่มาก (๓) อัตราค่าล้างของตุลาการศาลปกครองไม่สอดคล้องกับปริมาณคดีปกครองที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

แนวทางแก้ไข เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุค่าเป้าหมาย ได้แก่ (๑) เร่งรัดและติดตามการบริหารจัดการคดี และจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด (๒) บริหารจัดการคดีเข้าใหม่และคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ตามประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ (๓) ขับเคลื่อนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อยุติข้อพิพาทให้เป็นไปอย่างเรียบง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งผลักดันการใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ได้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง และสนับสนุนให้ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของคดี (๔) พัฒนาคุณภาพคำพิพากษา/คำสั่ง และมาตรฐานคำวินิจฉัยของศาลปกครองให้มีบรรทัดฐานเดียวกัน และสังเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของคดีที่ศาลปกครองได้พิจารณาพิพากษาคดีที่ผ่านมา เพื่อนำมาจัดทำแนวคำวินิจฉัยต้นแบบให้ตุลาการศาลปกครองสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียบเรียงคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดระยะเวลาการจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดี (๕) มีกลไกในการเร่งรัดติดตาม โดยผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ได้แก่ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) และการประชุมผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง (๖) ศึกษาวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองที่สำคัญเพื่อเสนอหลักปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองต่อหน่วยงานทางปกครอง และเผยแพร่แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดและแนวคำวินิจฉัยของคดีที่ยุติในศาลปกครองชั้นต้นในคดีปกครองที่สำคัญให้แพร่หลาย (๗) พัฒนากระบวนการสรรหาตุลาการศาลปกครองให้ใช้ระยเวลาน้อยลง แต่ยังคงได้ตุลาการที่มีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญของตุลาการศาลปกครองให้สามารถรองรับคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (๘) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการคดีของศาลปกครอง เพื่อศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์และทบทวนแนวทางหรือระบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีที่มีอยู่แล้ว เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาและพัฒนาให้การบริหารจัดการคดีของศาลปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (๙) สร้างความร่วมมือ

กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และเป็นประโยชน์ ต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของศาลปกครอง ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

๒. การประเมินผลสัมฤทธิ์จากการประชุมที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ประธานศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้มีการประชุมของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๓๓ ครั้ง ซึ่งมากกว่าที่ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยเบี้ยประชุม ในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดให้เบิกค่าเบี้ยประชุมได้เดือนละ ๒ ครั้ง หรือปีงบประมาณละ ๒๔ ครั้ง ซึ่งผลจากการจัดให้มีการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๓๓ ครั้ง ดังกล่าว มีทั้งการพิจารณาคดีปกครองและการพิจารณาด้านการบริหาร ซึ่งได้รับการวินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจนแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๖๘ เรื่อง จำแนกเป็น การพิจารณาคดีปกครอง จำนวน ๖๗ เรื่อง (คดีแล้วเสร็จ จำนวน ๑๐๓ คดี) และด้านการบริหาร จำนวน ๑ เรื่อง ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีปกครอง ประเด็นปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาและได้รับการวินิจฉัย โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจนแล้วเสร็จ จำนวน ๖๗ เรื่อง (๑๐๓ คดี) นั้น บางประเด็น ปัญหาเป็นประเด็นแห่งคดีพิพาทที่ได้รับความสนใจ เกี่ยวข้องต่อประชาชนเป็นจำนวนมากหรือประโยชน์ สาธารณะที่สำคัญ ตลอดจนมีทุนทรัพย์สูง อาทิ ปัญหาแห่งคดีพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับการออกคำสั่ง ให้รับผิดคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนในการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือก และปัญหาเกี่ยวกับจำนวนความเสียหาย ในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

ภายหลังจากการมีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในการพิจารณาคดีปกครองแล้ว สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการรวบรวมมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน และจัดทำเอกสารวิชาการ รวมหลักกฎหมายจากมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในรูปแบบ e-Book เพื่อเผยแพร่ให้กับตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครอง ผ่านทางระบบ Intranet ศาลปกครอง เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๔ การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๕ รายงานการเงิน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาคผนวก ที่ตั้งและเขตอำนาจศาลปกครอง และผู้จัดทำ

ตราสัญลักษณ์ศาลปกครอง และความหมาย

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญ “พระคทาจอมทัพ” ซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ ไปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของ “ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง” เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้สถิตสถาพรตลอดไป โดยประกอบเป็นแกนกลางดุลพາหประดิษฐ์ฐานบนพานมีช่อชัยพฤกษ์อยู่ด้านล่างภายในขอบวงรีซึ่งมีความหมายของตราสัญลักษณ์ ดังนี้

วงรี

วงรีมาจากวงกลมที่รีเป็นรูปไข่ หมายถึง วงกลมซึ่งมีการเคลื่อนไหวหมุนไปตลอดเวลา เป็นการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

ดุลพາห

ดุลหรือตาชั่ง เป็นเครื่องหมายวัดหาความเสมอกัน หมายถึง การสมดุล เสมอภาค มีความเป็นธรรมและไม่เอินเอียงแก่ฝ่ายใด ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมเที่ยงตรง

พระคทาจอมทัพ

เป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นเครื่องหมายแสดงว่า ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองจัดตั้งขึ้นสำเร็จในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ กับทั้งเป็นมิ่งขวัญเครื่องเตือนใจให้ตุลาการศาลปกครองและข้าราชการฝ่ายศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลปกครอง

พาน

ใช้สำหรับอัญเชิญสิ่งสำคัญ ซึ่งได้แก่ การอัญเชิญพระคทาจอมทัพซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ช่อชัยพฤกษ์

เป็นช่อใบไม้ใช้สวมหัวเมื่อมีชัยชนะ หมายถึง ความมีชัยชนะในการคิดและการดำเนินการแห่งสรรพกิจทั้งปวงของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนปฏิบัติการ ของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

วิสัยทัศน์ศาลปกครอง ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๘๐)

อำนวยความสะดวกทางปกครอง
ด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย
เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม
และเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ
หรือเป็นคดียุติธรรม

“เป็นธรรม รวดเร็ว
ทันสมัย”

พันธกิจของศาลปกครอง

- พันธกิจที่ ๑ พินิจภาคติและบังคับคดีปกครองด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม รวดเร็ว และเกิดสัมฤทธิ์ผล ทุกภาคส่วนในสังคมเข้าถึงการอำนวยความสะดวกทางปกครองได้โดยง่าย และทั่วถึง
- พันธกิจที่ ๒ วางหลักปฏิบัติราชการทางปกครองที่เป็นบรรทัดฐานในการใช้อำนาจทางปกครองที่เป็นธรรม เพื่อป้องกันและลดการเกิดข้อพิพาททางปกครอง
- พันธกิจที่ ๓ ยกย่องการดำเนินงานของศาลปกครองให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล และมีธรรมาภิบาล เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้รับการบริการอย่างมีคุณภาพ
- พันธกิจที่ ๔ ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายปกครอง และหลักปฏิบัติราชการที่ดีจากแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองให้แก่ทุกภาคส่วนในสังคม
- พันธกิจที่ ๕ เสริมสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายความร่วมมือทางการศาล ทางวิชาการ และอื่น ๆ ที่จำเป็นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ศาลปกครองได้กำหนดแผนที่นำทาง หรือ Road Map เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ศาลปกครองในระยะ ๒๐ ปี โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญที่ต้องการบรรลุเมื่อสิ้นสุดแผนแม่บทศาลปกครองทุกระยะ ๕ ปี ดังนี้

แผนแม่บทศาลปกครอง ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ศาลปกครองจะเป็นศาลที่มีการบริหารจัดการคดี การพิจารณาพิพากษาคดี และการบังคับคดี เป็นไปตามกรอบเวลามาตรฐานที่กำหนด มีระบบต้นแบบระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) และเป็นองค์กรแห่งความสุข (Happy Organization) พร้อมรับการตรวจสอบ (Accountability) จากทุกภาคส่วน

แผนแม่บทศาลปกครอง ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ศาลปกครองจะเป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) และมีมาตรฐานการบริหารจัดการคดี ที่เป็นสากล

แผนแม่บทศาลปกครอง ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๕ ศาลปกครองจะเป็นศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)

แผนแม่บทศาลปกครอง ระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๘๐ ศาลปกครองจะเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ (Court Excellence)

แผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ประกอบด้วย

๑. แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง
๒. แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม
๓. แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)
๔. แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ
๕. แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

เป้าประสงค์หลัก (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑. ทุกภาคส่วนในสังคมมีความเชื่อมั่นในระดับสูงต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลปกครอง
๒. การดำเนินงานและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลปกครองเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
๓. บุคลากรสำนักงานศาลปกครองใช้ระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงาน และให้บริการประชาชน

ตัวชี้วัดเป้าประสงค์หลัก (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑. ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลปกครอง (เป้าหมาย ร้อยละ ๙๑)
๒. ร้อยละของบุคลากรสำนักงานศาลปกครองที่ใช้ระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติงาน และให้บริการประชาชน (เป้าหมาย ร้อยละ ๘๐)

ต่อยอดอดีต

ปรับปรุงฉบับ

สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต

PLAN

DO

CHECK

ACT

“ศาลปกครองมุ่งสร้างมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพ
ในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองเทียบเท่าระดับสากล
เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
ให้ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน คู่กรณี นักลงทุน
ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะสนับสนุนให้ประเทศไทย
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๘๐”

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี:

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

คติพจน์: มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

พ.ศ.
๒๕๘๐

ศาลปกครอง
เป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ
(Court Excellence)

พ.ศ.
๒๕๗๕

ศาลปกครอง
เป็นศาลปกครองอัจฉริยะ:
(Smart Admincourt)

พ.ศ.
๒๕๗๐

ศาลปกครอง
เป็นระบบศาลอิเล็กทรอนิกส์
(e-Admincourt) และมีมาตรฐาน
การบริหารจัดการคดีที่เป็นสากล

พ.ศ.
๒๕๖๕

ศาลปกครอง
มีการบริหารจัดการคดี
การพิจารณาพิพากษาคดี
และการบังคับคดีเป็นไปตาม
กรอบเวลามาตรฐานที่กำหนด

พ.ศ.
๒๕๖๑

ศาลปกครอง
มีการเพิ่มประสิทธิภาพ
การปฏิบัติงานและการให้บริการ
ประชาชนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

อำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร และองค์กรบริหารศาลปกครอง

อำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง

ศาลปกครองดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและอำนวยความสะดวกทางปกครองให้กับประชาชน หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยอาศัยอำนาจในการดำเนินงานภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๗ กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ ได้กำหนดประเภทคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ได้แก่

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

คดีที่มีลักษณะเป็นคดีปกครองบางเรื่องกฎหมายไม่ได้กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ได้แก่

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่น

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ กำหนดให้ศาลปกครองแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ

- (๑) ศาลปกครองสูงสุด
- (๒) ศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่ ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค

รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ดำเนินการจัดทำตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๙๐ เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองแล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีโดยตรงต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

มาตรา ๙๓ ให้สำนักงานศาลปกครองจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของศาลปกครองและของสำนักงานศาลปกครองเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาปีละหนึ่งครั้ง

วิธีพิจารณาคดีปกครอง

การพิจารณาคดีปกครองมีหลักเกณฑ์การพิจารณาที่เป็นหลักสำคัญขององค์กรตุลาการ เช่น หลักการฟังความทุกฝ่าย หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย หลักการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว และปรัชญาพื้นฐานของการตัดสินข้อพิพาททางปกครอง และลักษณะของข้อพิพาททางปกครองมีลักษณะเฉพาะบางประการแตกต่างจากเรื่องอื่น ๆ การพิจารณาคดีปกครองจึงมีหลักเกณฑ์ทางวิธีพิจารณาที่เป็นลักษณะเด่น ได้แก่ ๑) วิธีพิจารณาระบบไต่สวน ๒) หลักความเรียบง่าย ๓) หลักการพิจารณาคดีเป็นลายลักษณ์อักษร และ ๔) หลักการถ่วงดุลการใช้อำนาจตุลาการ

ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

๑
การเสนอคำฟ้อง

๒
การแสวงหาข้อเท็จจริง

๓
การนั่งพิจารณาคดี

๔
การพิพากษาคดี

๕
การบังคับคดี

ลักษณะเด่นของการพิจารณาคดีปกครอง

๑
วิธีพิจารณาระบบไต่สวน

๒
หลักความเรียบง่าย

๓
หลักการพิจารณาคดีเป็นลายลักษณ์อักษร

๔
หลักการถ่วงดุลการใช้อำนาจของตุลาการ

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๗ กำหนดให้สำนักงานศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบในงานธุรการของศาลปกครอง
- (๒) ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครองตามคำสั่งของศาลปกครอง
- (๓) ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลปกครอง
- (๔) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของศาลปกครอง
- (๕) วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- (๖) จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง
- (๗) จัดให้มีการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้ของตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน การบริหารราชการแผ่นดิน และบุคลากรด้านกฎหมายมหาชน
- (๘) ปฏิบัติการอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง

โครงสร้างและการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศาลปกครอง

อำนาจหน้าที่และลักษณะงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสำนักงานศาลปกครอง

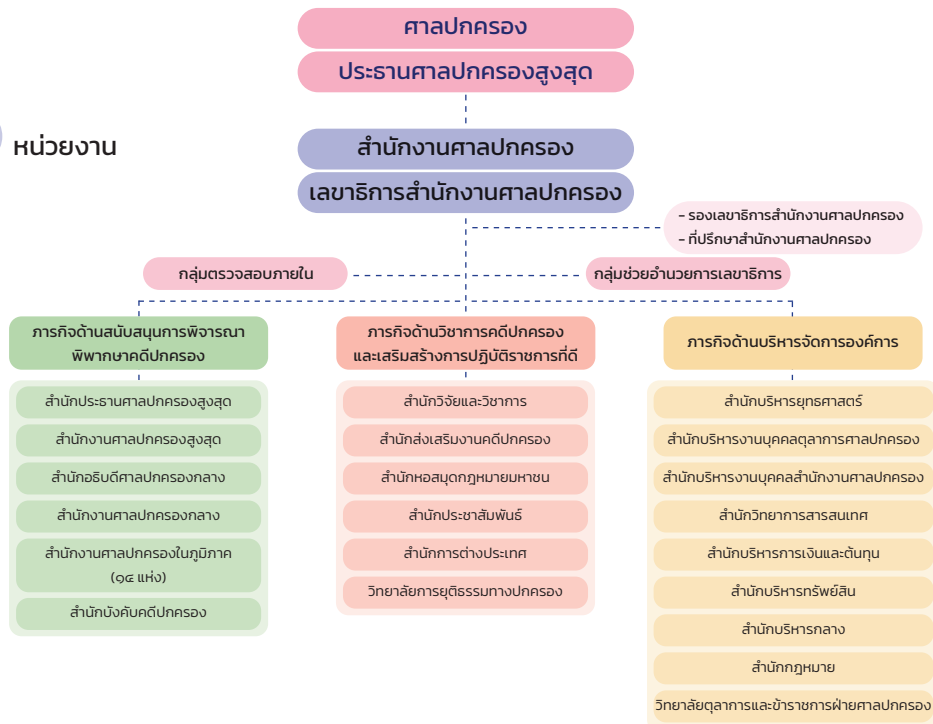
(ตามประกาศ ก.ม.ศ.ป. เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕ ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๕ และประกาศสำนักงานศาลปกครอง เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘)

รวม

๓๖

หน่วยงาน

๑๖ สำนักงานศาล
๑๖ สำนัก
๒ วิทยาลัย
๒ กลุ่มขึ้นตรงฯ

องค์กรบริหารศาลปกครอง

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองดำเนินการขับเคลื่อนและบริหารการดำเนินงาน โดยมี คณะกรรมการ ๓ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง (ก.บ.ศป.) และคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง (ก.ขป.)

คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยกำหนดให้คณะกรรมการตุลาการศาลปกครองมีองค์ประกอบตามมาตรา ๓๕ และมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของตุลาการศาลปกครอง

คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง (ก.บ.ศป.) จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ได้เพิ่มหมวด ๓/๑ คณะกรรมการบริหารศาลปกครองขึ้น โดยกำหนดให้คณะกรรมการบริหารศาลปกครองมีองค์ประกอบตามมาตรา ๔๑/๒ และมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๑/๙

คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง (ก.ขป.) จัดตั้งขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองมีองค์ประกอบตามมาตรา ๔๑ และมีหน้าที่ตามมาตรา ๔๔

รายละเอียดของอำนาจหน้าที่ โครงสร้างองค์กร องค์กรบริหารศาลปกครอง
ตาม QR Code

ส่วนที่ ๑

การเปรียบเทียบ
งบประมาณรายจ่าย
ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘

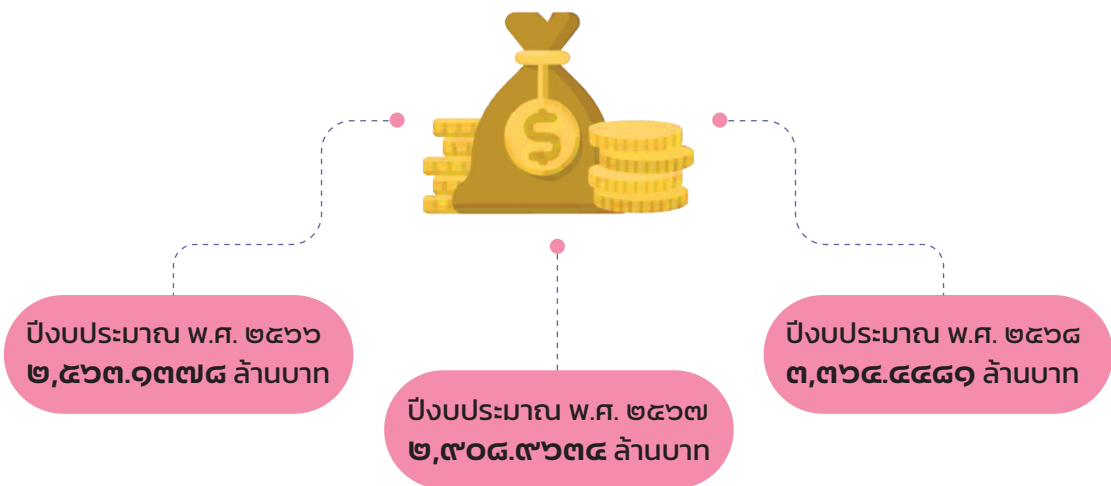
การเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘

สำนักงานศาลปกครองได้รับการจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘ ดังนี้

ปีงบประมาณ	วงเงินงบประมาณของประเทศ (ล้านบาท)	วงเงินงบประมาณที่สำนักงานศาลปกครองได้รับจัดสรร		
		จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละของงบประมาณประเทศ	เพิ่ม (+)/ลด (-) จากปีงบประมาณก่อนหน้า (ร้อยละ)
พ.ศ. ๒๕๖๖	๓,๑๘๕,๐๐๐.๐๐๐๐	๒,๕๖๓.๑๓๗๘	๐.๐๘	+๐.๘๘
พ.ศ. ๒๕๖๗	๓,๔๘๐,๐๐๐.๐๐๐๐	๒,๙๐๘.๙๖๓๔	๐.๐๘	+๑๓.๔๙
พ.ศ. ๒๕๖๘	๓,๗๕๒,๗๐๐.๐๐๐๐	๓,๓๖๔.๔๔๘๑	๐.๐๙	+๑๔.๖๖

ที่มา : ๑. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (เล่มที่ ๑๕) สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
 ๒. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ (เล่มที่ ๑๕) สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี
 ๓. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ (เล่มที่ ๑๕) สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

วงประมาณที่สำนักงานศาลปกครองได้รับจัดสรร

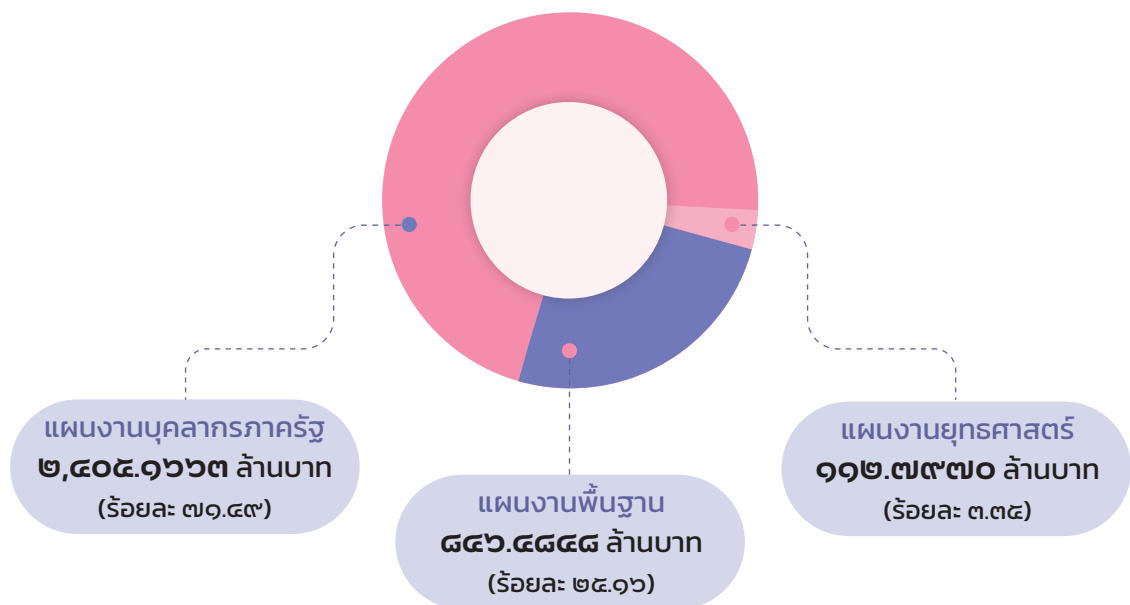

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานศาลปกครองได้รับการจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ รวมวงเงิน ๓,๓๖๔.๔๔๘๑ ล้านบาท จำแนกตามงบรายจ่ายของภาครัฐได้ ดังนี้

งบรายจ่าย	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘	
	วงเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
รวม	๓,๓๖๔.๔๔๘๑	๑๐๐.๐๐
แผนงานบุคลากรภาครัฐ	๒,๔๐๕.๑๖๖๓	๗๑.๕๙
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	๒,๔๐๕.๑๖๖๓	๗๑.๕๙
แผนงานพื้นฐาน	๘๔๖.๔๘๔๘	๒๕.๑๖
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๔๒๐.๙๖๒๘	๑๒.๕๑
ค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน/สิ่งก่อสร้าง	๔๒๕.๕๒๒๐	๑๒.๖๕
แผนงานยุทธศาสตร์	๑๑๒.๗๙๗๐	๓.๓๕
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	๕.๕๐๐๒	๐.๑๖
ค่าครุภัณฑ์	๑๐๗.๒๙๖๘	๓.๑๙

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ (เล่มที่ ๑๕) สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

งบประมาณที่สำนักงานศาลปกครองได้รับจัดสรร

ส่วนที่ ๒

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

- **ผลการดำเนินงานที่สำคัญตามแผนปฏิบัติราชการ
ของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐**
  - ๑) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง
  - ๒) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม
  - ๓) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)
  - ๔) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ
  - ๕) แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม
- **สถิติคดีปกครอง การบังคับคดีปกครอง และงานวิชาการคดีปกครอง**
  - ๑) สถิติคดีปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
  - ๒) การบังคับคดีปกครอง
  - ๓) งานวิชาการคดีปกครอง : รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง การวางหลักกฎหมาย แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง และคำพิพากษา/ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ตามแผนปฏิบัติราชการ ของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทศาลปกครอง ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อำนวยความสะดวกยุติธรรมทางปกครอง ด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม และเป็นศาลแห่งความเป็นเลิศ” หรือตามคติพจน์ “**เป็นธรรม รวดเร็ว ทันสมัย**”

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง ด้านที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม ด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt) ด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ และด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือ ทั้งในและต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สรุปลผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

แผนปฏิบัติราชการด้านที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครอง

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองมีการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครองในด้านต่าง ๆ จำแนกเป็น ๑) การดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง และ ๒) การยกระดับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางปกครอง ดังนี้

๑) การดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง นับตั้งแต่ศาลปกครองเปิดทำการ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ มีคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครอง จำนวน ๒๓๓,๐๔๘ คดี โดยศาลปกครองสามารถพิจารณาคดีได้แล้วเสร็จ จำนวน ๒๐๖,๓๙๖ คดี คิดเป็น ร้อยละ ๘๘.๕๖ ของคดีรับเข้า

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดี ดังนี้

- **คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด** จำนวน ๓๙,๕๐๘ คดี (คดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ยกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๒๖,๓๑๘ คดี และเป็นคดีที่รับเข้าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๒,๓๙๐ คดี) แบ่งเป็น คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๕,๙๘๘ คดี และเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๒๓,๕๒๐ คดี

- **คดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ** จำนวน ๑๒,๘๕๖ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ของค่าเป้าหมาย ตามตัวชี้วัดจำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จที่กำหนดไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๕,๒๖๐ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๔ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด) แบ่งเป็นคดีที่ศาลปกครองสูงสุด พิจารณาแล้วเสร็จ จำนวน ๓,๕๖๙ คดี และคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเสร็จ จำนวน ๙,๒๘๗ คดี

- **คดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา** จำนวน ๒๖,๖๕๒ คดี (คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๖ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด) แบ่งเป็น คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๒,๔๑๙ คดี และเป็นคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๑๔,๒๓๓ คดี

๒) การยกระดับการอำนวยความสะดวกทางปกครอง มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- (๑) ปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีปกครองด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีกระบวนการพิจารณาคดีปกครองที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของคดีปกครองด้านสิ่งแวดล้อม (๒) นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้เป็นทางเลือกในการยุติข้อพิพาทเพื่อให้คดีเสร็จจากศาลโดยเร็ว โดยดำเนินโครงการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองให้แก่บุคลากรศาลปกครอง คู่กรณี ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อส่งเสริมให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้ในการยุติข้อพิพาทให้มากขึ้น รวมทั้งการใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ อีกด้วย (๓) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและบังคับคดีปกครองให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ส่งเสริมการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการจัดให้มีองค์คณะต้นแบบในการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ในศาลปกครองทุกแห่ง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (๔) เร่งรัด ติดตาม และบริหารจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามนโยบายของประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีปกครองให้แล้วเสร็จตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำโครงการบริหารจัดการคดีค้างให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย (๕) วิเคราะห์และจัดทำแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยจัดทำร่างคำวินิจฉัยต้นแบบ เพื่อนำมาเป็นแนวคำวินิจฉัยต้นแบบให้ตุลาการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียบเรียงคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีที่มีการฟ้องในภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน (๖) พัฒนาสมรรถนะและความเชี่ยวชาญของตุลาการศาลปกครองและบุคลากรสำนักงานศาลปกครอง เช่น จัดสัมมนาปัญหากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองในรูปแบบออนไลน์ให้กับผู้บริหารศาลปกครอง ตุลาการศาลปกครอง และบุคลากรสำนักงานศาลปกครองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และโครงการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรศาลปกครองให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (๗) มีกลไกในการเร่งรัดติดตามโดยผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ได้แก่ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) การประชุมเรื่องการบริหารจัดการคดีในศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น การประชุมผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง และการตรวจราชการของผู้บริหารศาลปกครอง (๘) เร่งรัดการบังคับคดีปกครองตามคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งได้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีปกครองสำหรับพนักงานคดีปกครอง โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างความเชี่ยวชาญด้านการบังคับคดีปกครองและจัดสัมมนานักวิชาการที่ปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีปกครองเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

รวมทั้งพัฒนาระบบการบังคับคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบุคลากรศาลปกครองและสำหรับบริการ คู่กรณี (๙) สรรหาและบริหารอัตรากำลังของตุลาการศาลปกครองและบุคลากรสำนักงานศาลปกครอง ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครอง รวมทั้ง พัฒนาระบบการสรรหาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมที่สนับสนุนการดำเนินงาน เช่น การจัดสัมมนาเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกทางปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ : การดำเนินคดีปกครองตั้งแต่ชั้นการฟ้องคดีถึงการบังคับคดีปกครอง จำนวน ๒ รุ่น ในรูปแบบออนไลน์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา ๘๐ คน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ และนำไปพัฒนาระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสม และกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และรณรงค์การใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และคู่กรณีในการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ครบทุกขั้นตอนในสำนักงานศาลปกครอง ในภูมิภาค ทั้ง ๑๔ แห่ง เพื่อสนับสนุนให้มีการยื่นฟ้องคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ในศาลปกครองเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อให้คดีเสร็จโดยเร็ว จำนวน ๓ ครั้ง ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม ๑๐,๖๒๐ คน เพื่อส่งเสริมให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาเป็นทางเลือกในการยุติข้อพิพาทและให้คู่กรณีได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สามารถแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายของประชาชนและคู่กรณีได้ทันกาล

แผนปฏิบัติการฐานที่ ๒ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคม

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครอง กระบวนการยุติธรรมทางปกครอง และการอำนวยความสะดวกทางปกครอง ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชน โดยวางหลักกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่เป็นบรรทัดฐานในการใช้อำนาจทางปกครองที่เป็นธรรม เพื่อป้องกันและลดการเกิดข้อพิพาททางปกครอง จัดทำโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และสนับสนุนให้สถาบันการศึกษานำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ไปปรับปรุงหลักสูตร และเนื้อหาวิชาเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงานและเข้าถึงศาลปกครองได้อย่างสะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑) การจัดทำ “แนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗” และ “การวางหลักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติราชการทางปกครองที่น่าสนใจ” ในรูปแบบ e-Book และเผยแพร่ไปยังหน่วยงานทางปกครอง จำนวนกว่า ๙,๐๐๐ หน่วยงาน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า หน่วยงานทางปกครองสามารถนำแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ไปใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๒๐

๒) การพัฒนาและขับเคลื่อนการใช้งานศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ (ALL Cloud) โดยส่งเสริมให้ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ (Administrative Court Lifelong Learning Cloud: ALL Cloud) เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัย

ของศาลปกครองเพื่อให้ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้สนใจ สามารถเข้าถึงและเรียนรู้ได้อย่างสะดวก ทุกที่ ทุกเวลา โดยได้การจัดทำหลักสูตร e-Learning ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อเผยแพร่ใน ศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์เพิ่มเติม จำนวน ๑ หัวข้อวิชา ได้แก่ “การดำเนินคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับประชาชน” ซึ่งเป็นความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลปกครองกับมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต รวมทั้งได้มีการตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาวิชาวิชาให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย โดยมีเนื้อหาจำแนกเป็น ๕ หมวดหมู่ ดังนี้ หมวดหมู่ที่ ๑ ระบบเรียนออนไลน์ (e-Learning) มี ๗ วิชา หมวดหมู่ที่ ๒ ระบบดูถ่ายทอดสด (Streaming) มีการถ่ายทอดสดการอบรม/สัมมนา จำนวน ๓๓ ครั้ง และจัดทำคลิปวิดีโอหลังจากการบรรยายเพื่อสามารถ รับชมย้อนหลัง จำนวน ๕๒ รายการ หมวดหมู่ที่ ๓ ระบบสื่อการเรียนรู้ (Knowledge) มีสื่อการเรียนรู้ จำนวน ๓,๓๐๙ รายการ หมวดหมู่ที่ ๔ ระบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) จำนวน ๑๕๖ รายการ และ หมวดหมู่ที่ ๕ ระบบสืบค้นข้อมูลหนังสือ (Library) ซึ่งเชื่อมโยงฐานข้อมูลหนังสือจากหอสมุดกฎหมาย มหาชนอย่างครบถ้วน รวมทั้งสิ้น ๓๑,๕๑๙ รายการ

นอกจากนี้ ได้จัดอบรม/สัมมนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครอง และหลักปฏิบัติราชการที่ดีจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองผ่านระบบ Streaming บนศูนย์การเรียนรู้ ศาลปกครองออนไลน์ (ALL Cloud) จำนวน ๑๑ ครั้ง ให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หน่วยงาน ทางปกครอง หน่วยงานความร่วมมือทางวิชาการกับสำนักงานศาลปกครอง (MOU) และประชาชนผู้สนใจ ทั่วไป รวมจำนวน ๑๔,๘๙๑ คน ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ไม่ถูกละเมิดจาก การกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตระหนักถึงและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีการปฏิบัติราชการที่ดีตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัย ของศาลปกครอง ไปจนถึงสามารถช่วยยกระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ได้

๓) โครงการเสริมสร้างธรรมาภิบาลสู่สังคม โดยจัดกิจกรรมเสริมสร้างหลักปฏิบัติราชการที่ดี จากคำวินิจฉัยของศาลปกครองและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลปกครองและการใช้สิทธิ ทางศาล ให้แก่หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชน นักเรียน นักศึกษา โดยสำนักงาน ศาลปกครองในภูมิภาคทุกแห่ง จัดการอบรมในรูปแบบออนไซต์ จำนวน ๑ ครั้ง และจัดอบรมในรูปแบบ ออนไลน์ จำนวน ๒ ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น ๑๔๐,๒๒๗ คน และกิจกรรมเสริมสร้างกลไก ภาคประชาชนในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลปกครอง และการใช้สิทธิในการฟ้องคดีที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น ๙๙๑ คน

๔) การจัดสัมมนาทางวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๔ ปี ศาลปกครอง ในหัวข้อ “การบริหาร จัดการคดีปกครองอย่างมีประสิทธิภาพและศาลแห่งความเป็นเลิศ” เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในประเด็น ดังกล่าวกับผู้แทนองค์กรต่างประเทศ ได้แก่ คณะกรรมาธิการยุโรปเพื่อประสิทธิภาพของยุติธรรม (European Commission for the Efficiency of Justice: CEPEJ) และองค์กรตุลาการของสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบศาลคู่และมีศาลปกครองเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วม การสัมมนา ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานความร่วมมือ ทางวิชาการกับสำนักงานศาลปกครอง องค์กรอิสระ องค์กรอัยการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน สถาบันการศึกษา ผู้แทนหน่วยงานความร่วมมือจากต่างประเทศ และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ณ ห้องสัมมนา ชั้น ๑๑ อาคาร ศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะ และผ่านระบบออนไลน์ Cisco Webex Meetings และ Live Streaming ทางอินทราเน็ต และ Facebook Live สำนักงานศาลปกครอง มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา รวมทั้งสิ้น ๙๓๗ คน

๕) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของศาลปกครอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์/เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์ จำนวน ๕๒ ฉบับ สื่อ Digital Content จำนวน ๒๙๒ ชิ้นงาน และสื่อรายการวิทยุ จำนวน ๑๔๒ ครั้ง กิจกรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง เช่น กิจกรรมศาลปกครองพบประชาชนออนไลน์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ โครงการสัมมนา ค่ายเยาวชนศาลปกครอง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ (รุ่นที่ ๙) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลปกครองสู่เยาวชน (พี่อาสา พามาดู เรียนรู้ศาลปกครอง) งานต้อนรับคณะบุคคลจากหน่วยงานสถาบันการศึกษา และองค์กรภายในประเทศที่เข้ามาศึกษาดูงานศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะ จำนวน ๕๖ หน่วยงาน รวมทั้งสิ้น ๓,๐๙๘ คน และงานติดต่อประสานวิทยากรให้แก่หน่วยงานภายนอกที่ขอความอนุเคราะห์ จำนวน ๓๑ หน่วยงาน

๖) การจัดตั้ง “ศูนย์ดิจิทัลศาลปกครอง” ในรูปแบบ Web Link Portal เพื่อเป็นศูนย์รวมบริการออนไลน์ของสำนักงานศาลปกครองอย่างครบวงจร อาทิ ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation Portal) ระบบปรึกษาคดีปกครองออนไลน์ การให้บริการออนไลน์ในด้านอื่น ๆ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารหรือสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองและกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง โดยได้นำไอคอน “ศูนย์ดิจิทัลศาลปกครอง” ไปติดตั้งบนหน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ของศูนย์ดิจิทัลชุมชน ๒,๒๒๒ แห่งทั่วประเทศ ภายใต้บันทึกความร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนโดยเฉพาะผู้อยู่ห่างไกลให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง ข้อมูลข่าวสารและบริการออนไลน์ต่าง ๆ ของสำนักงานศาลปกครองได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว

ภาพตราสัญลักษณ์ของไอคอน ศูนย์ดิจิทัลศาลปกครอง

๗) โครงการสื่อความรู้ “เสียงส่องทางสู่ความยุติธรรมทางปกครอง เพื่อกลุ่มเปราะบางทางสังคม”

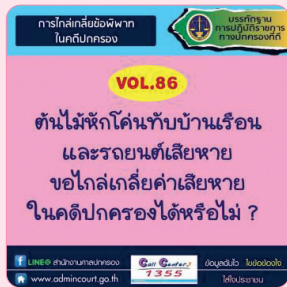
โดยการจัดทำสื่อความรู้ในรูปแบบหนังสือเสียงระบบเดซี (Digital Accessible Information System: DAISY) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของผู้ที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการเฉพาะ ให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างสะดวก โดยได้จัดทำเนื้อหาให้ครอบคลุมสาระสำคัญทั้งข้อมูลทั่วไป และการให้บริการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่จำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีการเฉพาะ ให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางปกครองได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยได้ส่งมอบสื่อความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองในรูปแบบหนังสือเสียงระบบเดซี (Digital Accessible Information System: DAISY) ให้แก่มูลนิธิคนตาบอดไทย เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๘ เพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางการให้บริการข้อมูลข่าวสารทางโครงข่ายโทรคมนาคมของมูลนิธิฯ ต่อไป

๘) การพัฒนาระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลปกครองและคดีปกครอง เข้าถึงหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงยิ่งขึ้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีเครือข่ายเพิ่มขึ้น ดังนี้ (๑) เครือข่ายสื่อมวลชนท้องถิ่นออนไลน์ ได้เผยแพร่ข่าว บทความ และสื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จำนวน ๔๗ เครือข่าย (๒) เครือข่ายสื่อมวลชนของศาลปกครองผ่านกลุ่ม Influencer (ด้านกฎหมาย) จำนวน ๕๐ เพจ (๓) เครือข่ายความร่วมมือด้านการประชาสัมพันธ์ของศาลปกครองในกลุ่มเครือข่ายกลไกภาคประชาชนศาลปกครองออนไลน์ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ในลักษณะของการสร้างกลุ่มไลน์คดีปกครองรู้แล้วบอกต่อ จำนวน ๔๒๐ บัญชี (accounts) จำแนกเป็น กลุ่มคณะขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาเขต (คคพ.) ของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๓ บัญชี (accounts) และกลุ่มศูนย์ดิจิทัลชุมชน จำนวน ๓๘๗ บัญชี (accounts) เพื่อเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองและคดีปกครองให้แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มได้รับทราบ และเพื่อให้เครือข่ายดังกล่าวนำไปเผยแพร่ต่อไปยังสมาชิกในชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ อีกทอดหนึ่ง

นอกจากนี้ ได้ประสานความร่วมมือกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยการจัดส่งสื่อประชาสัมพันธ์ของศาลปกครองสำเร็จรูป เพื่อออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จากสื่อสิ่งพิมพ์มาเป็นสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทุกช่องทาง เช่น (๑) TikTok มีจำนวนผู้ติดตาม ๒๕,๔๐๐ คน (๒) เฟซบุ๊กสำนักงานศาลปกครอง (Facebook) มีจำนวนผู้ติดตาม (Followers) ๑๒๑,๙๒๖ คน และยังเป็นช่องทางที่ให้บริการตอบข้อซักถามแก่ประชาชนตลอด ๒๔ ชั่วโมง (๓) ไลน์ (Line OA) มีจำนวนผู้ติดตาม (Followers) ๒๓,๖๘๗ คน (๔) เว็บไซต์ (Website) www.admincourt.go.th มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์ศาลปกครอง ๖๓๔,๔๒๘ ราย (คิดจากหน่วย unique IP) (๕) ยูทูป (Youtube) มีผู้ติดตาม จำนวน ๑๑,๘๓๘ คน (๖) เอ็กซ์ (X)

มีจำนวนสมาชิก ๑,๒๒๘ ราย (๗) อินสตาแกรม (Instagram) มีจำนวนสมาชิก ๓,๖๕๔ ราย (๘) ให้บริการตรวจดู คัดสำเนา คำพิพากษา/ คำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง ณ เคาน์เตอร์ศูนย์บริการประชาชน และผ่านแอปพลิเคชัน “ศาลปกครอง” (Admincourt) และแอปพลิเคชัน “ทางรัฐ” (๙) โทรศัพท์สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ ให้บริการข้อมูลแก่คู่กรณี ในการติดตามความเคลื่อนไหวคดีของศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้น รวมถึงการตอบข้อคำถามข้อมูลทั่วไปให้แก่ประชาชนอีกด้วย โดยให้บริการจำนวน ๔๑,๓๐๓ ครั้ง และ (๑๐) การใช้งานระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation Portal) เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำการสมัครใช้งานระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation Portal) และสอบถามวัตถุประสงค์การยื่นฟ้องคดีผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์กับผู้มาติดต่อขอรับบริการ

อินโฟกราฟิก
ประชาสัมพันธ์การใช้งาน
ระบบคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

<https://dg.th/ozf08ywpb7>

อินโฟกราฟิก
Q&A ถามมา - ตอบไป
คดีปกครองเรื่องการไกล่เกลี่ย

<https://dg.th/uwrjxnatp3>

อินโฟกราฟิก
แนวคำวินิจฉัย

<https://dg.th/xihu60fnlp>

Motion Graphic
เรื่องเล่าดีคดีปกครอง

<https://dg.th/tq84i3r971>

อินโฟกราฟิก
ถาม - ตอบ คดีปกครอง

<https://dg.th/fhjv6xb8au>

อินโฟกราฟิก
ลุงเป็นธรรมฯ

<https://dg.th/dh8mno95ez>

อินโฟกราฟิก
การยื่น ๔ ช่อง

<https://dg.th/hwijqr8xul>

อินโฟกราฟิก
คดีเด็ด ๗ บรรทัด

<https://dg.th/bmv1n37tdr>

อินโฟกราฟิก
เกร็ดความรู้คดีปกครอง

<https://dg.th/jahrcswl2o>

แผนปฏิบัติการด้านที่ ๓ การพัฒนาศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt)

สำนักงานศาลปกครองขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านดิจิทัล ภายใต้แผนแม่บทศาลปกครองและแผนพัฒนาดิจิทัลของศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการยกระดับเทคโนโลยีดิจิทัลของศาลให้มีความก้าวหน้าและเชื่อมโยงการทำงานอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและสร้างนวัตกรรมอย่างบูรณาการ โดยการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อมุ่งสู่การเป็นศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์เต็มรูปแบบ (Full e-Admincourt) และพัฒนาไปสู่ศาลปกครองอัจฉริยะ (Smart Admincourt) อย่างสมบูรณ์ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ทั้งในส่วน of ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน (e-Service) ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและการบังคับ

คดีปกครอง (e-Court) และระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลปกครอง (e-Office) โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

๑) การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาระบบศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์

๑.๑) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาบริการอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบริการประชาชน (e-Service) โดยพัฒนาและติดตั้งระบบห้องพิจารณา/ห้องไต่สวนคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) เพิ่มเติมอีกจำนวน ๓ แห่ง (ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองเชียงใหม่ และศาลปกครองนครราชสีมา) ปัจจุบันศาลปกครองมีห้องพิจารณา/ห้องไต่สวนคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ทั้งสิ้นจำนวน ๒๒ ห้อง ครอบคลุมทั้งในศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค ๑๔ แห่ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณีที่มีการพิจารณาคดี โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ รวมทั้งพัฒนาระบบใกล้เคียงข้อพิพาทคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคู่กรณีสามารถยื่นคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ยื่นหนังสือแสดงความตกลงหรือยินยอมให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งยื่นคำขอลื่อนนัดการไกล่เกลี่ยผ่านระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Litigation) โดยปัจจุบันได้เปิดทดลองใช้งานเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ในส่วนของการลงนามในสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่กรณีอยู่ระหว่างการปรับปรุงระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้แล้วเสร็จ จึงจะเปิดใช้งานระบบดังกล่าวต่อไป

๑.๒) ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองและการบังคับคดีปกครอง (e-Court) ได้พัฒนาระบบสนับสนุนการคืนเงินค่าธรรมเนียมศาลและการนำส่งค่าธรรมเนียมศาลเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งได้เปิดใช้งานเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งพัฒนาระบบบังคับคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Execution) สำหรับบุคลากรศาลปกครองและคู่กรณี โดยระบบสำหรับบุคลากรศาลปกครอง อยู่ระหว่างเปิดทดลองใช้งาน ส่วนระบบสำหรับคู่กรณี อยู่ระหว่างการปรับปรุงระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๓) ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการปฏิบัติราชการสำนักงานศาลปกครอง (e-Office) ได้พัฒนาระบบต้นแบบจัดเก็บบันทึกความเข้าใจ (MOA) และบันทึกข้อตกลง (MOU) ปรับปรุงระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center) เวอร์ชัน ๒ พัฒนาระบบต้นแบบประเมินผลการปฏิบัติราชการของตุลาการศาลปกครองผ่านระบบออนไลน์ (PMS Online) รวมทั้งระบบคลินิกสุขภาพใจศาลปกครอง เพื่อให้บุคลากรมีเครื่องมือสำหรับการประเมินสุขภาพจิตเบื้องต้นด้วยตนเองได้อย่างสะดวก

๒) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูล และระบบความมั่นคงปลอดภัยที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ได้จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริการระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt) สำหรับประชาชน จัดหาอุปกรณ์เครือข่ายระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางเครือข่าย และเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายสำหรับอาคารศาลปกครองสูงสุด แห่งใหม่ รวมทั้งจัดหาระบบสำรองข้อมูลและเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์ สำหรับประชาชน นอกจากนี้สำนักงานศาลปกครองได้ให้ความสำคัญอย่างสูงกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยปรับปรุงระบบป้องกันการโจมตีผ่านทาง DNS (Domain Name System) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้กับประชาชน

๓) การศึกษาทดสอบด้านปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) ด้วยโมเดลทางภาษาขนาดใหญ่ (Large Language Model) ในรูปแบบการพัฒนาทักษะควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง (On-the-Job Training) เป็นการทดสอบประยุกต์ใช้โมเดลปัญญาประดิษฐ์ในกระบวนการทำงาน โดยเน้นฝึกทักษะการจัดเตรียมข้อมูลและทดสอบใช้งาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานจริง ช่วยให้บุคลากรสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยสำนักงานศาลปกครองร่วมกับสถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (BDI) ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (On-the-Job Training) ดำเนินการโดยนำตัวอย่างชุดข้อมูลคำถาม - คำตอบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาลปกครอง/คดีปกครอง และอุทธรณ์คดีปกครอง มาใช้เป็นองค์ความรู้ในการทดสอบการถาม - ตอบอัตโนมัติ เพื่อทดสอบพิจารณาคัดเลือกโมเดลปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจะมีการคัดเลือกโมเดลที่เหมาะสมตามช่วงเวลาที่จะใช้งานจริงในอนาคตต่อไป

๔) การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลของบุคลากรเพื่อรองรับการเป็นศาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Admincourt)

สำนักงานศาลปกครองมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อศึกษาและพัฒนาการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินงานและให้บริการ เช่น ความร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขั้นสูง ความร่วมมือกับสถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (BDI) ในการศึกษาวิจัยด้านปัญญาประดิษฐ์ Generative AI ความร่วมมือกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) รวมทั้งการหารือแนวทางศึกษาและทดสอบปัญญาประดิษฐ์ร่วมกับสถาบันวิทยสิริเมธี (VISTEC) และสถาบันข้อมูลขนาดใหญ่ (BDI) การเข้าร่วมโครงการที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการทำงาน เช่น แพลตฟอร์มบริการถอดเสียงและสรุปรายงานการประชุมโดยใช้เทคโนโลยีแปลงเสียงพูดเป็นข้อความ (Speech-to-Text) ด้วยแพลตฟอร์มพรรณนา (PANNANA) รวมทั้งการทดสอบความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยี Optical Character Recognition (OCR) มาใช้ในกระบวนการสนับสนุนการทำงานในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะด้านดิจิทัลผ่านหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์

แผนปฏิบัติการด้านที่ ๔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ดำเนินการพัฒนาบุคลากรศาลปกครอง แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ที่สำคัญ ได้แก่

๑) การพัฒนาบุคลากรศาลปกครอง ภายใต้แผนพัฒนาบุคลากรศาลปกครองตามความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพและการพัฒนาต่อเนื่องระหว่างปฏิบัติหน้าที่ตุลาการศาลปกครองทั้งการเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน ซึ่งจัดโดยสถาบันภายนอก และการดำเนินโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเสริมสร้างความเชี่ยวชาญของตุลาการศาลปกครอง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับคดีมีมาตรฐานและรวดเร็วยิ่งขึ้น โครงการสัมมนาปัญหากฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง โครงการเสริมสร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง รวมทั้งฝึกอบรมหลักสูตรการพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านดิจิทัลให้แก่ตุลาการศาลปกครองให้มีความพร้อมสู่การเป็นศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์

๒) การพัฒนาข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ภายใต้แผนพัฒนาบุคลากรสำนักงานศาลปกครอง ตลอดจนนโยบายของผู้บริหาร ในการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง ให้มีศักยภาพและความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เพื่อสนับสนุนภารกิจของศาลปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนสอดคล้องกับวัฒนธรรมศาลปกครอง (TRUST) เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนการพิจารณาคดีและการบังคับคดีปกครองสำหรับพนักงานคดีปกครอง โครงการพัฒนาสมรรถนะของตุลาการศาลปกครองและบุคลากรสำนักงานศาลปกครองให้สอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และโครงการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรศาลปกครองให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและการขับเคลื่อนศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

นอกจากนี้ สำนักงานศาลปกครองได้ (๑) กำหนดให้บุคลากรสำนักงานศาลปกครองทุกคนจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ โดยมีเป้าหมายจำนวนชั่วโมงการพัฒนาน้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมงต่อคนต่อปี (๒) จัดทำและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสำนักงานศาลปกครองเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคลด้วยเทคโนโลยี Dashboard (๓) จัดทำเส้นทางการพัฒนาบุคลากรสำนักงานศาลปกครอง (Development Roadmap) ให้สอดคล้องกับตัวแบบสมรรถนะของบุคลากรทุกกลุ่ม/ระดับตำแหน่ง (๔) ดำเนินโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรของสำนักงานศาลปกครอง (TRUST) (๕) ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานศาลปกครอง (Integrity & Transparency Assessment: ITA) ซึ่งเป็นโครงการที่สำนักงานศาลปกครองจัดให้มีขึ้นเพื่อรองรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด โดยผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สำนักงานศาลปกครองได้รับคะแนนการประเมิน ITA เท่ากับ ๙๗.๙๑ คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับ ๑ ประเภทองค์กรศาล (อันดับ ๑ เป็นปีที่ ๓ ติดต่อกัน) และเป็นคะแนนสูงสุดของสำนักงานศาลปกครองนับตั้งแต่เข้าร่วมการประเมิน ITA ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน

แผนปฏิบัติการด้านที่ ๕ การยกระดับความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การวิจัย และพัฒนานวัตกรรม

ศาลปกครองได้ดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือกับประชาคมศาลปกครอง องค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมทั้งการรับรองคณะผู้แทนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

๑) การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการภายในประเทศ

สำนักงานศาลปกครองจัดทำและขับเคลื่อนกิจกรรมความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศ รวมทั้งสิ้น ๙ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) กองทัพอากาศ สถาบันวิทยสิริเมธี (VISTEC) สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง โดยมุ่งเน้นความร่วมมือเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางปกครอง การพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์และพัฒนาระบบข้อมูล การจัดการ

ทรัพยากรสารสนเทศ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนและการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลดิจิทัล ด้านวิชาการและการให้บริการทางการแพทย์ และการสนับสนุนทรัพยากรสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการอำนวยความสะดวกทางปกครอง

๒) การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ

๒.๑) ตุลาการศาลปกครองสูงสุดแห่งสาธารณรัฐสโลวัก (Mr. Peter Potásch) เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนตุลาการศาลสูงของสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ (IASAJ) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ระหว่างวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน - ๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ ศาลปกครองสูงสุดไทย โดยกิจกรรมประกอบด้วย การเยี่ยมชมคารวะประธานศาลปกครองสูงสุด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับตุลาการศาลปกครองสูงสุด การศึกษาดูงานหน่วยงานภายในศาลปกครองและการศึกษาดูงานหน่วยงานภายนอก รวมทั้งให้เกียรติเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ “ศาลปกครองสูงสุดแห่งสาธารณรัฐสโลวัก” ให้แก่นบุคลากรของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

๒.๒) เอกอัครราชทูตสมาพันธ์รัฐสวิสประจำประเทศไทย (Mr. Pedro Zwahlen) และคณะ เข้าเยี่ยมชมคารวะประธานศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๗ โดยได้หารือความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกัน นับเป็นก้าวแรกของสองหน่วยงานที่จะได้ริเริ่มความร่วมมือทางวิชาการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๓) การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับรัฐบาลฝรั่งเศส ผ่านสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสาธารณรัฐฝรั่งเศส ศาสตราจารย์ปีแยร์ เอสปลูกัส-ลาบาตู บรรยายพิเศษทางวิชาการในหัวข้อ “การมอบให้จัดทำบริการสาธารณะในประเทศฝรั่งเศส” (Des délégations de service public en France) เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๘ ให้แก่ตุลาการศาลปกครอง ผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ข้าราชการในส่วนกลาง หน่วยงานคู่ความร่วมมือกับสำนักงานศาลปกครองเข้าร่วมรับฟังการบรรยายฯ ผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๔๒๓ คน

๒.๔) กิจกรรมการเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ ประธานศาลปกครองสูงสุด และคณะได้เดินทางเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ตามคำเชิญของศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและศาลปกครองสูงสุดแห่งราชอาณาจักรไทย

๒.๕) การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลปกครองและศาลประชาชนสูงสุดแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น การอภิปรายทางวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองให้แก่บุคลากรของศาลประชาชนสูงสุดแห่ง สปป. ลาว ผ่านระบบออนไลน์ การสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการร่างกฎหมายปกครองสารบัญญัติและการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีปกครองเปรียบเทียบ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๗๕ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - สปป.ลาว การสนับสนุนการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายปกครองผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งการสนับสนุนและเผยแพร่เอกสารวิชาการ/สื่อการเรียนรู้ ให้แก่ผู้พิพากษาและบุคลากรของศาลประชาชนสูงสุดแห่ง สปป.ลาว

๒.๖) การดำเนินกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรศาล/หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาลประชาชนระดับสูงนครเชียงใหม่ โดยการอภิปรายทางวิชาการ ในหัวข้อ “การนำหลักการป้องกันล่วงหน้าหรือหลักการระงับไว้ก่อนมาใช้ในการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม (The Application of Precautionary Principle in Environmental Litigation)” ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Tencent Meeting) และศาลยุติธรรมสิงคโปร์ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการไทย-สิงคโปร์ (Thailand-Singapore Civil Service Exchange Programmer - CSEP) โดยจัดการอภิปรายทางวิชาการ ในหัวข้อ “การนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence-AI) มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้บริการประชาชน” ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ

๒.๗) ความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือทางวิชาการกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย โดยมูลนิธิฯ ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่สำนักงานศาลปกครองเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ในการอภิปรายทางวิชาการในหัวข้อ “กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคารของไทยและญี่ปุ่น” ผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Cisco Webex Meetings)

๓) การประชุมสัมมนาระหว่างประเทศ

๓.๑) การเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการนิติการถาวรของสมาคมกฎหมายอาเซียน ครั้งที่ ๔๕ (45th ASEAN Law Association Governing Council Meeting) ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ณ โรงแรมแชงกรี-ลา มัคตัน เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ณ เมืองเซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

๓.๒) การเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการสิทธิการ Global Rule of Law Commission of the EPLC ในฐานะกรรมการ และการประชุมทางวิชาการ หัวข้อ The Rule of Law and the Administration of Justice ซึ่งจัดโดยองค์การกฎหมายมหาชนแห่งยุโรป (EPLC) ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ มกราคม ๒๕๖๘ ณ เมือง Cascais สาธารณรัฐโปรตุเกส

๓.๓) การเข้าร่วมการประชุม The 2nd Regional Judicial Dialogue on Environmental Justice and Climate Resilience in ASEAN ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๓.๔) การเข้าร่วมการประชุมใหญ่ทางวิชาการสมาคมศาลปกครองสูงสุดระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๕ ระหว่างวันที่ ๒ - ๔ เมษายน ๒๕๖๘ ณ กรุงซันติอาโก สาธารณรัฐชิลี ในหัวข้อ “ฝ่ายปกครอง ประโยชน์สาธารณะ และตุลาการ” (The Administration, the General Interest and the Judge)

๓.๕) การเข้าร่วมการประชุม European Group of Public Law (EGPL) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ในหัวข้อ “International Law, European Union Law, Constitutional Law” และการประชุม คณะกรรมการบริหารองค์การกฎหมายมหาชนแห่งยุโรป (EPLC Board of Directors) รวมทั้งการประชุม EPLC Scientific Council ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ กันยายน ๒๕๖๘ ณ องค์การกฎหมายมหาชนแห่งยุโรป (ศูนย์ Legrain/Sounio) สาธารณรัฐสเปน โดยรองประธานศาลปกครองสูงสุด (นายวิชญ์ วรรณัญญ) ได้รับเกียรติให้เข้าร่วมเป็นกรรมการของ Thesis Prize Committee เพื่อพิจารณาวิทยานิพนธ์ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ของสหภาพยุโรป โดยได้รับมอบหมายให้นำเสนอสรุปวิทยานิพนธ์เรื่อง Systematization of European Administrative Law in France and Germany ด้วย

สถิติคดีปกครอง

การบังคับคดีปกครอง

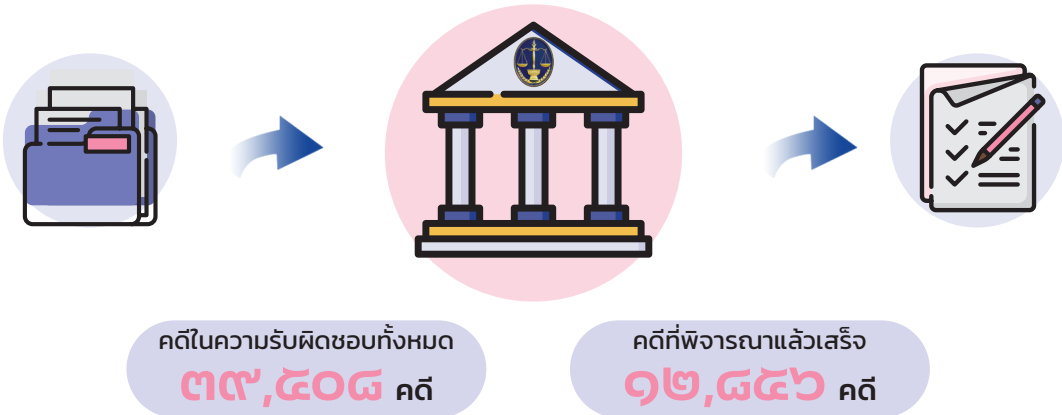
และงานวิชาการคดีปกครอง

สถิติคดีปกครอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๑) ผลการดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองในภาพรวม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ศาลปกครองมีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด จำนวน ๓๙,๕๐๘ คดี โดยเร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีได้แล้วเสร็จ จำนวน ๑๒,๘๕๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ จากค่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนปฏิบัติการราชการของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๕,๒๖๐ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๔ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบทั้งหมด และมีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ จำนวน ๒๖,๖๕๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๔๖ โดยเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๒,๔๑๙ คดี และเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๑๔,๒๓๓ คดี

การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ผลการดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองของศาลปกครองสูงสุด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด จำนวน ๑๕,๙๘๘ คดี โดยในจำนวนคดีดังกล่าวเป็นคดีรับเข้าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๕,๐๒๓ คดี และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑๐,๙๖๕ คดี สามารถพิจารณาคดีได้แล้วเสร็จทั้งหมด จำนวน ๓,๕๖๙ คดี คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๕ จากค่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๔,๗๓๐ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๒ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด และมีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน ๑๒,๔๑๙ คดี คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖๘ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด ซึ่งคดีที่อยู่ระหว่าง

การพิจารณา จำแนกเป็น คดีฟ้องตรง จำนวน ๔๘๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๘ คดีอุทธรณ์คำพิพากษา จำนวน ๑๐,๘๑๑ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐๕ และคดีคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง จำนวน ๑,๑๒๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๙.๐๗ ของคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด

ในจำนวนคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองสูงสุดในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๓,๕๖๙ คดี ศาลปกครองสูงสุดสามารถพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี จำนวน ๑,๒๓๗ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี จำนวน ๔๔๕ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลามากกว่า ๒ ปี แต่ไม่เกิน ๓ ปี จำนวน ๔๑๑ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๓ ปี แต่ไม่เกิน ๔ ปี จำนวน ๔๕๗ คดี และคดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๔ ปี จำนวน ๑,๐๑๙ คดี

สถิติคดีของศาลปกครองสูงสุด จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาคดี และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจำแนกตามปี พ.ศ. ที่รับเข้า ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

คดีแล้วเสร็จ ทั้งสิ้นจำนวน ๓,๕๖๙ คดี

นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ จำนวน ๑๒,๔๑๙ คดี เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑,๔๕๔ คดี (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๑๐,๙๖๕ คดี) จำแนกตามปี พ.ศ. ที่รับเข้า ดังนี้

พ.ศ.	ประเภทคำฟ้อง			รวม
	ฟ้องตรง	อุทธรณ์คำพิพากษา	คำร้องอุทธรณ์คำสั่ง	
๒๕๕๖		๑		๑
๒๕๕๗	๑	๑		๒
๒๕๕๘	๑	๑๐		๑๑
๒๕๕๙		๒๗		๒๗
๒๕๖๐	๒	๙๑		๙๓
๒๕๖๑	๗	๒๒๓		๒๓๐
๒๕๖๒	๑๐	๒๕๗	๑	๒๖๘
๒๕๖๓	๒๖	๖๒๙		๖๕๕
๒๕๖๔	๔๒	๙๒๗	๑	๙๗๐
๒๕๖๕	๕๙	๑,๕๐๒	๑๘	๑,๕๗๙
๒๕๖๖	๓๕	๒,๐๑๘	๖๒	๒,๑๑๕
๒๕๖๗	๑๑๔	๒,๗๕๘	๓๑๗	๓,๑๘๙
๒๕๖๘	๑๘๔	๒,๓๖๗	๗๒๗	๓,๒๗๘
รวม	๔๘๒	๑๐,๘๑๑	๑,๑๒๖	๑๒,๔๑๙

๓) ผลการดำเนินงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองชั้นต้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด จำนวน ๒๓,๕๒๐ คดี โดยในจำนวนคดีดังกล่าวเป็นคดีรับเข้าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๗,๗๖๗ คดี และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑๕,๗๕๓ คดี สามารถพิจารณาคดีได้แล้วเสร็จทั้งหมด จำนวน ๙,๒๘๗ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๒๐ จากค่าเป้าหมายที่กำหนดในแผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๑๐,๕๓๐ คดี หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔๙ ของคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด และมีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน ๑๔,๒๓๓ คดี คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๑ ของคดีในความรับผิดชอบของศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง จำนวน ๕,๗๒๑ คดี คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒๐ และเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองในภูมิภาค จำนวน ๘,๕๑๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๘๐ ของคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด

ในจำนวนคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๙,๒๘๗ คดี ศาลปกครองชั้นต้นสามารถพิจารณาพิพากษาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี จำนวน ๓,๔๖๔ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๒ ปี จำนวน ๑,๗๓๓ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลามากกว่า ๒ ปี แต่ไม่เกิน ๓ ปี จำนวน ๑,๑๘๐ คดี คดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๓ ปี แต่ไม่เกิน ๔ ปี จำนวน ๑,๑๕๒ คดี และคดีที่แล้วเสร็จโดยใช้เวลาในการพิจารณาคดีมากกว่า ๔ ปี จำนวน ๑,๗๕๘ คดี

สถิติคดีของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกตามระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาคดี และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจำแนกตามปี พ.ศ. ที่รับเข้า ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

คดีแล้วเสร็จ ทั้งสิ้นจำนวน ๙,๒๘๗ คดี

แล้วเสร็จ
ภายใน ๑ ปี
จำนวน ๓,๔๖๔ คดี

แล้วเสร็จ
มากกว่า ๑ ปี
แต่ไม่เกิน ๒ ปี
จำนวน ๑,๗๓๓ คดี

แล้วเสร็จ
มากกว่า ๒ ปี
แต่ไม่เกิน ๓ ปี
จำนวน ๑,๑๘๐ คดี

แล้วเสร็จ
มากกว่า ๓ ปี
แต่ไม่เกิน ๔ ปี
จำนวน ๑,๑๕๒ คดี

แล้วเสร็จ
มากกว่า ๔ ปี
จำนวน ๑,๗๕๘ คดี

นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ จำนวน ๑๔,๒๓๓ คดี ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑,๕๒๐ คดี (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๑๕,๗๕๓ คดี) จำแนกตามปี พ.ศ. ที่รับเข้า ดังนี้

ศาลปกครองชั้นต้น	พ.ศ.								รวม
	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
ศาลปกครองกลาง	๑๕	๑๔๒	๑๖๓	๓๑๒	๗๒๕	๑,๐๒๙	๑,๕๙๕	๑,๕๕๒	๕,๗๒๑
ศาลปกครองในภูมิภาค		๓๓	๑๑๐	๓๕๐	๑,๑๒๒	๑,๙๑๒	๒,๕๗๗	๒,๕๑๑	๘,๕๑๒
ศาลปกครองเชียงใหม่			๓	๑๒๑	๒๒๒	๒๗๕	๓๕๐	๓๖๗	๑,๓๘๕
ศาลปกครองสงขลา					๓๐	๙๕	๑๕๕	๑๐๓	๓๗๓
ศาลปกครองนครราชสีมา		๑	๑	๑๘	๑๕๒	๑๙๒	๒๓๕	๒๒๙	๘๒๗
ศาลปกครองขอนแก่น		๒๗	๓๙	๘๑	๑๕๗	๑๗๙	๒๐๕	๒๒๕	๙๐๒
ศาลปกครองพิษณุโลก					๓๘	๘๘	๑๒๕	๑๕๙	๓๙๙
ศาลปกครองระยอง			๑๘	๘๐	๑๕๑	๒๒๕	๒๒๕	๑๙๐	๘๗๘
ศาลปกครองนครศรีธรรมราช			๒	๑๕	๕๖	๑๑๐	๑๙๓	๒๗๑	๖๕๗
ศาลปกครองอุดรธานี					๘๐	๒๒๗	๒๐๑	๑๕๕	๖๖๒
ศาลปกครองอุบลราชธานี		๑	๔	๒๓	๑๓๗	๑๖๐	๑๗๕	๒๑๘	๗๑๘
ศาลปกครองเพชรบุรี					๑	๕๓	๒๘๘	๙๖	๕๒๘
ศาลปกครองนครสวรรค์					๒๗	๘๕	๑๕๖	๑๕๕	๕๒๒
ศาลปกครองสุพรรณบุรี			๒	๓๓	๑๒๖	๑๕๖	๑๒๕	๑๒๕	๕๓๒
ศาลปกครองภูเก็ต		๑			๕๘	๑๐๕	๑๑๓	๑๐๕	๓๘๐
ศาลปกครองยะลา						๕	๒๓	๓๓	๖๐
รวม	๑๕	๑๗๕	๒๗๓	๖๕๒	๑,๘๕๖	๒,๙๕๑	๕,๐๗๑	๕,๒๖๐	๑๕,๒๓๓

สถิติคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกตามประเภทเรื่องที่ฟ้อง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

จำนวนคดีที่มีการยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ปรากฏว่า ประเภทเรื่องที่มีผู้นำมายื่นฟ้องมากที่สุด ๕ ลำดับแรก คือ การบริหารงานบุคคล วินัยการคลัง และการงบประมาณ จำนวน ๒,๓๑๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๐ รองลงมา คือ การพัสดุ สัญญาทางปกครอง จำนวน ๑,๑๖๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗๘ ละเมิด ความรับผิดชอบอื่น จำนวน ๑,๐๗๗ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖๕ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๖๑๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๖ และการปกครอง การบริหารราชการแผ่นดิน จำนวน ๕๐๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๕

ประเภทเรื่องที่ฟ้อง	คดีรับเข้า	
	จำนวน	ร้อยละ
การบริหารงานบุคคล วินัย ๙	๒,๓๑๒	๒๙.๓๐
การพัสดุ สัญญาทางปกครอง	๑,๑๖๖	๑๕.๗๘
ละเมิด ความรับผิดชอบอื่น	๑,๐๗๗	๑๓.๖๕
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๖๑๒	๗.๗๖
การปกครอง การบริหารราชการแผ่นดิน	๕๐๐	๖.๓๕
การควบคุมอาคารและเหตุเดือดร้อนรำคาญ	๓๗๕	๕.๗๕
ที่ดิน สारารณสมบัติของแผ่นดิน	๓๕๒	๔.๕๖
การคมนาคม พาณิชย อุตสาหกรรม	๒๘๗	๓.๖๕
การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	๒๓๖	๒.๙๙
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์	๑๙๑	๒.๕๒
อื่น ๆ	๗๘๓	๙.๙๒
รวม	๗,๘๙๐	๑๐๐

หมายเหตุ : ในแต่ละคดีอาจจำแนกประเภทเรื่องที่ฟ้องได้มากกว่า ๑ เรื่อง ดังนั้น ผลรวมของจำนวนคดีจำแนกตามประเภทเรื่องที่ฟ้องจะมีจำนวนมากกว่าคดีรับเข้า ๗,๗๖๗ คดี

จำนวนคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
จำแนกตามหน่วยงานระดับกระทรวงที่ถูกฟ้องคดีมากที่สุด ๕ ลำดับแรก
และหน่วยงานในสังกัดระดับกรม ๓ ลำดับแรก

หน่วยงานระดับกระทรวง	จำนวน
๑. กระทรวงมหาดไทย	๒,๑๖๑
๑.๑ กรมที่ดิน	๖๓๖
๑.๒ กรมการปกครอง	๕๗๑
๑.๓ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	๔๒๐
๒. กระทรวงคมนาคม	๓๙๐
๒.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	๑๙๐
๒.๒ กรมทางหลวง	๑๐๒
๒.๓ กรมทางหลวงชนบท	๔๗
๓. กระทรวงการคลัง	๓๗๙
๓.๑ กรมบัญชีกลาง	๑๙๘
๓.๒ กรมธนารักษ์	๕๘
๓.๓ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	๔๗
๔. กระทรวงศึกษาธิการ	๓๓๒
๔.๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๗๖
๔.๒ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๘๙
๔.๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๕๕
๕. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๒๙๘
๕.๑ กรมชลประทาน	๗๖
๕.๒ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๗๒
๕.๓ กรมส่งเสริมสหกรณ์	๕๐

หมายเหตุ : ๑. จำนวนคดีที่ฟ้อง “หน่วยงานในสังกัดระดับกรม” รวมถึงหน่วยงานในสังกัดหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ และบุคลากรของหน่วยงาน

๒. ในแต่ละคดีอาจจะมีหน่วยงานถูกฟ้องคดีมากกว่า ๑ หน่วยงาน ดังนั้น ผลรวมของจำนวนคดีของ “หน่วยงานในสังกัดระดับกรม” จึงมีจำนวนมากกว่าจำนวนคดีของ “หน่วยงานระดับกระทรวง”

จำนวนคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
จำแนกตามหน่วยงานระดับกระทรวงที่ถูกฟ้องคดีมากที่สุด ลำดับที่ ๖ - ๒๐

หน่วยงานระดับกระทรวง	จำนวน
๖. กระทรวงสาธารณสุข	๒๙๓
๗. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	๒๒๕
๘. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๗๘
๙. สำนักนายกรัฐมนตรี	๑๒๘
๑๐. กระทรวงยุติธรรม	๑๒๐
๑๑. กระทรวงกลาโหม	๖๒
๑๒. กระทรวงพลังงาน	๕๘
๑๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๕๖
๑๔. กระทรวงอุตสาหกรรม	๕๖
๑๕. กระทรวงแรงงาน	๓๓
๑๖. กระทรวงพาณิชย์	๒๗
๑๗. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	๑๕
๑๘. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๑๓
๑๙. กระทรวงวัฒนธรรม	๗
๒๐. กระทรวงการต่างประเทศ	๒

จำนวนคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
จำแนกตามหน่วยงานระดับกรมที่ถูกฟ้องคดีมากที่สุด ๑๐ ลำดับแรก

หน่วยงานระดับกรม	จำนวน
๑. กรมที่ดิน	๖๓๖
๒. กรมการปกครอง	๕๗๑
๓. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	๔๒๐
๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๔๑๙
๕. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	๓๗๙
๖. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	๒๑๔
๗. กรมบัญชีกลาง	๑๙๘
๘. สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม	๑๙๐
๙. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๗๖
๑๐. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๑๗๔

หมายเหตุ : จำนวนคดีที่ฟ้อง “หน่วยงานระดับกรม” รวมถึงหน่วยงานในสังกัดหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ และบุคลากรของหน่วยงาน

จำนวนคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ กรณีที่ยื่นฟ้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนคดี
๑. เทศบาล	๖๗๗
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล	๕๓๒
๓. กรุงเทพมหานคร	๒๑๕
๔. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๘๖
๕. เมืองพัทยา	๑๐

ทั้งนี้ จำนวนคดีรับเข้าของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกรายศาล และช่องทางการฟ้อง และจำแนกตามพื้นที่มูลคดีเกิดรายภาค ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ สถิติคดีรับเข้า คดีแล้วเสร็จ และคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของแต่ละแผนกคดี นับตั้งแต่เปิดทำการ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ ผลการดำเนินงานด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของศาลปกครองชั้นต้น ผลการดำเนินงานด้านการยื่นฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Court) และจำนวนคดีแล้วเสร็จ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ของศาลปกครองชั้นต้น จำแนกตามเหตุที่ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา สามารถอ่านรายละเอียดเพิ่มเติม โดยสแกน QR Code

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม Click

<https://dg.th/tkOxewhbmV>
"สถิติคดีปกครอง"

การบังคับคดีปกครอง

การบังคับคดีปกครองเป็นการดำเนินการโดยศาล และสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามคำสั่งของศาล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และระเบียบสำนักงานศาลปกครอง ว่าด้วยการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งการดำเนินการบังคับคดีปกครองดังกล่าวสำนักงานศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครองตามนัยมาตรา ๗๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับคดี คือ สำนักบังคับคดีปกครอง และสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค ทั้งนี้ วิธีดำเนินการบังคับคดีปกครองสามารถจำแนกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่หนึ่ง การบังคับคดีตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเภทที่สอง การบังคับคดีตามคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี

สำหรับวิธีการบังคับคดีมี ๓ วิธี ดังนี้

๑. การบังคับคดีโดยศาลมีคำสั่งไปยังสำนักงานเพื่อให้สำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งบังคับหรือตามอำนาจหน้าที่ (คดีที่ไม่ต้องออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี) ในกรณีดังต่อไปนี้

๑.๑ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑)

๑.๒ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒)

๑.๓ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับให้หน่วยงานทางปกครองใช้เงิน หรือให้ส่งมอบทรัพย์สิน หรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)

๑.๔ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๔)

๑.๕ การบังคับคดีตามคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

๑.๖ การบังคับคดีตามคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวในกรณีที่ไม่ต้องออกหมายบังคับคดี

๒. การบังคับคดีโดยการออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีไปดำเนินการ (ต. ๔๕) การบังคับคดีในกรณีนี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับการบังคับคดีแพ่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ การบังคับคดีจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษายื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้แก่การบังคับคดีในเรื่องต่อไปนี้

๒.๑ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาใช้เงิน หรือให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง หรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (ขับไล่) ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการโดยให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือถอนสิ่งปลูกสร้าง ไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุกหรือธัญชาติ หรือขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัยหรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (รื้อถอน) ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)

๒.๒ การบังคับคดีกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งบังคับให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๕)

๒.๓ การบังคับคดีตามคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาในกรณีที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

๓. การบังคับคดีโดยการให้อำนาจศาลกำหนดวิธีการบังคับคดีเพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลบรรลุผล การบังคับคดีในกรณีนี้เป็นกรณีก่อให้เกิดอำนาจศาลในการกำหนดวิธีการบังคับคดีที่เหมาะสมกับการบังคับคดีในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งได้แก่เรื่องต่อไปนี้

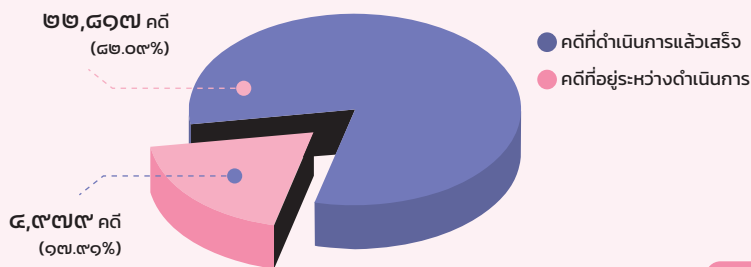
๓.๑ ศาลมีคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จงใจขัดขืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งบังคับ และไม่มีวิธีการบังคับอื่นใดที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะใช้บังคับได้ตามที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอ

๓.๒ ศาลมีคำสั่งปรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๗๕/๔

๓.๓ ศาลกำหนดวิธีการบังคับคดีตามที่เห็นสมควรเท่าที่สภาพแห่งการบังคับคดีจะเปิดช่องให้กระทำได้ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการ หรือดเว้นกระทำการตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)

สถิติการบังคับคดีปกครอง

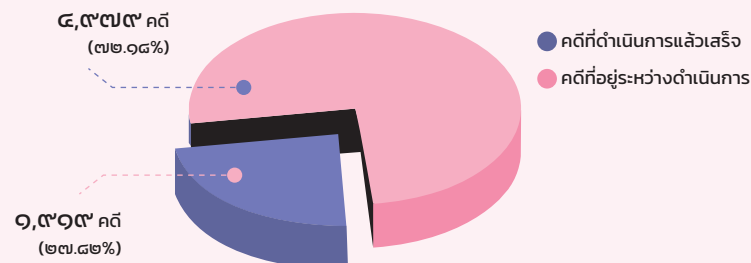
ตั้งแต่เปิดทำการ - วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

คดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๕,๙๗๙ คดี

สถิติการบังคับคดีปกครอง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ทั้งนี้ หากนับตั้งแต่ศาลปกครองเปิดทำการจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ มีคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด จำนวน ๒๗,๗๙๖ คดี แบ่งเป็น

๑. คดีที่ดำเนินการบังคับคดีแล้วเสร็จ จำนวน ๒๒,๘๑๗ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐๙ ของคดีที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด

๒. คดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๕,๙๗๙ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๙๑ ของคดีที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดีทั้งหมด จำแนกเป็น

๒.๑ คดีที่ไม่ต้องออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี จำนวน ๑,๒๖๔ คดี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๙ ของคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการทั้งหมด

๒.๒ คดีที่จะต้องออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี จำนวน ๓,๗๑๕ คดี คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๖๑ ของคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการทั้งหมด

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ มีคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองที่เข้าสู่กระบวนการบังคับคดี จำนวน ๒,๑๗๗ คดี และดำเนินการบังคับคดีแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑,๙๑๙ คดี

ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับคดี แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีที่ไม่ต้องออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี

๑.๑ กรณีศาลมีคำสั่งบังคับให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่ใช่คู่กรณีในคดี ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการตาม คำพิพากษาและใช้ระยะเวลาในการบังคับคดีค่อนข้างมาก ได้แก่

๑) คำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำขอเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐหรือการถอน สภาพที่ดินตามกฎหมาย ในการดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วยหลายขั้นตอนซึ่งเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ใช่คู่กรณีในคดี จึงไม่อาจเร่งรัดให้หน่วยงานดังกล่าว ซึ่งเป็นหน่วยงาน ภายนอกเร่งดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำสั่งได้

๒) คำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รुकล้ำที่สาธารณะ/คลองสาธารณะ ในการดำเนินการดังกล่าวต้องมีการตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณะ/คลองสาธารณะก่อน จึงจะพิจารณาได้ว่า สิ่งปลูกสร้างใดรุกล้ำและจะต้องทำการรื้อถอนตามคำสั่ง ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ รวมถึง มีปัญหาผู้รุกล้ำรวมตัวเป็นลักษณะมวลชนเข้าขัดขวาง ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าดำเนินการรื้อถอนได้

๓) คำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีใช้อำนาจตามกฎหมายเข้าไปดำเนินการรื้อถอนอาคารขนาดใหญ่ ที่ก่อสร้างโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีปัญหาและอุปสรรคในการหาผู้รับจ้างในการรื้อถอน เนื่องจากเป็น อาคารขนาดใหญ่ การรื้อถอนอาจกระทบโครงสร้างและบริเวณสถานที่แวดล้อม และมีปัญหาเกี่ยวกับการขนย้ายทรัพย์สินของผู้พักอาศัย

๑.๒ กรณีศาลมีคำสั่งบังคับให้หน่วยงานทางปกครองชดใช้เงิน หน่วยงานทางปกครองไม่ได้ เตรียมการหรือจัดสรรงบประมาณสำหรับการนำมาใช้ในกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ทำให้ ต้องไปดำเนินการจัดหางบประมาณเพื่อนำมาจ่ายให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ต้องไปดำเนินการ ขอใช้เงินจากเงินงบประมาณเหลือจ่ายจากการจัดซื้อจัดจ้างปีงบประมาณเพื่อขอทำความเข้าใจกับ สำนักงบประมาณตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือต้องไปดำเนินการจัดสรรเงิน โดยตั้งงบประมาณในปีถัดไปเพื่อนำมาชำระหนี้ ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเรื่องงบประมาณ อย่างน้อย ๖ - ๑๒ เดือน ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายภายในเวลา ที่ศาลกำหนดหรือภายในเวลาอันสมควร

๒. กรณีที่จะต้องออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี

เมื่อศาลปกครองมีคำพิพากษาให้หน่วยงานทางปกครองเป็นฝ่ายชนะคดี โดยมีคำสั่งให้เอกชน ซึ่งมีใช้หน่วยงานทางปกครองหรือเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ไม่มีกฎหมายห้ามไม่ให้ทรัพย์สินอยู่ใน ความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีใช้เงิน มีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับคดี ดังนี้

๒.๑ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล

๒.๒ หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว แต่ไม่พบทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือมีทรัพย์สินน้อยกว่า จำนวนหนี้ตามคำพิพากษา แม้หน่วยงานทางปกครองได้ดำเนินการบังคับคดีแล้วแต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะ ชำระหนี้ครบถ้วนตามคำพิพากษา จนพ้นระยะเวลาการบังคับคดี ๑๐ ปี ทำให้ไม่สามารถดำเนินการบังคับคดี เอากับลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้อีก

๒.๓ ททรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่มีการบังคับคดีไม่เป็นที่สนใจของผู้เข้าเสนอราคาในการขายทอดตลาด

๒.๔ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นบุคคลล้มละลาย ทำให้หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องไปยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ซึ่งบางกรณีทำให้ได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วนเนื่องจากต้องเฉลี่ยกับเจ้าหนี้อื่นในคดีล้มละลาย

๒.๕ หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีได้ดำเนินการขอให้บังคับคดีภายในระยะเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในชั้นที่สุด

แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบังคับคดี

๑. ฝ่ายบริหารควรกำชับและเร่งรัดให้หน่วยงานทางปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามคำพิพากษา รวมถึงให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจกำกับดูแลหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามคำพิพากษา

๒. ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณสำหรับหน่วยงานของรัฐในการชดใช้เงินตามคำพิพากษาไว้โดยเฉพาะ

๓. ส่งเสริมและจัดสัมมนาอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามคำพิพากษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามคำพิพากษามากยิ่งขึ้น

๔. หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ต้องเร่งดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาทันทีเมื่อศาลมีคำพิพากษา

๕. หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ควรกำหนดแนวทางในการสืบหาทรัพย์สินเพื่อดำเนินการบังคับคดีโดยการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เพื่อนำมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา

๖. หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ควรกำหนดมาตรการลงโทษเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ กรณีการละเลยไม่ดำเนินการบังคับคดีตามกฎหมาย

การขอให้ศาลมีคำสั่งให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองชั้นต้นก่อนคดีจะถึงที่สุด

ตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้กรณีที่คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ให้ออกรูปปฏิบัติตามคำบังคับไว้จนกว่าจะพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์ให้ออกรูปบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีการอุทธรณ์และเป็นคดีที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด คู่กรณีฝ่ายชนะคดีอาจยื่นคำขอต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี โดยชี้แจงเหตุผลอันสมควรที่ขอให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับ และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำขอและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งต่อมาที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้ออกระเบียบ ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครอง

ชั้นต้นโดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ซึ่งภายหลังจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว คู่กรณีฝ่ายชนะคดีได้ยื่นคำขอให้มีการบังคับคดีก่อนคดีถึงที่สุด และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นก่อนคดีจะถึงที่สุดแล้ว จำนวน ๓๗ คดี ซึ่งได้บังคับคดีแล้วเสร็จจำนวน ๓๔ คดี

การเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีปกครอง

สำนักงานศาลปกครองยังคงให้ความสำคัญโดยการจัดทำโครงการและงานที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีปกครอง ได้แก่ การอบรมให้ความรู้แก่ตุลาการศาลปกครอง เจ้าพนักงานบังคับคดีและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีปกครองเกี่ยวกับกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ขั้นตอนและวิธีการในการบังคับคดีปกครอง เช่น โครงการสัมมนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการบังคับคดีปกครองเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โครงการสอบทานแนวทางปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาในการบังคับคดีปกครอง และการพัฒนาระบบบังคับคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถทำงานเชื่อมโยงกับระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานศาลปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างคดีที่ได้ดำเนินการบังคับคดีเสร็จสิ้น ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

สามารถอ่านเพิ่มเติมได้โดยสแกน QR Code

<https://dg.th/by18koctqy>

วิชาการคดีปกครอง

รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง การวางหลักกฎหมาย แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง และคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐ ตามมาตรา ๓๗ (๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองมีวัตถุประสงค์หลักที่จะเสนอแนะแนวทางการแก้ไขหรือป้องกันเหตุแห่งการฟ้องคดีที่จะนำเข้ามาสู่การพิจารณาของศาลปกครองต่อหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานทางปกครอง หรือความบกพร่องของตัวบทกฎหมายที่ทำให้มีข้อพิพาทมาสู่ศาลปกครอง ภารกิจของการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองจึงเป็นไปเพื่อศึกษาถึงเหตุของข้อพิพาททางคดีปกครองต่าง ๆ กับแนวปฏิบัติราชการทางปกครองที่ศาลปกครองได้วางมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามคำวินิจฉัยของศาลปกครอง ซึ่งส่วนราชการสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปเป็นแนวปฏิบัติราชการ อันอาจช่วยลดปริมาณข้อพิพาทในเรื่องประเด็นคดีดังกล่าวที่จะเข้ามาสู่ศาลปกครองในอนาคต ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งเป็นการเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติราชการในภาพรวม

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นประโยชน์อันเกิดจากการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีอันได้มาจากคำพิพากษาของศาลปกครอง จึงขอเสนอตัวอย่างของการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี และแนวปฏิบัติราชการทางปกครองกับทั้งคำพิพากษา คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจตามลำดับ

การวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานศาลปกครองขอเสนอตัวอย่างเหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองที่น่าสนใจ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑. วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีการตัดสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นสำคัญ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๒๔/๒๕๖๘)
๒. วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีรถไฟฟ้าต้องจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘)

เรื่องที่ ๑ วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีการตัดสิทธิสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นสำคัญ

การจัดการปกครองท้องที่ได้เริ่มต้นมาจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งทรงมีพระราชดำริให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับหมู่บ้านที่มาแต่เดิมขึ้นใหม่ เพราะทรงเล็งเห็นว่าการปกครองในระดับนี้จำเป็นและสำคัญยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด โดยได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน

ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. ๑๑๑ (พ.ศ. ๒๔๓๕) โดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองดังแต่ก่อน นับแต่นั้นมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบลหมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ ๖ ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ขึ้นใช้บังคับแทน และได้มีการใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยการจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้าน ตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่การบริหารงานของหมู่บ้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (๑) ผู้ใหญ่บ้าน (๒) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และ (๓) คณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน ๑ คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ ๒ ประการ^๑ คือ

๑. อำนาจหน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ดังนี้

- รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน
- เมื่อเกิดทุกข์ภัยแก่ลูกบ้าน ให้แจ้งกำนันเพื่อหาทางป้องกัน
- นำประกาศ คำสั่งของรัฐบาลแจ้งลูกบ้าน
- ทำบัญชีทะเบียนราษฎรในหมู่บ้าน
- มีเหตุการณ์ประหลาดให้แจ้งกำนัน
- พบคนแปลกหน้าให้นำตัวส่งกำนัน
- เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ให้เรียกลูกบ้านช่วยกันป้องกันและระงับได้ และแจ้งกำนัน
- ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- สั่งสอนลูกบ้านมิให้อาชชาติมาดร้ายกัน
- ฝึกอบรมลูกบ้านให้รู้จักหน้าที่และการทำการในเวลาอบ
- ประชุมลูกบ้านเป็นครั้งคราวเพื่อแจ้งข้อราชการ
- ส่งเสริมอาชีพ
- ป้องกันโรคติดต่อ
- ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี
- ตรวจตรารักษาประโยชน์ในการอาชีพราษฎร
- จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
- ประชุมกรรมการหมู่บ้าน
- ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน
- ให้ราษฎรช่วยเหลือสาธารณประโยชน์

๒. อำนาจในทางอาญา ดังนี้

- เมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมาย หรือสงสัยเกิดในหมู่บ้านให้แจ้งกำนัน
- เมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมายหรือสงสัยว่าเกิดในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้แจ้งผู้ใหญ่บ้านนั้นทราบ
- พบของกลางทำผิดให้ส่งกำนัน

^๑ สำนักการบริหารการปกครองท้องที่, การปกครองท้องที่ <https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about1> สืบค้นเมื่อ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๘.

- เมื่อสงสัยผู้ใดว่าทำผิด หรือกำลังทำผิด ให้จับกุมส่งอำเภอหรือกำนัน
- เมื่อมีหมายหรือคำสั่งราชการจับผู้ใด ให้จับผู้นั้นส่งกำนันหรืออำเภอตามสมควร
- เจ้าพนักงานมีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้

จากอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจจากราษฎรในหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น คุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒^๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่สมควรทำการศึกษา

ในระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ผู้ใหญ่บ้านถือเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการประสานงานกับหน่วยงานราชการ แก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างใกล้ชิด การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกระบวนการคัดเลือกหรือการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านในหลายพื้นที่กลับต้องเผชิญกับข้อพิพาทและการร้องเรียนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

^๒ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตรา ๑๒ ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก
- (๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน
- (๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (๕) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๖) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (๗) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ
- (๘) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม
- (๙) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสืบป็นับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก
- (๑๐) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสืบป็นับแต่วันพ้นโทษ
- (๑๑) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก
- (๑๒) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ (๖) หรือ (๗) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสืบป็นับแต่วันถูกให้ออก
- (๑๓) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสืบป็นับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก
- (๑๔) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับวันแต่ในท้องที่ใดเมื่ออาจเลือกผู้มีพื้นความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้
- (๑๕) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ซึ่งตามกฎหมายกำหนดว่าผู้สมัครจะต้องมี “ภูมิลำเนา” ในหมู่บ้านที่สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่กลับไม่มีคำอธิบายที่ชัดเจนว่า “ภูมิลำเนา” หมายถึงอะไร แตกต่างจาก “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” หรือ “ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน” อย่างไร และควรพิจารณาจากหลักฐานประเภทใด ความคลุมเครือนี้ทำให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติอย่างมาก โดยบางกรณีผู้สมัครอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมาโดยตลอดแต่ไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ขณะที่บางกรณีผู้สมัครมีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ไม่เคยใช้ชีวิตหรือมีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับชุมชนเลย ซึ่งก่อให้เกิดคำถามถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายและความชอบธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ทั้งยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการเลือกผู้ใหญ่บ้านและระบบบริหารท้องถิ่น ซึ่งความคลุมเครือของภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านจำนวนมากที่ถูกตัดสิทธิลงรับสมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุขาดคุณสมบัติดังกล่าว จนนำมาสู่การฟ้องร้องคดีต่อศาลปกครองเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีเกี่ยวกับปัญหาความคลุมเครือของภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๒๔/๒๕๖๘ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

๑. สรุปข้อเท็จจริง

นายอำเภอบ้านแพรก (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ได้มีประกาศอำเภอบ้านแพรก เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แทนตำแหน่งที่ว่างลง ปรากฏว่ามีผู้ยื่นใบสมัคร ๒ ราย คือ นาย อ. ผู้สมัครหมายเลข ๑ และผู้ฟ้องคดี ผู้สมัครหมายเลข ๒ ต่อมา นาย อ. ได้ร้องคัดค้านคุณสมบัติการสมัครของผู้ฟ้องคดีต่อคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่ประจำในพื้นที่หมู่บ้าน บ้านทางนาค หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง แต่มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่ประจำในพื้นที่หมู่ที่ ๕ ตำบลสองห้อง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วมีมติด้วยเสียงข้างมากกว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในพื้นที่ที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีรายละเอียดในข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้สมัครซึ่งไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาที่ใด จึงมีหนังสือหารือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือตอบข้อหารือว่า ได้หารือกรณีดังกล่าวไปยังกรมการปกครอง โดยกรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า กรมการปกครองได้เคยตอบข้อหารือคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามหนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๙๐๖ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุดที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๕๔๓๖ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ พร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีความเห็นเช่นเดียวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ แจ้งผลการตรวจสอบคุณสมบัติให้ผู้ฟ้องคดีทราบ โดยให้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือโต้แย้งผลการตรวจสอบคุณสมบัติดังกล่าว ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ ๑ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ แจ้งประกาศอำเภอบ้านแพรง เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านหางนาศ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ โดยประกาศดังกล่าวระบุว่าผู้สมัคร ๒ คน คือ นาย อ. และผู้ฟ้องคดี โดยนาย อ. ผู้สมัครหมายเลข ๑ มีคุณสมบัติครบถ้วน ส่วนผู้ฟ้องคดี ผู้สมัครหมายเลข ๒ ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อขออุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบและรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ พิจารณาแล้ว มีมติให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี โดยได้แจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการแจ้งผลการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิกถอนประกาศอำเภอบ้านแพรง เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านหางนาศ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ (แบบ ผญ. ๖) ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แจ้งตามหนังสือลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใหม่

๒. สรุปคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

การที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำในหมู่บ้านนั้น เนื่องจากได้คำนึงถึงภาระหน้าที่และบทบาทของผู้ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านที่ต้องอยู่ประจำในหมู่บ้านเพื่อดูแลทุกข์สุขของราษฎร และเป็นตัวแทนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ในหมู่บ้านนั้น แต่โดยที่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ภูมิลำเนา” หรือ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ไว้เป็นการเฉพาะ การแปลความหมายของคำทั้งสองคำ จึงต้องแปลความ โดยพิจารณาจากกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับข้อเท็จจริงเรื่องถิ่นที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีด้วย ซึ่งหากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำดังกล่าว ภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำจึงต้องเป็นถิ่นที่อยู่อันบุคคลนั้นใช้เป็นสถานที่อยู่เป็นประจำสำคัญประจำในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นบ้านที่พักอาศัยอยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้นในฐานะผู้ใหญ่บ้านได้ เมื่อพิจารณาจากรายงานผลการสอบสวนของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และบันทึกถ้อยคำพยานบุคคล ซึ่งเป็นราษฎร หมู่ที่ ๔ และราษฎรหมู่ที่ ๕ ตำบลสองห้อง แล้ว ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องในทำนองเดียวกันว่า ผู้ฟ้องคดีมีสามีและบุตรสาวอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลสองห้อง โดยพักอาศัยอยู่ร่วมกันตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ปัจจุบันสามีของผู้ฟ้องคดีได้ไปทำงานอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรีและจะกลับมาบ้านหลังดังกล่าวในช่วงวันหยุด ส่วนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง มีบิดา มารดา และน้ำสาวของผู้ฟ้องคดีที่พิการอาศัยอยู่ สามารถพบเห็นผู้ฟ้องคดีที่บ้านหลังดังกล่าวอยู่เป็นประจำ เนื่องจากผู้ฟ้องคดี

ได้ไปเยี่ยมบิดามารดาและประกอบอาชีพทำการเกษตร ประกอบกับผู้ฟ้องคดีได้มายื่นคำร้องขอเลขที่บ้าน บ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลสองห้องดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยข้อมูลตามทะเบียนราษฎรบ้านเลขที่ดังกล่าวไม่มีรายชื่อผู้ใดอาศัยอยู่ ส่วนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง นั้น ผู้ฟ้องคดียังคงมีชื่อในทะเบียนบ้านดังกล่าว ในฐานะเป็นเจ้าของบ้านมาโดยตลอด โดยบ้านทั้งสองหลังดังกล่าว มีระยะทางห่างกันประมาณ ๒๐๐ เมตร ถึง ๔๐๐ เมตร ซึ่งผู้ฟ้องคดีสามารถไปมาหาสู่กันได้โดยสะดวก แม้บ้านทั้งสองแห่งจะอยู่คนละหมู่บ้าน แต่ผู้ฟ้องคดีได้พักอาศัยอยู่กินหลับนอนทั้งสองแห่งสลับกันไป เนื่องจากพยานบุคคลต่างก็พบเห็นผู้ฟ้องคดีอยู่ที่บ้านทั้งสองหลัง โดยผู้ฟ้องคดีกลับมาดูแลบิดามารดาที่ชราและมีโรคประจำตัว รวมทั้งนำสาวที่พิการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้มาโดยตลอด ทั้งยังได้ประกอบอาชีพทำการเกษตร เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน และดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ มาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ก่อนที่ผู้ฟ้องคดีจะสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ผู้ฟ้องคดีเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง อำเภอบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒ วาระ คือ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยใช้ทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งปรากฏตามการที่ผู้ฟ้องคดียังใช้ชื่อของตนตามทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ มาโดยตลอดด้วย จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีทะเบียนบ้านอยู่ที่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง โดยมีได้ย้ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านดังกล่าวไปยังบ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ที่ ๕ ผู้ฟ้องคดีจึงมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ตามนัยมาตรา ๒๙^๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีและสามีได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกันตามนัยมาตรา ๔๓^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งผู้ฟ้องคดีเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง โดยใช้ทะเบียนบ้าน เลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๔ ดังกล่าวถึง ๒ วาระ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการได้รับความไว้วางใจจากราษฎรในพื้นที่การเลือกผู้ใหญ่บ้านและผู้ฟ้องคดีสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านหมู่ที่ ๔ ในฐานะผู้ใหญ่บ้านได้ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่ที่ ๔ บ้านหางนาค ตำบลสองห้อง อันเป็นหมู่บ้านที่มีการประกาศสมัครรับเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีประกาศอำเภอบ้านแพรง เรื่อง บัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านหางนาค หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แจ้งตามหนังสือลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๑ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ตามหนังสือลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ซึ่งได้วินิจฉัยอุทธรณ์โดยอาศัยข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงเช่นเดียวกันกับคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน

^๓ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๙ ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๓ ภูมิลำเนาของสามีและภริยา ได้แก่ถิ่นที่อยู่ซึ่งสามีและภริยาอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา เว้นแต่สามีหรือภริยาได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่ามีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกัน

๓. บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

๓.๑ บทวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในเรื่องภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำนั้น เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การโต้แย้งคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้าน โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้น ซึ่งศาลปกครองได้พิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ และอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่มีภาระหน้าที่และบทบาทของผู้ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านที่ต้องอยู่ประจำในหมู่บ้านเพื่อดูแลทุกข์สุขของราษฎรและเป็นตัวแทนของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ในหมู่บ้านนั้น แต่โดยที่พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ภูมิลำเนา” หรือ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ไว้เป็นการเฉพาะ การแปลความหมายของคำทั้งสองคำ ศาลปกครองจึงแปลความโดยพิจารณาจากกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับข้อเท็จจริงเรื่องถิ่นที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีด้วย อันเป็นการใช้นิติวิธีให้ความหมายของถ้อยคำตามกฎหมาย ซึ่งหากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำดังกล่าว ภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำจึงต้องเป็นถิ่นที่อยู่อันบุคคลนั้นใช้เป็นสถานที่อยู่เป็นประจำในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นบ้านที่พักอาศัยอยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้นในฐานะผู้ใหญ่บ้านได้ การที่คณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่าผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านถูกตัดสิทธิเนื่องจากขาดคุณสมบัติด้านภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำหรือไม่ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาคุณสมบัติดังกล่าวโดยอาศัยหลักการดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of Legality)

หลักความชอบด้วยกฎหมาย เป็นหลักพื้นฐานของรัฐที่ปกครองด้วยกฎหมาย (Rule of Law) โดยกำหนดว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตั้งอยู่บนฐานของกฎหมาย ทั้งในเรื่องของอำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินการ และเนื้อหาสาระของการตัดสินใจ หากเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจโดยไม่มีบทบัญญัติรองรับ หรือกระทำเกินขอบเขตของกฎหมาย จะถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลปกครองสูงสุดในคดีนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานของรัฐยึดถือแนวคำวินิจฉัยของกรมการปกครองที่แจ้งว่า กรมการปกครองได้เคยตอบข้อหารือคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๔๐๖ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และหนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๕๔๓๖ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ โดยให้อำเภอพิจารณาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติประกอบกับข้อเท็จจริงในการพิจารณาคุณสมบัติต่อไปในการพิจารณาคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ เป็นเกณฑ์ตัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงเฉพาะในกรณีที่ผู้สมัครซึ่งมีถิ่นที่อยู่และพฤติการณ์แสดงความผูกพันต่อหมู่บ้านมาโดยตลอด โดยในกรณีของผู้ฟ้องคดีนั้น ถึงแม้ว่าผู้ฟ้องคดีจะมีสามีและบุตรสาวอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๑๑๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลสองห้อง แต่ผู้ฟ้องคดีก็ยังคงอาศัยอยู่ที่หมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง

และยังประกอบอาชีพเกษตรกรที่หมู่ที่ ๔ เช่นเดิม การวินิจฉัยเช่นนั้นเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเมิดหลักความชอบด้วยกฎหมาย เพราะตีความกฎหมายเกินความจำเป็น และเป็น การตัดสิทธิประชาชนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

๓.๑.๒ หลักการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ (Administrative Discretion)

“ดุลพินิจ” คือ อำนาจที่กฎหมายมอบให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถพิจารณาและตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่เหมาะสมได้ในสถานการณ์เฉพาะ โดยต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และไม่ขัดต่อหลักเหตุผล ความยุติธรรม และความเป็นธรรม การใช้ดุลพินิจที่ชอบด้วยกฎหมายต้องประกอบด้วยการใช้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องครบถ้วน การตีความกฎหมายไม่เกินขอบเขต และไม่เลือกปฏิบัติ การให้เหตุผลอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งศาลปกครองสูงสุด ในคดีนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่หน่วยงานของรัฐอ้างว่า ผู้สมัครพักอาศัยอยู่ “สลักกันสองแห่ง” จึงถือว่าไม่ชัดเจนว่ามีภูมิลำเนาในหมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง แม้ผู้สมัครจะมีชื่อในทะเบียนบ้าน ประกอบอาชีพ และปฏิบัติหน้าที่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง มาโดยตลอด การใช้ดุลพินิจโดยละเอียดข้อเท็จจริงสำคัญเหล่านี้ ศาลเห็นว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ และขัดต่อหลักความเป็นธรรม

๓.๑.๓ หลักการตีความเพื่อให้สิทธิ (Interpretation in Favour of Rights)

หลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานของรัฐประชาธิปไตย โดยถือว่า เมื่อบทกฎหมายใด อาจมีความหมายได้หลายทาง การตีความต้องเลือกทางที่ให้สิทธิแก่บุคคลมากกว่าทางที่จำกัดสิทธิ โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง และสิทธิในการดำรงตำแหน่งสาธารณะ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการมีคุณสมบัติ เจ้าหน้าที่และศาลต้องตีความในทางที่เอื้อให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิของตนได้ เว้นแต่กฎหมายมีข้อห้ามที่ชัดเจน ไม่สามารถตีความอย่างอื่นได้ ซึ่งศาลปกครองสูงสุด ในคดีนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดียังคงมีชื่อในทะเบียนบ้าน ประกอบอาชีพในพื้นที่ ดูแลครอบครัว และมีบทบาทในชุมชนหมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง อย่างต่อเนื่อง จึงต้องตีความว่า ผู้ฟ้องคดียังคงมี “ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ในหมู่ที่ ๔ ตำบลสองห้อง การตีความเพื่อ “ตัดสิทธิ” จึงไม่ชอบด้วยหลักการตีความกฎหมายอย่างเป็นธรรม

นอกจากนี้ เมื่อทำการศึกษาคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดและคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วพบว่า ศาลได้มีแนวคำวินิจฉัยเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

๑) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ ในฐานะเจ้าบ้าน โดยย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔ ต่อมา นายอำเภอกุมภวาปี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ได้มีประกาศอำเภอกุมภวาปี ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน บ้านทองอินทร์ หมู่ที่ ๑๓ ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมายเลข ๑ แต่ได้มีการทักท้วงว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ แต่ได้พักอาศัยอยู่กับภรรยา ที่บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๕ จึงมีถิ่นที่อยู่ไม่ตรงกับทะเบียนบ้าน ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ นั้น แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีพักอาศัยหลับนอนอยู่ที่บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๕ มาโดยตลอด เพื่อดูแลมารดาที่มีอาการป่วย มิได้พักอาศัยหลับนอน

ที่บ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ เนื่องจากได้เอื้อเพื่อให้บ้านหลังนี้แก่นาง อ. (พี่สาวของผู้ฟ้องคดี) เพื่ออยู่อาศัยพร้อมกับครอบครัวก็ตาม แต่ผู้ฟ้องคดียังคงเป็นเจ้าของบ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในฐานะเป็นเจ้าของบ้าน และมีชื่อเป็นผู้ขอใช้บริการไฟฟ้า อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีอ้างว่ามีได้มีเจตนาย้ายภูมิลำเนาออกจากบ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ แต่อย่างไร ประกอบกับเมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์การดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดีปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเคยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสอเพลอ หมู่ที่ ๑๓ มาก่อน แล้วลาออกเพื่อสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ ในครั้งนี้ และผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ดูแลระบบน้ำประปาหมู่บ้านหมู่ที่ ๑๓ โดยในช่วงเช้าของทุกวันผู้ฟ้องคดีจะมาเปิดระบบน้ำประปาหมู่บ้านดังกล่าว และเมื่อมีเหตุขัดข้องชาวบ้านจะไปตามผู้ฟ้องคดีให้ทำการแก้ไข อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีและภรรยาได้ประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่หมู่ที่ ๑๓ มาโดยตลอด จากพฤติการณ์ดังกล่าวจึงต้องถือว่า ผู้ฟ้องคดีมีถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ แล้ว ประกอบกับการที่ผู้ฟ้องคดีได้ยกข้อต่อสู้ว่า บ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ และบ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๕ มีระยะทางห่างกันเพียง ๑ กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางเพียง ๕ นาที โดยได้มีการแยกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ ออกจากหมู่ที่ ๕ ซึ่งเดิมเป็นหมู่บ้านเดียวกันแสดงให้เห็นว่าหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ และหมู่ที่ ๕ มีพื้นที่ใกล้ชิดติดต่อกัน และบ้านทั้งสองหลังของผู้ฟ้องคดีก็อยู่ไม่ห่างไกลกันมากนักสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก ผู้ฟ้องคดีจึงมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำทั้งในสองหมู่บ้านดังกล่าว จากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์การดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดีตลอดจนข้อต่อสู้ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าว จึงถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไป ซึ่งกฎหมายให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๓๘^๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ อันเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคล ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะต้องพิจารณาให้ได้ความโดยชัดแจ้งและรอบคอบว่า ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ จะต้องไม่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ โดยปราศจากข้อสงสัยเสียก่อนจึงจะสามารถพิจารณาได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลเมื่อข้อเท็จจริงตลอดจนพฤติการณ์ในการดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดีที่ได้รับฟังมาเป็นลำดับปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีเคยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสอเพลอ หมู่ที่ ๑๓ มาก่อน แล้วลาออกเพื่อสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ ในครั้งนี้ และผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ดูแลระบบน้ำประปาหมู่บ้านหมู่ที่ ๑๓ โดยในช่วงเช้าของทุกวันผู้ฟ้องคดีจะมาเปิดระบบน้ำประปาหมู่บ้านดังกล่าว และเมื่อมีเหตุขัดข้องชาวบ้านจะไปตามผู้ฟ้องคดีให้ทำการแก้ไข อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่หมู่ที่ ๑๓ มาโดยตลอด ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓ และเมื่อผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๖๘ หมู่ที่ ๑๓ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบันติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน ผู้ฟ้องคดีจึงมีคุณสมบัติครบทั้งสามประการตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๘ ถ้าบุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่งให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น

ลักษณะปกครองท้องที่ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ขาดคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ย่อมขัดต่อข้อเท็จจริงตลอดจนพฤติการณ์ในการดำรงชีวิตของผู้ฟ้องคดี และไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการพิจารณาคุณสมบัติรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านของผู้ฟ้องคดีที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (**คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๘๔/๒๕๖๘**)

เดิมผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านเลขที่ ๙/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นบ้านบิดาของผู้ฟ้องคดี โดยอยู่ร่วมกับภริยาที่จดทะเบียนสมรสและบุตรอีกสองคน ต่อมา วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๕ ภริยาและบุตรของผู้ฟ้องคดีได้ย้ายไปอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๓๑๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นบ้านที่ภริยาของผู้ฟ้องคดีทำสัญญากู้เงินซื้อร่วมกับน้องชายและเพื่อน จากนั้นได้ย้ายไปอยู่บ้านเลขที่ ๘๕/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลกระแซง อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี แต่ผู้ฟ้องคดียังคงอยู่บ้านบิดาต่อไป จนกระทั่งบิดาของผู้ฟ้องคดีได้ขายบ้านและที่ดินให้บุคคลอื่น เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ย้ายไปอยู่บ้านเลขที่ ๕๑/๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นบ้านของนาย ส. โดยผู้ฟ้องคดีได้ทำสัญญาเช่าที่ดินฉบับลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ไว้เป็นระยะเวลา ๑๕ ปี และภายหลังได้ใช้ที่ดินแปลงนี้ปลูกบ้านพักอาศัย โดยในระหว่างที่ขออนุญาตปลูกสร้างอาคารและทำการก่อสร้างอาคารในที่ดินแปลงดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้เข้าบ้านชั้นล่างของนาย ส. เป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราว แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาชัดเจนที่จะใช้บ้านดังกล่าวเป็นภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำเป็นแหล่งสำคัญในการดำรงชีวิตและเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีและภริยาได้แสดงเจตนาให้ปรากฏว่า มีภูมิลำเนาแยกต่างหากจากกันตามมาตรา ๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงจากถ้อยคำของพยานบุคคลที่อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลบางโพธิ์เหนือ ว่า ผู้ฟ้องคดีอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๒ ไม่เคยย้ายไปอยู่ที่ไหน และได้พบเห็นผู้ฟ้องคดีเป็นประจำในงานพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนคณะกรรมการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ได้ทำการตรวจสอบสถานที่พักอาศัยของผู้ฟ้องคดี ระหว่างวันที่ ๑๑ ถึงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ พบว่า สภาพของบริเวณที่นอน เตี้ยงนอน บริเวณใต้ถุนบ้านของนาย ส. ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านและเป็นผู้ให้เช่าที่ดินแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดีอ้างว่าใช้เป็นสถานที่พักอาศัยหลักนั้นเป็นประจำ มีสภาพหรือลักษณะที่ไม่เหมาะสมจะใช้เป็นที่พักอาศัยหลักนั้น ไม่มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต แล้วสรุปว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้มีเจตนาจะใช้บ้านของ ส. เป็นสถานที่พักอาศัย โดยคณะกรรมการมิได้ทำการสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าผู้ฟ้องคดีพักอาศัยกับภริยาและบุตร ที่บ้านเลขที่ ๕๕/๓๑๒ หมู่ที่ ๓ ตำบลบางโพธิ์เหนือ และที่บ้านเลขที่ ๘๕/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลกระแซง และได้ใช้บ้านดังกล่าวเป็นถิ่นที่อยู่ประจำซึ่งสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้โดยง่ายเพราะบ้านทั้งสองหลังดังกล่าวล้วนอยู่ในพื้นที่อำเภอสสามโคก ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นการสันนิษฐานโดยปราศจากพยานหลักฐานสนับสนุน จึงไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ที่สันนิษฐานว่าผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านที่มีชื่ออยู่ กรณีจึงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่ที่ ๒ ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ฟ้องคดีจึงมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ

ลักษณะปกครองท้องที่ฯ การที่นายอำเภอสามโคก (ผู้ฟ้องคดีที่ ๑) รับฟังข้อเท็จจริงตามความเห็นของ คณะกรรมการดังกล่าว และมีประกาศอำเภอสามโคก เรื่อง ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีคุณสมบัติ ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒ ตำบลบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย และการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี (ผู้ฟ้องคดีที่ ๒) มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ ฟ้องคดีจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๕๐/๒๕๖๕)

โจทก์เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๐๑ ที่หมู่ที่ ๗ ตำบลโคกปิบ อำเภอ ศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ (ม.ศ.๓) จากโรงเรียน โคกปิบวิทยาคม และโจทก์อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๔/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลโคกปิบ มาตั้งแต่เกิดและย้ายทะเบียนบ้าน ไปอยู่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๒ ต่อมาอีกเพียง ๓ เดือนเศษ ก็ย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านเลขที่ดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๒ แสดงว่าโจทก์ถือเอาบ้านเลขที่ ๑๔๔/๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลโคกปิบ ซึ่งเป็นท้องที่ที่จำเลยประกาศให้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นแหล่งที่อยู่สำคัญมา ตั้งแต่เกิดเป็นเวลากว่า ๓๐ ปีแล้ว บ้านเลขที่ดังกล่าวจึงเป็นภูมิลำเนาของโจทก์ตามมาตรา ๓๗^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนการที่โจทก์ไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่น โจทก์มิได้แจ้งย้ายไปอยู่ ที่อื่นหรือแสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งว่าโจทก์จะถือเอาประเทศญี่ปุ่นเป็นภูมิลำเนา การไปอยู่ประเทศญี่ปุ่น จึงเป็นเพียงเพราะสภาพของงานบังคับให้ไปอยู่ที่นั่น ทั้งระยะทางก็อยู่ห่างไกลกันคนละประเทศ จะให้โจทก์ เทียบไปเทียบมาระหว่างบ้านกับประเทศญี่ปุ่นเพื่อที่จะแสดงว่าโจทก์ไม่ได้ย้ายภูมิลำเนาย่อมเป็นไปได้ กรณีต้องถือว่าโจทก์ไปทำงานเพียงชั่วคราวเท่านั้น การที่โจทก์ไม่ประสงค์จะเปลี่ยนหรือย้ายภูมิลำเนา และโจทก์มีความรักและความผูกพันในหมู่บ้านซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนอย่างแน่นแฟ้นเป็นเวลานาน พอสมควรในการอยู่ในหมู่บ้าน สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ที่ประสงค์จะให้ ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านมีความผูกพันในหมู่บ้านที่จะสมัครรับเลือกตั้งนั้นแล้ว และเมื่อโจทก์ กลับมาแล้วก็ได้ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านเป็นหลักฐานตลอดมา ต้องถือว่าโจทก์มีภูมิลำเนาและมีชื่อ ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี จนถึงวันเลือก มิเช่นนั้นก็จะกลายเป็นว่านอกจากโจทก์จะมีภูมิลำเนาและมีชื่อในทะเบียนบ้านแล้ว โจทก์ ต้องอยู่ที่หมู่บ้านนั้นเป็นประจำไปตลอดจะไปไหนไม่ได้เลยระหว่างนั้นแม้เป็นการไปทำงานเพียงชั่วคราว ก็ตาม อันเป็นการแปลกกฎหมายไปในทางที่ตัดสิทธิของโจทก์ โจทก์จึงเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็น ผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ การที่จำเลยไม่รับสมัครโจทก์ เป็นผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วยข้ออ้างดังกล่าวจึงไม่ชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๙๒/๒๕๕๐)

๒) กรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าไม่เป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้าน ที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

การที่ผู้ฟ้องคดีได้ย้ายบ้านและทะเบียนบ้านจากเดิมที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ที่หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสุมพิ มาอยู่ที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสุมพิ จากนั้น เมื่อได้จดทะเบียนสมรส

^๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๓๗ ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นประจำ

กับนาย ร. นาย ว. ก็ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว ต่อมา เมื่อมีบุตรคนแรกคือเด็กหญิง ว. ก็ได้แจ้งการเกิดและย้ายชื่อเด็กหญิง ว. เข้าอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว อันแสดงให้เห็นว่าบ้านหลังดังกล่าว เป็นถิ่นที่ผู้ฟ้องคดีมีสถานที่อยู่และมีเจตนาให้เป็นถิ่นที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ อันถือได้ว่าเป็นภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อต่อมาในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ฟ้องคดีได้แจ้งย้ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านดังกล่าวไปอยู่บ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสัมพี ซึ่งเป็นบ้านของนาย ว. ผู้ใหญ่บ้านคนเดิมและเป็นญาติของผู้ฟ้องคดี ซึ่งแม้มาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ จะบัญญัติว่า ผู้ใดมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นอยู่ และมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั้น อันเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นของกฎหมาย แต่โดยที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสัมพี การที่จะพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีได้ย้ายถิ่นที่อยู่หรือไม่ ต้องเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนาโดยถือเอาสถานที่ที่ย้ายไปเป็นสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญของตน เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีได้แจ้งย้ายชื่อเข้าไปอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ แล้ว พยานบุคคลล้วนให้การสอดคล้องกันว่าพบเห็นผู้ฟ้องคดีเข้ามาประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่อ้อยอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๒๓ ส่วนการพักอาศัยค้างคืนที่บ้านเลขที่ดังกล่าวก็น่าเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีได้มาพักอาศัยกินอยู่หลับนอนที่บ้านเลขที่ดังกล่าวในบางวัน อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลใดจะเปลี่ยนภูมิลำเนาตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น บุคคลนั้นต้องมีเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนไปใช้สถานที่นั้นเพื่อเป็นสถานที่อยู่เป็นหลักแหล่งสำคัญต่อการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อพิจารณาเอกสารการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปรากฏว่า ข้อมูล จปฐ. ประจำปี ๒๕๕๔ ของบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ไม่ปรากฏชื่อผู้ฟ้องคดี ในขณะที่ข้อมูล จปฐ. ประจำปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ ของบ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ นั้น มีผู้อยู่อาศัย คือ ผู้ฟ้องคดี ในฐานะหัวหน้าครัวเรือน อีกทั้งยังปรากฏว่า ในระหว่างวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่เป็น อสม. ของหมู่ที่ ๙ ตำบลโกสัมพี ตลอดจนเมื่อพิจารณาถ้อยคำพยานของนาย ก. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสัมพี ที่ให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีพักอาศัยอยู่กับสามีและลูกที่ยังเล็กสองคน ที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสัมพี และทำการเกษตรโดยทำไร่อ้อยในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสัมพี และถ้อยคำพยานฝ่ายของผู้ฟ้องคดีคือ นาย ว. เจ้าของบ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๒๓ ที่ผู้ฟ้องคดีไปอาศัยอยู่ และนาย ท. บิดาของผู้ฟ้องคดีที่ว่า ผู้ฟ้องคดีมาพักอาศัยอยู่ที่บ้านของนาย ว. ในช่วงที่มีปัญหาครอบครัว ประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีย้ายเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ แล้ว ต่อมาในเดือน มกราคม ๒๕๕๙ ผู้ฟ้องคดีได้ตั้งครรภ์บุตรคนที่สองและคลอดในวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙ แต่ผู้ฟ้องคดีก็ไม่ได้ย้ายชื่อบุตรคนที่สอง คือ เด็กหญิง ธ. เข้าอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว แต่กลับย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านบ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตลอดจนผู้ฟ้องคดีก็ได้รับว่า ภายหลังจากคลอดบุตรแล้ว ผู้ฟ้องคดีได้ไปพักอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ กับสามีและบุตร แต่เป็นเวลาเพียงประมาณ ๒ เดือน ทั้งที่โดยปกติแล้ว ระหว่างตั้งครรภ์และภายหลังคลอดบุตร มารดาทั่วไปจะพักอาศัยอยู่กับครอบครัวเพื่อให้ช่วยดูแลในช่วงหลังคลอดและช่วงให้นมบุตร ซึ่งหากผู้ฟ้องคดีมีเจตนาชัดแจ้งที่จะเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนา มาตั้งแต่ที่ได้แจ้งย้ายชื่อเข้าไปอยู่ในทะเบียนบ้าน เลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘ แล้ว ผู้ฟ้องคดีก็น่าจะแจ้งย้ายชื่อบุตรคนที่สอง คือ เด็กหญิง ธ. เข้าอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว อันเป็นปกติวิสัยของมารดาทั่วไปที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรวัยสองเดือนเศษ แม้จะพ้นจากระยะเวลา ๒ เดือน ดังที่ผู้ฟ้องคดี

กล่าวอ้างแล้วก็ตาม อีกทั้ง เมื่อพิจารณาจากระยะทางระหว่างหมู่ที่ ๙ ตำบลโกสั่มพี และหมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสั่มพี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน จะเห็นได้ว่าทั้งสองหมู่บ้านมีระยะห่างกันเพียง ๒.๗ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ในวิสัยที่ผู้ฟ้องคดีสามารถเดินทางไปดูแลกิจการไร่อ้อยที่หมู่ที่ ๒๓ และกลับมาพักอาศัยกับครอบครัวที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาที่ผู้ฟ้องคดีได้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสั่มพี ก็มีระยะเวลาใกล้เคียงกับการที่ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่น้อยกว่า ๒ ปี เพื่อให้มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงยังรับฟังไม่ได้ว่า ผู้ฟ้องคดีพักอาศัยโดยอยู่กินและหลับนอนโดยเจตนาที่จะใช้บ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสั่มพี เป็นภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านอันจะถือได้ว่าเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา จากเดิมที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสั่มพี เป็นบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสั่มพี ตามมาตรา ๔๑^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดียังคงมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านเลขที่ ๒๖/๘ หมู่ที่ ๙ ตำบลโกสั่มพี ดังเดิม ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมของหมู่ที่ ๒๓ โดยนายอำเภอโกสั่มพินนคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีคำสั่งลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ แต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นอาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒๓ และแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล นั้น ก็ไม่ได้เป็นข้อเท็จจริงที่จะยืนยันได้ว่าผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำโดยพักอาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒๓ ดังที่ได้วินิจฉัยแล้ว ดังนั้น จึงถือไม่ได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ ณ หมู่ที่ ๒๓ ตำบลโกสั่มพี ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ที่จะสมัครและได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ คำสั่งลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ที่เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้าน ย้อนหลังไปตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ตามหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๓๖/๒๕๖๖)

ขณะที่มีการสมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎรว่า ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีคุณสมบัติถูกต้องตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ แต่นาย ย. ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ เช่นเดียวกันกับผู้ฟ้องคดี ได้คัดค้านว่าผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เพราะไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๑ แต่อยู่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๖ นายอำเภอเมืองเชียงใหม่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จึงได้มีคำสั่งลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ฟ้องคดี ผลการสอบสวนปรากฏว่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กระทรวงมหาดไทยได้อนุมัติให้จังหวัดเชียงใหม่จัดตั้งหมู่บ้าน ซึ่งในส่วนของ

^๗ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๑ ภูมิลำเนาขอย่อมเปลี่ยนไปด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่ พร้อมด้วยเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา

ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งหมู่บ้านใหม่ เพิ่มหมู่ที่ ๖ แยกพื้นที่ออกมาจากหมู่ที่ ๒ และเมื่อได้พิจารณาจากแผนที่เขตรับผิดชอบเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง โดยเฉพาะแผนขยายพื้นที่หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ ปรากฏว่า ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ บ้านของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๒ และภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๕ หลังจากมีการแยกพื้นที่หมู่ที่ ๖ ออกมาจากหมู่ที่ ๒ ก็ปรากฏว่าบ้านของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๖ และจากการตรวจสอบคำพิพากษาดำเนินคดีด้วยระบบจีพีเอส ของเทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ปรากฏว่า บ้านพักของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๖ กรณีจึงรับฟังได้ว่า บ้านพักของผู้ฟ้องคดีตั้งอยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ ๖ ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ ๑ เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหนองป่าครั่งได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๓๗^๙ และข้อ ๓๘^๙ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก่ไขข้อมูลทะเบียนราษฎรของผู้ฟ้องคดีจากบ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๑ เป็นบ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ ๑ จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีมิได้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในเขตการปกครองของหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในอันที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง ตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ดังนั้นเมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แต่งตั้งให้

^{๙-๙} ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๓๗ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครอง ให้ถือปฏิบัติดังนี้

การตั้งหมู่บ้านใหม่

(๑) ให้ใช้บ้านเลขที่และเลขรหัสประจำบ้านที่ได้กำหนดไว้เดิมต่อไป

(๒) ให้นำทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ “หมู่ที่...” ในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ตรงกับ “หมู่ที่” ที่ได้ประกาศจัดตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตตำบล

(๑) โอนหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านจากตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง หรือการจัดตั้งตำบลขึ้นใหม่ ให้นำทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการ หมู่ที่และตำบลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเท่านั้น

(๒) โอนหมู่บ้านเพียงบางส่วนของตำบลหนึ่งไปขึ้นการปกครองกับอีกตำบลหนึ่ง ให้นำทะเบียนแก้ไขเฉพาะรายการที่เปลี่ยนแปลงไปให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การจัดตั้งสำนักทะเบียนขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยนเขตสำนักทะเบียน ให้ถือปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้สำนักทะเบียนเดิมจัดทำบัญชีเอกสารมอบทะเบียนบ้านให้สำนักทะเบียนใหม่พร้อมทั้งหลักฐานทะเบียนราษฎรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๒) สำนักทะเบียนใหม่แก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านให้ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง

การแก้ไขรายการของบ้านในทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้นำทะเบียนจัดทำรายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

ข้อ ๓๘ กรณีที่นายทะเบียนเห็นสมควรที่จะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในเขตสำนักทะเบียนทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการได้โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศให้ราษฎรหรือเจ้าบ้านในเขตที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ให้ทราบก่อนไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

(๒) จัดทำแผนผังของบริเวณที่จะดำเนินการโดยสังเขป

(๓) กำหนดบ้านเลขที่ขึ้นใหม่ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการกำหนดบ้านเลขที่

(๔) แก้ไขเปลี่ยนแปลงบ้านเลขที่ในทะเบียนบ้านและแจ้งเจ้าบ้านให้นำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขให้ถูกต้อง

(๕) รายงานการแก้ไขตามระเบียบที่กำหนดในข้อ ๑๓๒ (๙)

(๖) แจ้งให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ไปรษณีย์ การประปาหรือการไฟฟ้าเป็นต้น เพื่อเป็นการประสานต่อไป

ผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองป่าครั่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว และการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) พิจารณาแล้วมีความเห็นให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายด้วยเช่นกัน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๑๑/๒๕๖๕)

จากแนวคำวินิจฉัยข้างต้นศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในเรื่องภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ โดยเห็นว่าเมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ภูมิลำเนา” หรือ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ไว้เป็นการเฉพาะ การแปลความหมายของคำทั้งสองคำ จึงต้องแปลความโดยพิจารณาจากกฎหมายอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งเป็นนิติวิธีการตีความกฎหมายโดยการเทียบเคียงกฎหมายใกล้เคียง แล้วนำมาพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงเรื่องถิ่นที่อยู่ของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านด้วย ซึ่งการตีความถ้อยคำตามกฎหมายดังกล่าวนอกจากศาลปกครองสูงสุดจะพิจารณาความหมายตามลายลักษณ์อักษรแล้ว ศาลปกครองสูงสุดได้ค้นหาเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำไว้ว่า ภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่เป็นประจำต้องเป็นถิ่นที่อยู่อันบุคคลนั้นใช้เป็นสถานที่อยู่เป็นประจำในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นบ้านที่พักอาศัยอยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้นในฐานะผู้ใหญ่บ้านได้ โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นบ้านของบุคคลนั้นก็ได้ ซึ่งภูมิลำเนาดังกล่าวอาจเปลี่ยนไปด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่พร้อมด้วยเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนานั้น ดังนั้น ในการพิจารณาว่า ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านรายใดมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นหรือไม่ หรือจะมีการเปลี่ยนภูมิลำเนาหรือไม่ จึงต้องพิจารณาไปตามข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้ที่จะได้รับเลือกแต่ละรายเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ คำว่า “ภูมิลำเนา” ยังปรากฏว่าเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๑ (๔)^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งมีคดีพิพาทกรณีมีราษฎรเข้ามาพักอาศัยและทำงานในหมู่บ้านในลักษณะชั่วคราว โดยมีประเด็นที่จะต้องพิจารณว่าราษฎรดังกล่าวมีภูมิลำเนาในหมู่บ้านที่ทำการเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้นหรือไม่ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยว่า “ภูมิลำเนา” ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งใช้ประกอบการวินิจฉัยคดีพิพาทนี้มีความหมายที่แตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๒ ที่บัญญัติให้บุคคลธรรมดาสามารถมีถิ่นที่อยู่หลายแห่ง ซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้นได้ และถ้าบุคคลใดได้เลือกเอา

^{๑๐} พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

มาตรา ๑๑ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ฯลฯ ฯลฯ

(๔) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

ถิ่นใด โดยมีเจตนาปรากฏชัดแจ้งว่าจะให้เป็นภูมิลำเนาเฉพาะการเพื่อทำการใด ให้ถือว่าถิ่นนั้นเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการสำหรับการนั้น หากกำหนดความหมายของภูมิลำเนาตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะเป็นผลให้การปกครองดูแลหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านไม่บรรลุผล เนื่องจากหากบุคคลจะถือเอาภูมิลำเนาใดภูมิลำเนาหนึ่งเป็นภูมิลำเนาเพื่อมีสิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ทั้งที่ตนไม่ได้พักอาศัยในบ้านหรือในหมู่บ้านนั้นจริง ซึ่งอาจแสดงเจตนาได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ข้างต้น กรณีย่อมไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในการตั้งหมู่บ้านที่ถือเอาการอยู่ร่วมกันของคนในพื้นที่เป็นสำคัญ รวมทั้งทำให้ผู้ใหญ่บ้านย่อมไม่อาจทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการแจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปกป้องภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน เนื่องจากไม่มีราษฎรพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามความเป็นจริงที่จะให้ความช่วยเหลือได้ ศาลปกครองสูงสุดจึงนิยามความหมายของ “ภูมิลำเนา” ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ในกรณีเช่นนี้ว่า หมายถึง แหล่งอันเป็นที่พักอาศัยอย่างสำคัญหรือเป็นสถานที่กินอยู่หลับนอนเป็นปกติวิสัยในลักษณะเดียวกันกับถิ่นที่อยู่ประจำที่ต้องมีความสัมพันธ์หรือมีกิจกรรมความผูกพันทางสังคมร่วมกันในลักษณะของการเป็นสมาชิกหรือคนในหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกในหมู่บ้านสามารถใช้ดุลพินิจไตร่ตรองได้ว่าบุคคลใดสมควรได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะเป็นผู้ปกครองหมู่บ้านได้อย่างเหมาะสม สมาชิกในหมู่บ้านซึ่งจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจึงมิใช่บุคคลที่เป็นเพียงผู้มีรายชื่อในทะเบียนราษฎร หรือเข้ามามีกิจกรรมเกี่ยวพันกับหมู่บ้านในลักษณะเข้ามาทำงานแบบเข้าไปเย็นกลับ หรือเข้ามาอยู่เพื่อเป็นแหล่งอาศัยชั่วคราว หรือเป็นภูมิลำเนาที่เลือกเอาไว้แต่มิได้มีการพักอาศัยอยู่จริง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๒๔/๒๕๖๘ อ. ๒๗/๒๕๖๘ อ. ๒๘/๒๕๖๘ อ. ๒๔๐/๒๕๖๘ อ. ๔๒๒/๒๕๖๘ และ อ. ๔๕๐/๒๕๖๘ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

จากสภาพปัญหาความไม่ชัดเจนของภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ทำให้ศาลต้องค้นหาความหมายโดยใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร มาเทียบเคียง แต่หากกรณีใดที่ใช้ความหมายตามบทกฎหมายดังกล่าวแล้วโดยสภาพตามความเป็นจริงเห็นได้ชัดเจนจะทำให้ขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ที่กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุขของราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนั้นได้ทันทั่วถึง การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวนอกจากจะพิจารณาตามความหมายของถ้อยคำตามกฎหมายแล้ว ยังต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณีเป็นสำคัญ

๓.๒ บทวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี

แม้บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านจะดูเรียบง่ายในทางถ้อยคำ หากแต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าความและการนำไปใช้เกี่ยวกับ “ภูมิลำเนา” และ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” นั้นเต็มไปด้วยข้อโต้แย้ง ความไม่แน่นอน และการวินิจฉัยที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างพื้นที่ จนนำมาสู่การฟ้องคดีต่อศาลปกครอง โดยมีสาเหตุแห่งการฟ้องคดีที่สำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ ดังนี้

๑) ความคลุมเครือของคำว่า “ภูมิลำเนา” และการไม่บัญญัตินิยามในกฎหมายแม่บท

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ มาตรา ๑๒ (๓) กำหนดให้ผู้สมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน แต่กลับไม่มีการนิยามคำว่า “ภูมิลำเนา” ไว้ในตัวบทกฎหมายหรือระเบียบ

ที่ออกตามกฎหมายแต่อย่างใด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครต้องอาศัยการตีความจากกฎหมายอื่น เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๗ ที่กล่าวถึง “ภูมิลำเนา” ซึ่งอาจไม่ใช่คำที่มีความหมายเดียวกันในทางนิติบัญญัติ ผลจากการไม่มีนิยามที่ชัดเจน ทำให้เกิด “ช่องว่างทางกฎหมาย” (legal vacuum) ที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง และอาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติหรือความไม่เป็นธรรมในกระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ แม้ในเชิงทฤษฎีกฎหมาย การปล่อยให้ศัพท์ที่มีความยืดหยุ่นอาจเปิดทางให้ตีความตามสภาพสังคม แต่ในกรณีนี้ความไม่ชัดเจนได้ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนทางกฎหมาย (legal uncertainty) อย่างมีนัยสำคัญ และเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจโดยไร้ขอบเขตชัดเจน ซึ่งขัดต่อหลักนิติธรรม (Rule of Law) ที่กำหนดให้กฎหมายต้องมีความชัดเจนและสามารถคาดการณ์ได้

๒) ความไม่สอดคล้องระหว่าง “ทะเบียนบ้าน” กับ “การอยู่อาศัยจริง”

อีกสาเหตุสำคัญคือ ความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่าง “ภูมิลำเนา” ตามทะเบียนบ้านกับการอยู่อาศัยจริงในหมู่บ้าน ซึ่งในทางปฏิบัติผู้สมัครบางรายอาจมีชื่อในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านที่สมัคร แต่ไม่มีการอยู่อาศัยจริง หรือไม่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นแต่อย่างใด ในทางกลับกัน บางคนอาจอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี มีบทบาทในกิจกรรมของหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง แต่กลับถูกปฏิเสธการสมัครเนื่องจากไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่อในทะเบียนบ้านไม่ถึงระยะเวลาที่กำหนด กรณีลักษณะนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยว่า การพิจารณาคุณสมบัติเรื่องภูมิลำเนาควรให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยจริงและความสัมพันธ์กับชุมชนมากกว่าการมีชื่อในทะเบียนบ้านเพียงอย่างเดียว ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรม (equity) และการปกครองท้องถิ่นที่สะท้อนความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ อย่างแท้จริง

๓) การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่ขาดมาตรฐานเดียวกัน

เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตรวจสอบภูมิลำเนาของผู้สมัคร ทำให้เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติในแต่ละพื้นที่อาจใช้วิธีการพิจารณาที่แตกต่างกัน บางแห่งเน้นทะเบียนบ้าน บางแห่งให้ความสำคัญกับการอยู่อาศัยจริง บางแห่งกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมโดยไม่ได้อิงจากกฎหมายโดยตรง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันของผู้สมัคร และอาจนำไปสู่ข้อร้องเรียนหรือฟ้องร้องในภายหลัง นอกจากนี้ ปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติจากกระทรวงมหาดไทยหรือสำนักงานทะเบียนกลางที่ใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับทุกพื้นที่ ส่งผลให้เกิดภาวะความเหลื่อมล้ำในการใช้สิทธิของผู้สมัคร ทั้งนี้ แม้กรมการปกครองจะได้มีหนังสือตอบข้อหารือเกี่ยวกับภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในพื้นที่ที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ฯ ให้แต่ละท้องที่ถือปฏิบัติตาม และศาลปกครองได้มีแนวคำวินิจฉัยในเรื่องนี้แล้วก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานก็ยังคงไม่กล้าที่จะตัดสินใจว่าจะตีความคุณสมบัติดังกล่าวไปในทิศทางใด เนื่องจากข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีมีความแตกต่างจากแนวทางปฏิบัติและแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในประเด็น “ภูมิลำเนา” และ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” พบว่า มีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างทางกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดความคลุมเครือในการตีความ และความไม่แน่นอนในทางปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อไม่มีการบัญญัตินิยามที่ชัดเจนของคำว่า “ภูมิลำเนา” และ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ”

ไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท ส่งผลให้การพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครต้องอาศัยดุลพินิจของเจ้าหน้าที่และการอ้างอิงกฎหมายอื่นโดยปริยาย ถึงแม้แนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดจะพยายามวางหลักเกณฑ์ที่เน้นการพิจารณาทั้งทะเบียนบ้านและพฤติกรรมการอยู่อาศัยจริงของผู้สมัคร เพื่อสะท้อนความสัมพันธ์แท้จริงระหว่างบุคคลกับชุมชน แต่หลักเกณฑ์เหล่านี้ยังไม่ได้รับการบัญญัติหรือกำหนดไว้ในระดับนโยบายกลางอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านในแต่ละท้องที่ ฉะนั้น สภาพปัญหาจากการไม่มีมาตรฐานกลางสำหรับการวินิจฉัยคุณสมบัติ ส่งผลให้เกิดข้อพิพาท การฟ้องร้อง และความไม่ไว้วางใจต่อกระบวนการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกระบวนการพื้นฐานของประชาธิปไตยท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ การปกครองที่มีประสิทธิภาพในระดับฐานรากต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “กฎที่ตกลงร่วมกัน” และ “การยอมรับของชุมชน” การขาดความชัดเจนของกฎหมาย จึงส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมและความยั่งยืนของระบบการปกครองท้องถิ่นโดยตรง ดังนั้น การบัญญัติบทนิยามของคำว่า “ภูมิลำเนา” และ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ให้ชัดเจนในกฎหมายหลัก การกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ใช้ได้ทั่วประเทศโดยกระทรวงมหาดไทย การส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร และการนำคำพิพากษาศาลปกครองมาใช้เป็นแนวปฏิบัติทางกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม แนวทางเหล่านี้จะเป็นการสร้างความโปร่งใส ยุติธรรม และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการประชาธิปไตยระดับฐานรากในระยะยาว อันจะเป็นการช่วยลดปริมาณคดีพิพาทเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านขึ้นสู่ศาลปกครองได้

๓.๓ ข้อเสนอแนะ

เพื่อแก้ไขปัญหาคำความไม่ชัดเจนของคำว่า “ภูมิลำเนา” และ “ถิ่นที่อยู่เป็นประจำ” ในกระบวนการสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปทั้งในระดับกฎหมาย นโยบาย และกระบวนการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑) ข้อเสนอให้มีการบัญญัติคำจำกัดความของ “ภูมิลำเนา” ไว้ในกฎหมายแม่บทอย่างชัดเจน

ปัจจุบันพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ภูมิลำเนา” ไว้โดยชัดเจน ส่งผลให้เกิดความคลุมเครือในการตีความ และเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง การแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มเติมนิยามดังกล่าว จึงเป็นแนวทางที่จำเป็น โดยอาจบัญญัติให้รวมถึงทั้งการมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และการอยู่อาศัยจริงอย่างต่อเนื่องในหมู่บ้านนั้นในระยะเวลาที่กำหนด เช่น ๒ ปี ขึ้นไป การบัญญัติเช่นนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนในทางนิตินัย ลดข้อโต้แย้ง และสามารถอ้างอิงเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

๒) ข้อเสนอให้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางจากส่วนกลาง

เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางอย่างชัดเจน จึงเห็นสมควรให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองร่วมกับสำนักทะเบียนกลางจัดทำแนวปฏิบัติ (guideline) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์กลางสำหรับเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติผู้สมัครในทุกพื้นที่ โดยแนวทางดังกล่าวควรประกอบด้วยหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น

(๑) ระยะเวลาการมีชื่อในทะเบียนบ้านขั้นต่ำ (เช่น ๒ ปี)

(๒) หลักฐานประกอบการอยู่อาศัยจริง เช่น บิลค่าน้ำค่าไฟ หนังสือรับรองจากผู้นำชุมชน ภาพถ่ายการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหมู่บ้าน เป็นต้น

(๓) แบบฟอร์มตรวจสอบที่เป็นระบบ เพื่อลดการใช้ดุลพินิจส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ แนวปฏิบัติเช่นนี้สามารถยึดตามโดยพิจารณาทั้งพฤติกรรมและความเชื่อมโยงกับชุมชนโดยรอบเป็นสาระสำคัญ

๓) เห็นสมควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกลั่นกรองคุณสมบัติ

ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการตรวจสอบเบื้องต้น เช่น การให้ประชุมประชาชนรับรองว่า ผู้สมัครรายใดอาศัยอยู่ในชุมชนจริง มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน และมีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (participatory governance) การมีส่วนร่วมดังกล่าวนอกจากจะช่วยลดข้อร้องเรียนแล้ว ยังส่งเสริมให้กระบวนการเลือกผู้ใหญ่บ้านมีความโปร่งใสและได้รับการยอมรับจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๔) ศึกษาคำพิพากษาของศาลปกครองในส่วนที่ได้

กำหนดแบบบรรทัดฐาน (leading cases)

ในระยะยาวควรให้ความสำคัญกับคำพิพากษาของศาลปกครองที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ โดยจัดทำเป็นกรณีศึกษา (case digest) หรือแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตีความกฎหมายอย่างเป็นระบบ

สำหรับการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครอง กรณีรถไฟฟ้าต้องจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘) สามารถอ่านเพิ่มเติมได้โดยสแกน QR Code

<https://dg.th/4qqlhkrwyt>
"รายงานการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดี"

แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ที่น่าสนใจ จำนวน ๔ คดี ได้แก่

๑. แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๔๓/๒๕๖๘)

๒. แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีความสำคัญและจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการทางการเห็นภายในอาคารสถานีรถไฟฟ้า (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘)

๓. แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการพิจารณารับเรื่องร้องเรียนมรรยาททนายความ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๕๓/๒๕๖๘)

๔. แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารดำเนินการ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๖๔/๒๕๖๘)

เรื่องที่ ๑ แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

เมื่อพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดระยะเวลาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ ระยะเวลาอันสมควรจึงสามารถเทียบเคียงได้กับระยะเวลา

ที่มีการร้องขอเพื่อให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งทำให้เกิดสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง คือ ภายใน ๙๐ วัน ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๒ ขอคัดถ่ายหนังสือร้องเรียนและหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีหน้าที่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายในเวลาอันสมควร ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ คือ ภายในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไม่ได้อยู่ในความควบคุมดูแลของตนแล้ว แต่อยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีหน้าที่แนะนำให้ผู้ฟ้องคดีไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยไม่ชักช้าตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อกรณีตามคดีนี้ปรากฏว่าล่วงเลยระยะเวลาอันสมควรแล้ว ผู้ฟ้องคดี ยังไม่ได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่มิคำขอ จึงเป็นการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ละเลย ต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๔๓/๒๕๖๘)

สรุปคดี : คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องเรียนกล่าวหา นาย อ. ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเขต กับพวก ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) โดยผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๓ ได้รับเรื่องไว้พิจารณา และผู้ฟ้องคดียังได้ร้องทุกข์กล่าวหา นาย อ. กับพวก ในเรื่องเดียวกัน และร้องทุกข์กล่าวหา นาย ส. ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต และ นาย ฅ. ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่โยธา สำนักงานเขต ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ด้วย ซึ่งสถานี ตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ได้ส่งสำนวนการสอบสวนทั้งสองกรณีดังกล่าวให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ดำเนินการ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับเรื่องไว้พิจารณา ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติให้ส่งเรื่องกล่าวหาทั้งสองกรณี ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา จากนั้น ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อขอคัดถ่ายหนังสือร้องเรียนกล่าวหา นาย อ. กับพวก พร้อม พยานหลักฐาน ขอคัดถ่ายหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษ นาย อ. กับพวก ต่อพนักงานสอบสวนสถานี ตำรวจนครบาลบางขุนนนท์พร้อมพยานหลักฐาน และขอคัดถ่ายหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษ นาย ส. และ นาย ฅ. ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ พร้อมพยานหลักฐาน ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้รับหนังสือไว้ในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ แต่มิได้แจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือร้องเรียนต่อ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ต่อมา เลขาธิการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีหนังสือแจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ช. ปฏิบัติหน้าที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งให้บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว ต่อมา สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๒ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบเกี่ยวกับผลการจัดหา ข้อมูลข่าวสารตามคำขอของผู้ฟ้องคดี พร้อมทั้งมีหนังสือแจ้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทำนองเดียวกันว่า เอกสาร ที่ผู้ฟ้องคดีขอคัดถ่ายเป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีมติเป็นเวลากว่า ๑๐ ปีแล้ว จึงอยู่ระหว่างการค้นหา เอกสาร ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คณะอนุกรรมการพิจารณาและให้ความเห็นเรื่องร้องเรียน

(ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอของผู้ฟ้องคดี

คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด : เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นองค์กรอิสระ มีสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นส่วนราชการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปและทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการให้กับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สำนักงาน ป.ป.ช. จึงเป็นหน่วยงานของรัฐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้ซึ่งปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือร้องเรียนกล่าวหา นาย อ. กับพวก หนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษ นาย อ. กับพวก และหนังสือร้องทุกข์กล่าวโทษ นาย ส. และนาย ธ. ตามที่ผู้ฟ้องคดีร้องขอ เป็นข้อมูลข่าวสารที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น และอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจึงเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๔^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ และจัดเป็นข้อมูลข่าวสารของราชการที่ผู้ฟ้องคดีอาจมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น เพื่อขอตรวจดูหรือขอรับสำเนาข้อมูลข่าวสารของราชการดังกล่าวได้ และหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบ มีหน้าที่จัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควรตามมาตรา ๑๑^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เว้นแต่เป็นกรณีที่เป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

โดยที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดระยะเวลาการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ ระยะเวลาอันสมควรจึงสามารถเทียบเคียงได้กับระยะเวลาที่มีการร้องขอเพื่อให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งทำให้เกิดสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง คือ ภายใน ๙๐ วัน ตามมาตรา ๔๙^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๒ ขอคัดถ่ายข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จึงมีหน้าที่จัดหาข้อมูลข่าวสารให้แก่ผู้ฟ้องคดีภายในเวลา

^{๑๑-๑๒} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ข้อมูลข่าวสารของราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๑ นอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลึงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้วหรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้วหรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา ๒๖ แล้ว ถ้าบุคคลใดขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการและคำขอของผู้นั้นระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามควร ให้หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบจัดหาข้อมูลข่าวสารนั้นให้แก่ผู้ขอภายในเวลาอันสมควร เว้นแต่ผู้นั้นขอจำนวนมากหรือบ่อยครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมิบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

อันสมควรตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ คือ ภายในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒ และหากผู้ฟ้องคดีที่ ๓ เห็นว่าข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไม่ได้อยู่ในความควบคุมดูแลของตนแล้ว แต่อยู่ในความควบคุมดูแลของกรุงเทพมหานครและสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ย่อมมีหน้าที่แนะนำให้ผู้ฟ้องคดีไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นได้โดยไม่ชักช้า ตามมาตรา ๑๒^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ผู้ฟ้องคดีกลับไม่ได้รับการแจ้งผลการดำเนินการแต่อย่างใด เมื่อนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ได้รับเรื่องของผู้ฟ้องคดีเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ จนล่วงเลยระยะเวลาอันสมควร (๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๒) จนกระทั่งถึงวันที่ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาล เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๓ แล้ว ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามที่มีคำขอ จึงเป็นการที่ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการดำเนินการแจ้งผลการค้นหาเอกสารให้ผู้ฟ้องคดีทราบ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร อย่างไรก็ตาม ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้น สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผลการค้นหาเอกสารให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ผู้ฟ้องคดีสามารถคัดถ่ายข้อมูลข่าวสารตามคำร้องได้จากกรุงเทพมหานครและสถานีตำรวจนครบาลบางขุนนนท์ อันถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าไม่มีข้อมูลข่าวสารตามคำขอของผู้ฟ้องคดี และได้ให้คำแนะนำแก่ผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารดังกล่าวตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการฯ ครบถ้วนแล้ว ศาลจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดค่าบังคับให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ปฏิบัติหน้าที่ตามคำขอของผู้ฟ้องคดีอีก

เรื่องที่ ๒

แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีความสำคัญ และจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการทางการเห็นภายในอาคารสถานีรถไฟฟ้า

เมื่อโครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วงเปิดให้บริการเดินรถภายหลังจากกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ใช้บังคับ ซึ่งตามข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้สถานีรถไฟฟ้าจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้... (๑๕) แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็น โดยแผนที่ดังกล่าวจะต้องมีข้อมูลเช่นเดียวกับแผนที่การเดินทางทั่วไป หรือมีข้อมูลที่จำเป็นเบื้องต้นสำหรับการเดินทาง จึงถือเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีความสำคัญและจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการทางการเห็น ซึ่งอยู่ในวิสัยที่การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยจะดำเนินการติดตั้งได้ เพื่อให้คนพิการได้เข้าถึง

^{๑๔} พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารของราชการตามมาตรา ๑๑ แม้ว่าข้อมูลข่าวสารที่จะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานส่วนกลางหรือส่วนสาขาของหน่วยงานแห่งนั้น หรือจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้คำแนะนำเพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้น โดยไม่ชักช้า

ถ้าหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอเห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่มีคำขอเป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดทำโดยหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นและได้ระบุห้ามการเปิดเผยไว้ตามระเบียบที่กำหนดตามมาตรา ๑๖ ให้ส่งคำขอนั้นให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลข่าวสารนั้นพิจารณาเพื่อมีคำสั่งต่อไป

การรับบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การไม่จัดให้มีแผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็นตามสถานีรถไฟฟ้าทันทีทั้งสิบหกสถานี จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑๕) ของกฎกระทรวงดังกล่าว ถือได้ว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘)

เรื่องที่ ๓ แนวทางการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องร้องเรียนมรรยาทนายความ

ประธานกรรมการมรรยาทนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาทนายความมอบหมายมีอำนาจออกคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาประพฤติผิดมรรยาทนายความได้ ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดใน ๓ ประการ คือ (๑) คำกล่าวหาไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือข้อบังคับ (๒) สิทธิกล่าวหาสิ้นสุดลงแล้ว และ (๓) มีเหตุอันไม่สมควรให้มีการสอบสวนคดีมรรยาทนายความ แต่อย่างไรก็ตาม ประธานกรรมการมรรยาทนายความหรือผู้ที่ประธานกรรมการมรรยาทนายความมอบหมายไม่อาจตรวจสอบคำกล่าวหาแล้ววินิจฉัยคำกล่าวหาว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ประพฤติผิดหรือไม่ผิดมรรยาทนายความอันเป็นประเด็นเนื้อหาของคดีมรรยาทนายความได้ เมื่อปรากฏว่าผู้กล่าวหาได้ยื่นคำกล่าวหาว่านายความได้ยุยงส่งเสริมให้ตนต้องมีข้อพิพาทเรื่องแนวเขตที่ดินอันเป็นการประพฤติผิดมรรยาทนายความ โดยคำกล่าวหาดังกล่าวได้ทำเป็นหนังสือและมีรายละเอียดครบถ้วนถูกต้อง พร้อมกับมีเอกสารหลักฐานประกอบแล้ว อีกทั้งไม่ปรากฏว่าคำกล่าวหาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือสิทธิกล่าวหาสิ้นสุดลงแล้ว กรณีจึงมีเหตุอันสมควรให้มีการสอบสวนคดีมรรยาทนายความว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกันในกรณีอันหามูลมิได้ หรือไม่ ประธานกรรมการมรรยาทนายความจึงต้องมีคำสั่งรับคำกล่าวหาดังกล่าวเพื่อให้คณะกรรมการมรรยาทนายความแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนกรณีดังกล่าวแล้วเสนอต่อคณะกรรมการมรรยาทนายความพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีมรรยาทนายความของผู้ถูกกล่าวหาต่อไป ดังนั้น การที่กรรมการมรรยาทนายความปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมรรยาทนายความได้ดำเนินการก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยประเด็นเนื้อหาของคดีมรรยาทนายความว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นการยุยงส่งเสริมให้เกิดข้อพิพาทกัน แล้วมีคำสั่งไม่รับคำกล่าวหาดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๕๓/๒๕๖๘)

เรื่องที่ ๔ แนวทางการปฏิบัติราชการกรณีข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารดำเนินการ

เมื่อนายกเทศมนตรีในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มีคำสั่งมอบอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นแก่ปลัดเทศบาล เฉพาะอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ อนุญาต และภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติและอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารเท่านั้น กรณีจึงไม่อาจแปลความว่าการมอบอำนาจดังกล่าวมีความหมายรวมถึงอำนาจในการออกคำสั่งบังคับแก่ผู้ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ ที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในหมวด ๔ ตั้งแต่มาตรา ๔๐ ถึงมาตรา ๔๙ ทวิ ได้ ดังนั้น การที่ปลัดเทศบาลได้มีคำสั่งบังคับแก่เจ้าของและผู้ครอบครองอาคารพิพาทที่สร้างขึ้นโดยขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ให้ระงับการก่อสร้างห้ามใช้ และรื้อถอนอาคารตามมาตรา ๔๐ (๑) (๒) และ (๓) และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

จึงเป็นการออกคำสั่งโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่จะกระทำได้ คำสั่งดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๖๔/๒๕๖๘)

สแกนเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

<https://dg.th/ck1mzwf7rt>
"แนวปฏิบัติราชการทางปกครอง"

คำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่น่าสนใจ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวน ๑๐ เรื่อง ได้แก่

๑. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พร. ๑/๒๕๖๘ เรื่อง การศึกษา (ความชอบด้วยกฎหมายของกฎเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียน)
๒. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๐/๒๕๖๘ เรื่อง การศึกษา (การแต่งกายด้วยชุดครุยวิทยฐานะบัณฑิตตามเพศสภาพในการเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร)
๓. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๒๘/๒๕๖๘ เรื่อง วินัยข้าราชการ (คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ กรณีกระทำความผิดฐานทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง)
๔. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อส. ๒๘/๒๕๖๘ เรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การประกาศกำหนดเขตควบคุมมลพิษ กรณีปัญหาฝุ่นพิษ PM2.5 ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย)
๕. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๓๓/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง วินัยข้าราชการ (การลงโทษซ้ำสำหรับการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว)
๖. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๓๕/๒๕๖๘ เรื่อง องค์กรวิชาชีพ (การสมัครเป็นสมาชิกวิสามัญแห่งเนติบัณฑิตยสภาของบุคคลที่ไม่ควรได้รับเกียรติในการเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา)
๗. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๒๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การควบคุมอาคารและการผังเมือง (การให้โอกาสคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนออกคำสั่งให้รื้อถอนอาคาร)
๘. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อผ. ๑๕๐/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การกระทำละเมิด (กรณีไม่ระมัดระวังในการจัดเก็บและดูแลรักษาพัสดุเป็นเหตุให้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาสูญหาย)
๙. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อผ. ๒๒๙/๒๕๖๘ (ประชุมใหญ่) เรื่อง การกระทำละเมิด (กรณีละเลยไม่ดูแลต้นไม้ยืนต้นริมทางหลวงเป็นเหตุให้โคนล้มทับรถยนต์โดยสารประจำทาง)
๑๐. คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๐๙/๒๕๖๘ เรื่อง การสาธารณสุขปศุสัตว์ (สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการเพื่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์บริการขนส่งสาธารณะ)

สแกนเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม

<https://dg.th/goae6zurb3>
"คำพิพากษาที่น่าสนใจ"

ส่วนที่ ๓

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

- ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘
- ผลสัมฤทธิ์จากการประชุมที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานศาลปกครองได้รับการจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จำนวนทั้งสิ้น ๓,๓๖๔,๔๔๘,๑๐๐ บาท ประกอบด้วย

๑) แผนงานบุคลากรภาครัฐ	๒,๔๐๕,๑๖๖,๓๐๐ บาท
๒) แผนงานพื้นฐาน	๘๔๖,๔๘๔,๘๐๐ บาท
๓) แผนงานยุทธศาสตร์	๑๑๒,๗๙๗,๐๐๐ บาท

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ของสำนักงานศาลปกครอง

ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน
๑) แผนงานพื้นฐาน	
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัด ๑ ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของศาลปกครอง	ร้อยละ ๙๘.๑๓ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๑)
ตัวชี้วัด ๒ ร้อยละของการบังคับคดีปกครองแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด	ร้อยละ ๑๐๗.๑๓ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๘๓)
ตัวชี้วัด ๓ ร้อยละของคดีที่ดำเนินการตามขั้นตอนการบังคับคดีแล้วเสร็จตามกรอบเวลามาตรฐาน	ร้อยละ ๙๙.๗๙ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๐)
ตัวชี้วัด ๔ ร้อยละของจำนวนหน่วยงานทางปกครองที่นำหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ	ร้อยละ ๙๗.๒๐ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๘๕)
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวน ๑ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัด ๕ จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ	๑๒,๘๕๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๕ (ค่าเป้าหมาย ๑๕,๒๖๐ คดี)
๒) แผนงานยุทธศาสตร์	
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัด ๖ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลปกครองได้ทั่วถึงและเท่าเทียม	๓.๕๘ คะแนน (ค่าเป้าหมาย ๓.๕๐ คะแนน)
ตัวชี้วัด ๗ ร้อยละของกิจกรรมความร่วมมือทางการศาลและทางวิชาการที่ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายแล้วเสร็จ	ร้อยละ ๑๐๐ (ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๘)
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัด ๘ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับคดี (e-Court) การให้บริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานของรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ	๓ ระบบ (ค่าเป้าหมาย ๓ ระบบ)
ตัวชี้วัด ๙ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ	๒ ระบบ (ค่าเป้าหมาย ๒ ระบบ)
ตัวชี้วัด ๑๐ จำนวนห้องไต่สวน/ห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	๓ แห่ง (ค่าเป้าหมาย ๓ แห่ง)

ผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดด้านงบประมาณ มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๑๐ ตัวชี้วัด สรุปผลการดำเนินงาน จำแนกตามแผนงาน ดังนี้

๑) แผนงานพื้นฐาน มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๕ ตัวชี้วัด แบ่งเป็น ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่

(๑) **ตัวชี้วัดที่ ๑** ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของศาลปกครอง ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๑ ดำเนินการได้ ร้อยละ ๙๘.๑๓ สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๗.๑๓

(๒) **ตัวชี้วัดที่ ๒** ร้อยละของการบังคับคดีปกครองแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๘๓ ดำเนินการได้ ร้อยละ ๑๐๗.๑๓ สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๒๔.๑๓

(๓) **ตัวชี้วัดที่ ๓** ร้อยละของคดีที่ดำเนินการตามขั้นตอนการบังคับคดีแล้วเสร็จตามกรอบเวลามาตรฐาน ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๐ ดำเนินการได้ ร้อยละ ๙๙.๗๙ สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙.๗๙

(๔) **ตัวชี้วัดที่ ๔** ร้อยละของจำนวนหน่วยงานทางปกครองที่นำหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๘๕ ดำเนินการได้ ร้อยละ ๙๗.๒๐ สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๑๒.๒

(๕) **ตัวชี้วัดที่ ๕** จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ ค่าเป้าหมาย ๑๕,๒๖๐ คดี ดำเนินการได้ ๑๒,๘๕๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ของค่าเป้าหมาย

๒) แผนงานยุทธศาสตร์ มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๕ ตัวชี้วัด แบ่งเป็น ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่

(๑) **ตัวชี้วัดที่ ๖** ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลปกครองได้ทั่วถึงและเท่าเทียม ค่าเป้าหมาย ๓.๕๐ คะแนน ดำเนินการได้ ๓.๕๘ คะแนน สูงกว่าค่าเป้าหมาย ๐.๐๘ คะแนน

(๒) **ตัวชี้วัดที่ ๗** ร้อยละของกิจกรรมความร่วมมือทางการศาลและทางวิชาการที่ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายแล้วเสร็จ ค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๙๘ ดำเนินการได้ ร้อยละ ๑๐๐ สูงกว่าค่าเป้าหมาย ร้อยละ ๒

(๓) **ตัวชี้วัดที่ ๘** จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับคดี (e-Court) การให้บริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานของรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ ค่าเป้าหมาย จำนวน ๓ ระบบ ดำเนินการได้ ๓ ระบบ เป็นไปตามค่าเป้าหมาย ได้แก่ ระบบห้องพิจารณา/ไต่สวนคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ระบบสำรองข้อมูลและเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับศูนย์การเรียนรู้ศาลปกครองออนไลน์สำหรับประชาชน และระบบความมั่นคงปลอดภัยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นการใช้บริการศาลปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้กับประชาชน (ระบบป้องกันการโจมตีผ่านทาง DNS (Domain Name System))

(๔) **ตัวชี้วัดที่ ๙** จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ ค่าเป้าหมาย ๒ ระบบ ดำเนินการได้ ๒ ระบบ เป็นไปตามค่าเป้าหมาย

(๕) **ตัวชี้วัดที่ ๑๐** จำนวนห้องไต่สวน/ห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ค่าเป้าหมาย ๓ แห่ง ดำเนินการได้ ๓ แห่ง เป็นไปตามค่าเป้าหมาย ได้แก่ ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองเชียงใหม่ และศาลปกครองนครราชสีมา

กล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ สำนักงานศาลปกครอง ได้ดำเนินกิจกรรมและดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายงบประมาณ

โดยเห็นได้จากผลการดำเนินงานของตัวชี้วัดด้านงบประมาณ จำนวนทั้งหมด ๑๐ ตัวชี้วัด สามารถดำเนินการได้บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๙ ตัวชี้วัด ได้แก่ “ตัวชี้วัดที่ ๑ ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกของศาลปกครอง” “ตัวชี้วัดที่ ๒ ร้อยละของการบังคับคดีปกครองแล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด” “ตัวชี้วัดที่ ๓ ร้อยละของคดีที่ดำเนินการตามขั้นตอนการบังคับคดีแล้วเสร็จตามกรอบเวลามาตรฐาน” “ตัวชี้วัดที่ ๔ ร้อยละของจำนวนหน่วยงานทางปกครองที่นำหลักกฎหมายปกครองและแนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ” “ตัวชี้วัดที่ ๖ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลปกครองได้ทั่วถึงและเท่าเทียม” “ตัวชี้วัดที่ ๗ ร้อยละของกิจกรรมความร่วมมือทางการศาลและทางวิชาการที่ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายแล้วเสร็จ” “ตัวชี้วัดที่ ๘ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับคดี (e-Court) การให้บริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานของรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ” “ตัวชี้วัดที่ ๙ จำนวนระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อบริการประชาชน คู่กรณี และหน่วยงานรัฐ (e-Service) และ/หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการปฏิบัติงานสำนักงาน (e-Office) ที่พัฒนาแล้วเสร็จ” และ “ตัวชี้วัดที่ ๑๐ จำนวนห้องไต่สวน/ห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Courtrooms) ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ” ส่วนตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่ “ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ” ค่าเป้าหมาย ๑๕,๒๖๐ คดี ดำเนินการได้ ๑๒,๘๕๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ของค่าเป้าหมาย

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

๑. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย จำนวน ๑ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๕ จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จ มีสาเหตุที่ไม่บรรลุค่าเป้าหมาย ดังนี้

๑) จำนวนคดีที่พิจารณาแล้วเสร็จไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลปกครองในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมากและมีภาระคดีค้างสูง รวมทั้งลักษณะคดีปกครองที่มีความยุ่งยากซับซ้อน และมีปัญหาความจำเป็นของลักษณะคดีปกครองในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อให้เพียงพอต่อการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งการแสวงหาข้อเท็จจริงจากคู่กรณีมักประสบอุปสรรคที่ไม่อาจปฏิเสธได้ คือ การขอขยายระยะเวลาการยื่นคำคู่ความ ทั้งคู่กรณีฝ่ายเอกชนและฝ่ายหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยเหตุเพื่อความยุติธรรมแห่งคดี

๒) คู่กรณีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองยังมีจำนวนไม่มาก

๓) อัตรากำลังของตุลาการศาลปกครองไม่สอดคล้องกับปริมาณคดีปกครองที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการสรรหาตุลาการศาลปกครองอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการสรรหาตุลาการศาลปกครองไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากในการคัดเลือกบุคคลากรมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองต้องกำหนดมาตรฐานให้ได้บุคคลากรที่มีคุณภาพสูง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘ มีตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๕๑ คน ซึ่งผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) กำหนด และอยู่ระหว่างเสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองชั้นต้น

๒. แนวทางการแก้ไข

๑) เร่งรัดและติดตามการบริหารจัดการคดี และจัดการคดีค้างเกินกว่า ๓ ปี ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมายที่กำหนด คือ คดีค้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงไป แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

๒) บริหารจัดการคดีเข้าใหม่และคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ตามประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖

๓) ขับเคลื่อนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อยุติข้อพิพาทให้เป็นไปอย่างเรียบง่ายและรวดเร็ว โดยการส่งเสริมให้ตุลาการศาลปกครองนำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมาใช้และส่งเสริมความร่วมมือของคู่กรณีให้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองมากขึ้น รวมทั้งผลักดันการใช้ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ได้แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง และสนับสนุนให้ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องเกี่ยวกับรูปแบบของกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองให้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของคดี

๔) พัฒนาคุณภาพคำพิพากษา/คำสั่ง และมาตรฐานคำวินิจฉัยของศาลปกครองให้มีบรรทัดฐานเดียวกัน และสังเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของคดีที่ศาลปกครองได้พิจารณาพิพากษาคดีที่ผ่านมา เพื่อนำมาจัดทำแนวคำวินิจฉัยต้นแบบให้ตุลาการศาลปกครองสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียบเรียงคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดระยะเวลาการจัดทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดี

๕) พัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานด้านการพิจารณาพิพากษาคดี เช่น ปรับลดขั้นตอนการพิจารณาคดีในชั้นการนั่งพิจารณาคดีในศาลปกครองสูงสุด ปรับลดขั้นตอนและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการงานธุรการคดี

๖) มีกลไกในการเร่งรัดติดตาม โดยผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ได้แก่ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) การประชุมเรื่องการบริหารจัดการคดีในศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้น การประชุมผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง และการตรวจราชการของผู้บริหารศาลปกครอง

๗) ศึกษาการวิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองที่สำคัญเพื่อเสนอหลักปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองต่อหน่วยงานทางปกครอง และเผยแพร่แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด และแนวคำวินิจฉัยของคดีที่ยุติในศาลปกครองชั้นต้นในคดีปกครองที่สำคัญให้แพร่หลาย

๘) พัฒนาระบบการสรรหาตุลาการศาลปกครองให้ใช้ระยเวลาน้อยลง แต่ยังคงได้ตุลาการที่มีคุณภาพ รวมทั้งพัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญของตุลาการศาลปกครองให้สามารถรองรับคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

๙) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการคดีของศาลปกครอง เพื่อศึกษาสภาพปัญหาวิเคราะห์และทบทวนแนวทางหรือระบบการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีที่มีอยู่แล้ว เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขและพัฒนาให้การบริหารจัดการคดีของศาลปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑๐) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของศาลปกครอง ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีให้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ผลสัมฤทธิ์จากการประชุม ที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นสมควรจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้หรือมีกฎหมายหรือระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้วินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ วรรคสอง บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๖๓ ที่ประชุมใหญ่นั้นให้ประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทุกคนที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานที่ประชุมใหญ่ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๙๔ ประกอบข้อ ๑๑๖ หรือข้อ ๙๘ กำหนดให้คดีที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้ จะให้มีการวินิจฉัยปัญหาหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้ (๑) คดีที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก หรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ (๒) คดีที่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองที่สำคัญ (๓) คดีที่อาจมีผลเป็นการกลับหรือแก้ไขแนวคำพิพากษาเดิมของศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด (๔) คดีที่มีทุนทรัพย์สูง

การประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด คือ การประชุมของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ทุกคนที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนด โดยมีประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ มีการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดใน ๓ ลักษณะ คือ

การพิจารณาคดีปกครอง เป็นการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองหรือปัญหาแห่งคดี ซึ่งคดียังอยู่ระหว่างการพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด

การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย โดยนำประเด็นปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลปกครองสูงสุดได้เคยมีคำวินิจฉัยคดีปกครองที่มีลักษณะอย่างเดียวกันหรือคดีปกครองที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดีเดียวกัน แต่วินิจฉัยขัดแย้งกันเป็นหลายแนวทาง เข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ได้ยุติ เป็นบรรทัดฐาน เพื่อวางแนวปฏิบัติในการพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน

ด้านการบริหาร เป็นการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งมีไม่ประชุมเพื่อพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครอง แต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับการพิจารณาโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อมีมติหรือให้ความเห็นชอบ

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ประธานศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้มีการประชุมของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๓๓ ครั้ง ซึ่งมากกว่าที่ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยเบี้ยประชุมในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดให้เบิกค่าเบี้ยประชุมได้เดือนละ ๒ ครั้ง หรือปีงบประมาณละ ๒๔ ครั้ง ซึ่งผลจากการจัดให้มีการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน ๓๓ ครั้ง ดังกล่าว มีทั้งการพิจารณาคดีปกครองและการพิจารณาด้านการบริหาร ซึ่งได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจนแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น ๖๘ เรื่อง จำแนกเป็น

๑. การพิจารณาคดีปกครอง จำนวน ๖๗ เรื่อง (คดีแล้วเสร็จ จำนวน ๑๐๓ คดี)
๒. ด้านการบริหาร จำนวน ๑ เรื่อง

การวินิจฉัยโดย
ที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด
จนแล้วเสร็จ
รวมทั้งสิ้น
๖๘ เรื่อง

๑

การพิจารณาคดีปกครอง จำนวน ๖๗ เรื่อง
(คดีแล้วเสร็จ จำนวน ๑๐๓ คดี)

๒

ด้านการบริหาร จำนวน ๑ เรื่อง

ทั้งนี้ ในการพิจารณาคดีปกครอง ประเด็นปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาและได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจนแล้วเสร็จ จำนวน ๖๗ เรื่อง (๑๐๓ คดี) นั้น บางประเด็นปัญหาเป็นประเด็นแห่งคดีพิพาทที่ได้รับความสนใจ เกี่ยวข้องต่อประชาชนเป็นจำนวนมากหรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ ตลอดจนมีทุนทรัพย์สูง อาทิ ปัญหาแห่งคดีพิพาทในประเด็นเกี่ยวกับการออกคำสั่งให้รับผิดคดีใช้คำสั่งใหม่ทดแทนในการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือก และปัญหาเกี่ยวกับจำนวนความเสียหายในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

ส่วนการพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหาร ได้แก่ การพิจารณาระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น (ฉบับที่..) และร่างประกาศ ก.ศป. เรื่อง การเป็นโรคหรือการมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง

ภายหลังจากการมีมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในการพิจารณาคดีปกครองแล้ว สำนักงานศาลปกครองได้ดำเนินการรวบรวมมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงปัจจุบัน และจัดทำเอกสารวิชาการ รวมหลักกฎหมายจากมติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในรูปแบบ e-Book เพื่อเผยแพร่ให้กับตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครอง ผ่านทางระบบ Intranet ศาลปกครอง เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนที่ ๔

การเข้าร่วมพระราชพิธี
รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

คณะผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง เข้าร่วมบันทึกวีดิทัศน์ถวายพระพรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ณ สถานีโทรทัศน์ NBT

พิธีวางพวงมาลาเนื่องในวันปิยมหาราช พุทธศักราช ๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๗

พิธีสวดพระพุทธรมณต์ถวายพระราชกุศล เนื่องในวันนวมินทรมหาราช ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๗ และวันปิยมหาราช ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗

พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๗ ณ วัดเศวตฉัตร
แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ในนามศาลปกครอง เมื่อวันที่
๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

คณะผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมเนื่องใน
วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๗

กิจกรรมเนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๔ ปี ศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๕ - ๗ มีนาคม ๒๕๖๘

คณะผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง พร้อมคณะเข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และได้เข้ามัสการสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (สุชิน อคฺคชิโน) เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๘

คณะผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ร่วมงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันฉัตรมงคล ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘

กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ๓ มิถุนายน ๒๕๖๘

พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๘ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๘

คณะผู้บริหารศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๕

รายงานการเงิน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน
สำนักงานศาลปกครอง
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๘

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2568 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานศาลปกครอง ณ วันที่ 30 กันยายน 2568 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงมาตรฐานเรื่องความเป็นอิสระที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี (ประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่า หลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงิน หมายเหตุ 18 ซึ่งอธิบายถึงการแก้ไขข้อผิดพลาดรายงานการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2567 ที่นำมาเปรียบเทียบได้ปรับปรุงแล้ว ทั้งนี้ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขในเรื่องนี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วย ข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงรายงานการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน คาดว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะได้รับรายงานประจำปีภายหลังจากวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่น และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน คือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับรายงานการเงิน หรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สรุปได้ว่ามี การแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสาร เรื่องดังกล่าวกับผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควร ตามมาตรฐานการบัญชีภาคีรัฐและนโยบายการบัญชีภาคีรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงาน ในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะเลิกหน่วยงาน หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล มีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงิน ของหน่วยงาน

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่น อย่างสมเหตุสมผลว่า รายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็น ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูง แต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติตามตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน และมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีความสำคัญเมื่อคาดการณ์ ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจ ทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานการเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตาม หลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการ ตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกต และสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

• ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบ เพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริต อาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

• ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการ ตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพ ของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

• ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผล ของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

• สรุปร่วมกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของ ผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปร่วมกับความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงาน ต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกต ถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐาน การสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

• ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผย ข้อมูลว่ารายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้อง ตามที่ควรหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายใน หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่าง การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

(นายไพสิฐ สุตจิตต์)

ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่ 19

(นางสาวเกศิณี โคมลศิริณี)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

วันที่ 11 มีนาคม 2569

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568

	หมายเหตุ	2568	(หน่วย : บาท) 2567 (ปรับปรุงใหม่)
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	6,296,051,144.36	6,097,773,489.28
ลูกหนี้อื่นระยะสั้น	5	2,549,936.02	3,890,694.24
วัสดุคงเหลือ		5,458,147.39	5,285,775.62
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6	2,350,361.36	1,917,420.56
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		6,306,409,589.13	6,108,867,379.70
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ลูกหนี้ระยะยาว		3,143,909.73	4,357,699.80
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	7 , 18	2,775,891,307.68	2,843,085,423.75
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	8	23,754,006.17	13,181,664.72
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		2,802,789,223.58	2,860,624,788.27
รวมสินทรัพย์		9,109,198,812.71	8,969,492,167.97

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาววันดี จิรรัล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568

	หมายเหตุ	2568	2567 (ปรับปรุงใหม่)
(หน่วย : บาท)			
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้การค้า	9	44,781,823.61	34,438,967.62
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะสั้น	10	26,017,918.51	25,910,862.87
เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	11	88,325,638.25	74,707,826.42
เงินรับฝากระยะสั้น	12	34,594,309.09	7,923,797.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	13	1,221,158.07	1,275,977.16
รวมหนี้สินหมุนเวียน		194,940,847.53	144,257,431.07
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	14	338,568.31	400,172.90
เงินรับฝากระยะยาว	15	4,783,971,322.85	4,901,443,756.37
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น		3,143,909.73	4,357,699.80
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		4,787,453,800.89	4,906,201,629.07
รวมหนี้สิน		4,982,394,648.42	5,050,459,060.14
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
ทุน		36,516,048.42	36,516,048.42
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	18	4,090,288,115.87	3,882,517,059.41
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		4,126,804,164.29	3,919,033,107.83
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		9,109,198,812.71	8,969,492,167.97

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาววันดี จิระจรัส)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครอง

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2568

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2568	2567
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	19	3,842,269,778.90	3,348,037,318.57
รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	20	7,530,698.92	4,521,422.50
รายได้อื่น	21	476,368.45	2,709,039.80
รวมรายได้		3,850,276,846.27	3,355,267,780.87
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	22	2,704,776,563.26	2,526,617,264.02
ค่าบำเหน็จบำนาญ	23	266,565,770.92	231,165,377.75
ค่าตอบแทน	24	4,585,082.50	3,008,370.00
ค่าใช้สอย	25	215,717,233.31	188,255,110.86
ค่าวัสดุ	26	27,674,929.29	37,545,606.43
ค่าสาธารณูปโภค	27	95,763,835.33	98,245,817.55
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	28	326,393,892.05	320,587,857.85
ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	29	1,027,167.40	1,854,118.52
ค่าใช้จ่ายอื่น		34,200.00	22,384.00
รวมค่าใช้จ่าย		3,642,538,674.06	3,407,301,906.98
รวมรายได้สูง/(ต่ำกว่า)ค่าใช้จ่ายสุทธิ		207,738,172.21	(52,034,126.11)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาววันดี จิรจรัส)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครอง
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2568

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	(หน่วย : บาท)
				รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 - ตามที่รายงานไว้เดิม	36,516,048.42	3,919,889,855.62	-	3,956,405,904.04
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	14,661,329.90	-	14,661,329.90
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 - หลังการปรับปรุง	36,516,048.42	3,934,551,185.52	-	3,971,067,233.94
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2567				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-	-
รายได้ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	(52,034,126.11)	-	(52,034,126.11)
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	36,516,048.42	3,882,517,059.41	-	3,919,033,107.83

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่า ค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่น ของสินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน	(หน่วย : บาท)
				รวม สินทรัพย์สุทธิ/ ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 - ตามที่รายงานไว้เดิม	36,516,048.42	3,882,517,059.41	-	3,919,033,107.83
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	32,884.25	-	32,884.25
ผลสะสมของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 - หลังการปรับปรุง	36,516,048.42	3,882,549,943.66	-	3,919,065,992.08
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2568				
การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ทุนเพิ่ม/ลด	-	-	-	-
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	207,738,172.21	-	207,738,172.21
กำไร/ขาดทุนจากการปรับมูลค่าเงินลงทุน	-	-	-	-
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	36,516,048.42	4,090,288,115.87	-	4,126,804,164.29

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาววันดี จิรจรัล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุน

(นายเจตน์ สถาวรศีลพร)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครอง
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2568

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลปกครองเป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ได้รับความจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่และบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาให้งานอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลปกครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความเชื่อมั่นธรรมแก่ประชาชนและหน่วยงานราชการ

สำนักงานศาลปกครองตั้งอยู่ที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 3,364,448,100.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 งบเงินอุดหนุน จำนวน 2,908,963,400.00 บาท) จำนวน 5 แผนงาน 2 ผลผลิต 3 โครงการ จำแนกตามแผนงานบุคลากรภาครัฐ จำนวน 2,405,166,300.00 บาท แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน 846,484,800.00 บาท แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน 3,638,800.00 บาท แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ จำนวน 90,726,000.00 บาท และแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 18,432,200.00 บาท โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 2,385,473,400.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 446,155,900.00 บาท และค่าครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 532,818,800.00 บาท

สำนักงานศาลปกครอง มีหน่วยงานระดับหน่วยเบิกจ่ายภายใต้สังกัด จำนวน 15 แห่ง ประกอบด้วยหน่วยเบิกจ่ายในภูมิภาค จำนวน 14 แห่ง และหน่วยเบิกจ่ายในส่วนกลาง จำนวน 1 แห่ง ซึ่งรับผิดชอบบริหารจัดการเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรของแต่ละแห่ง หน่วยเบิกจ่ายดังกล่าวไม่เป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานและไม่มีการจัดทำรายงานการเงินแยกกัน รายการบัญชีของหน่วยเบิกจ่ายทุกแห่งจึงได้นำมาแสดงรวมไว้ในรายงานการเงินฉบับนี้

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสำนักงานศาลปกครองฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รายการที่ปรากฏในรายงานการเงินฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และแสดงรายการในรายงานการเงินตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ และหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว 559 ลงวันที่ 25 กันยายน 2566 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2566)

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการเงินบัญชี

รายงานการเงินของสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ รวมรายการบัญชีที่เกิดขึ้นทั้งที่หน่วยงานในส่วนกลางและหน่วยงานในส่วนภูมิภาค รอบระยะเวลาบัญชี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ 3 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดย่อย เป็นวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นเงินยืมและค่าใช้จ่ายอื่นในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

รายการเทียบเท่าเงินสด ได้แก่ เงินฝากสถาบันการเงิน ประกอบด้วย เงินฝากธนาคารในงบประมาณเพื่อรับเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง เงินฝากธนาคารนอกงบประมาณเพื่อรับเงินนอกงบประมาณไว้ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์

เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หน่วยงานจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ โดยแสดงรายการเงินฝากคลังในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

3.2 ลูกหนี้เงินยืม

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ ลูกหนี้เงินยืมนอกงบประมาณ แสดงตามจำนวนเงินในสัญญาการยืมเงินโดยไม่ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และรับรู้ตั้งแต่วันที่จ่ายเงินยืม

3.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูง และไม่มิลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

3.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

- อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม อาคารอยู่ระหว่างการก่อสร้างแสดงตามราคาทุน

- อุปกรณ์ ได้แก่ ครุภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 - 2545 รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป ครุภัณฑ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 - 2562 รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป ครุภัณฑ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2563 เป็นต้นไป รับรู้เป็นสินทรัพย์เฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป แสดงมูลค่าตามมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- ราคาทุนของอาคาร และอุปกรณ์ รวมถึงรายจ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อให้สินทรัพย์อยู่ในสถานที่และสภาพที่พร้อมใช้งาน ต้นทุนในการต่อเติมหรือปรับปรุงซึ่งทำให้หน่วยงานได้รับประโยชน์ตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากมาตรฐานเดิม ถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมถือเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

- ส่วนประกอบของรายการอาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญ จะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

- ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบ จะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

- ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน จำนวนโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.3/ว 43 ลงวันที่ 29 มกราคม 2562 เรื่อง คู่มือการบัญชีภาครัฐ เรื่อง ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ดังนี้

<u>ประเภทสินทรัพย์</u>	<u>อายุการให้ประโยชน์ (ปี)</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
อาคารถาวร	20	5
อาคารชั่วคราว/โรงเรือน	10	10
ค่าตกแต่งอาคาร (ส่วนปรับปรุงอาคารเช่า)	5	20
สิ่งก่อสร้าง		
- ไขคอนกรีตเสริมเหล็กหรือโครงเหล็กเป็นส่วนประกอบหลัก	20	5
- ไขไม้หรือวัสดุอื่น ๆ เป็นส่วนประกอบหลัก	10	10
ครุภัณฑ์สำนักงาน	10	10
ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ (ยกเว้นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าให้มีอายุใช้งาน 15 ปี)	5	20
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์สำรวจ	5	20
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	20
ครุภัณฑ์อื่น	5	20

3.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกินกว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

- หน่วยงานรับรู้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนเฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุดตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป

- ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน จำนวนโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ดังนี้

โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4 ปี

3.6 รายได้รอการรับรู้ระยะยาว

รายได้รอการรับรู้ระยะยาว เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ หรือบุคคลใด ๆ ซึ่งได้มาก่อนงวดปี 2564 เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้ง การได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้ หน่วยงานจะทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือ หรือบริจาค จนกว่าจะหมดอายุการใช้งานของสินทรัพย์

สินทรัพย์ที่ได้รับบริจาคตั้งแต่งวดปี 2564 เป็นต้นไป หน่วยงานรับรู้เป็นรายได้ทันทีเมื่อได้รับ สินทรัพย์รับโอนที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน

3.7 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 1) กรณีที่เบิกจ่ายเงินเข้าบัญชีของหน่วยงานเพื่อนำไปจ่ายต่อให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินของหน่วยงาน รับรู้รายได้จากเงินงบประมาณเมื่อได้ส่งคำขอเบิกเงินกับคลัง
- 2) กรณีที่เบิกหักผลส่งหรือเบิกจ่ายตรงจากรัฐบาลให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินของหน่วยงาน โดยหน่วยงานไม่ได้รับตัวเงิน รับรู้รายได้จากเงินงบประมาณเมื่อได้รับอนุมัติคำขอเบิกเงินจากคลัง

3.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดิน เป็นรายได้ของรัฐบาลที่หน่วยงานได้รับและจะต้องนำส่งคลัง หน่วยงานรับรู้ เงินรายได้แผ่นดินเมื่อได้รับรายได้ และเนื่องจากรายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่าย ในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลารายงาน หน่วยงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชี รายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่หน่วยงานจะต้อง นำเงินส่งคลังในงวดบัญชีต่อไป

3.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค เป็นส่วนหนึ่งของรายการโอนตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน คือ การโอนทรัพยากรจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันเป็นการแลกเปลี่ยน และไม่ใช้รายการทางภาษี

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน รับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้ เมื่อได้รับเงินและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด สำหรับรายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมียกข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับสินทรัพย์ รับโอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

- ข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอน ไม่รวมถึงข้อกำหนดให้ต้องคืนสินทรัพย์ที่รับโอน หรือประโยชน์ เศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการอื่นที่ต้องคืนให้แก่ผู้โอน ถ้าไม่ใช้สินทรัพย์ตามที่ระบุไว้ ดังนั้น เมื่อเริ่มมีสิทธิควบคุมสินทรัพย์ภายใต้ข้อจำกัด ผู้รับโอนไม่ได้มีภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะต้องโอนประโยชน์ เศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการให้แก่บุคคลที่สาม เมื่อผู้รับโอนทำผิดข้อจำกัด ผู้โอนหรือฝ่ายอื่นอาจมี ทางเลือกในการใช้บทลงโทษต่อผู้รับโอน ดังนั้น เมื่อหน่วยงานได้รับสินทรัพย์ตามข้อจำกัด จึงรับรู้รายได้ทันที

- เงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน กำหนดให้หน่วยงานจะต้องใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต หรือศักยภาพในการให้บริการของสินทรัพย์ตามที่ระบุไว้ หรือต้องคืนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือ ศักยภาพในการให้บริการแก่ผู้โอนในกรณีที่ผิดเงื่อนไขนั้น ดังนั้น หน่วยงานผู้รับโอนสินทรัพย์จึงมีภาระผูกพัน ในปัจจุบันที่ต้องส่งมอบประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการแก่บุคคลที่สามเมื่อเริ่ม มีสิทธิควบคุมสินทรัพย์ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไข ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้รับโอนไม่สามารถหลีกเลี่ยงกระแสไหลออกของ ทรัพยากร เนื่องจากมีข้อกำหนดให้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้แก่บุคคลที่สาม หรือไม่เช่นนั้นต้องส่งคืนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการให้แก่ผู้โอน ดังนั้น เมื่อผู้รับโอนเริ่มรับรู้สินทรัพย์ตามเงื่อนไข จึงเกิดหนี้สินขึ้นด้วย

หมายเหตุ 4 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	2568	2567
เงินสดย่อย	1,700,000.00	1,650,662.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	6,285,399,070.27	6,086,024,646.03
เงินฝากคลัง	8,952,074.09	10,098,181.25
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	6,296,051,144.36	6,097,773,489.28

เงินฝากสถาบันการเงิน จำนวน 6,285,399,070.27 บาท เป็นเงินที่หน่วยงานฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย เงินในงบประมาณ จำนวน 1,449,082,922.95 บาท (มีแผนงานโครงการรองรับไว้แล้ว) เงินนอกงบประมาณ จำนวน 577,718.34 บาท และเงินค่าธรรมเนียมศาล เงินกลาง เงินจากการบังคับคดี รวมจำนวน 4,835,738,428.98 บาท (เป็นเงินที่สำนักงานศาลปกครองต้องรับฝากไว้จนกว่าการพิจารณาตัดสินจะสิ้นสุดลง และนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งหน่วยงานไม่สามารถนำไปใช้จ่าย เพื่อการดำเนินงานตามปกติได้)

เงินฝากคลัง จำนวน 8,952,074.09 บาท (ปี 2567 จำนวน 10,098,181.25 บาท) เป็นเงินที่ หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลังภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมาย โดยไม่มีดอกเบี้ย ประกอบด้วย

	2568	2567
เงินประกันสัญญา	8,192,335.35	7,865,601.25
ค่าธรรมเนียมสมัครสอบแข่งขัน	478,758.74	1,951,600.00
เงินทูลวิจัย สกสว.	280,980.00	280,980.00
รวมเงินฝากคลัง	8,952,074.09	10,098,181.25

หมายเหตุ 5 ลูกหนี้อื่นระยะสั้น

	2568	2567
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	1,023,232.60	2,031,825.68
รายได้ค้างรับ	-	314,949.40
ลูกหนี้อื่น	1,526,703.42	1,543,919.16
รวมลูกหนี้อื่นระยะสั้น	<u>2,549,936.02</u>	<u>3,890,694.24</u>

ลูกหนี้เงินยืม ณ วันสิ้นปี แยกตามกำหนดระยะเวลาการส่งหลักฐานการจ่าย และ/หรือเงินเหลือจ่ายที่ยืม
ดังนี้

ลูกหนี้เงินยืม	ยังไม่เกินกำหนด			รวม
	ยังไม่เกินกำหนด ระยะเวลา	เกินกำหนด ระยะเวลา ไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนด ระยะเวลา เกินกว่า 15 วัน	
2568	1,023,232.60	-	-	1,023,232.60
2567	1,536,785.68	483,640.00	11,400.00	2,031,825.68

หมายเหตุ 6 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	2568	2567
ค่าเบี้ยประกันจ่ายล่วงหน้า	258,263.55	252,267.65
ค่าบริการระบบเครือข่ายสื่อสารและประชุมทางไกลจ่ายล่วงหน้า	2,071,016.03	1,641,528.16
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคมจ่ายล่วงหน้า	19,132.59	19,000.56
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าอื่น	1,949.19	4,624.19
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>2,350,361.36</u>	<u>1,917,420.56</u>

หมายเหตุ 7 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ

	2568	2567
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	4,344,673,851.77	4,336,393,915.21
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	(2,075,468,261.17)	(1,853,356,519.61)
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง - สุทธิ	<u>2,269,205,590.60</u>	<u>2,483,037,395.60</u>

	2568	(หน่วย : บาท) 2567 (ปรับปรุงใหม่)
ครุภัณฑ์	1,863,526,388.47	1,762,115,706.19
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	(1,552,261,827.73)	(1,465,849,563.04)
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	311,264,560.74	296,266,143.15
งานระหว่างก่อสร้าง	195,421,156.34	63,781,885.00
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	2,775,891,307.68	2,843,085,423.75

	(หน่วย : บาท) 2567 (ปรับปรุงใหม่)			
	อาคารและ สิ่งปลูกสร้าง	ครุภัณฑ์	งานระหว่างก่อสร้าง	รวม
ราคาทุน				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	4,031,445,922.00	1,750,119,913.32	198,672,285.05	5,980,238,120.37
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	291,572,015.12	46,426,237.08	228,605,115.73	566,603,367.93
การจำหน่ายออก	(184,200.00)	(27,126,062.58)	-	(27,310,262.58)
การโอน	-	-	(350,795,222.81)	(350,795,222.81)
การปรับปรุง	13,560,178.09	(7,304,381.63)	(12,700,292.97)	(6,444,496.51)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	4,336,393,915.21	1,762,115,706.19	63,781,885.00	6,162,291,506.40
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	(1,658,235,733.24)	(1,394,711,822.81)	-	(3,052,947,556.05)
ค่าเสื่อมราคาระหว่างปี	(208,050,044.25)	(104,408,182.47)	-	(312,458,226.72)
การจำหน่ายออก	184,200.00	25,756,033.96	-	25,940,233.96
การปรับปรุง	12,745,057.88	7,514,408.28	-	20,259,466.16
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	(1,853,356,519.61)	(1,465,849,563.04)	-	(3,319,206,082.65)
มูลค่าตามบัญชี				
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	2,483,037,395.60	296,266,143.15	63,781,885.00	2,843,085,423.75

(หน่วย : บาท)

	2568			รวม
	อาคารและ สิ่งปลูกสร้าง	ครุภัณฑ์	งานระหว่างก่อสร้าง	
ราคาทุน				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567	4,336,393,915.21	1,762,115,706.19	63,781,885.00	6,162,291,506.40
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	8,160,664.38	115,066,741.13	134,575,579.49	257,802,985.00
การจำหน่ายออก	-	(13,489,527.75)	-	(13,489,527.75)
การโอน	-	-	(2,936,308.15)	(2,936,308.15)
การปรับปรุง	119,272.18	(166,531.10)	-	(47,258.92)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	4,344,673,851.77	1,863,526,388.47	195,421,156.34	6,403,621,396.58
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567	(1,853,356,519.61)	(1,465,849,563.04)	-	(3,319,206,082.65)
ค่าเสื่อมราคาระหว่างปี	(222,088,106.74)	(95,841,847.76)	-	(317,929,954.50)
การจำหน่ายออก	-	9,429,637.81	-	9,429,637.81
การปรับปรุง	(23,634.82)	(54.74)	-	(23,689.56)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	(2,075,468,261.17)	(1,552,261,827.73)	-	(3,627,730,088.90)
มูลค่าตามบัญชี				
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	2,269,205,590.60	311,264,560.74	195,421,156.34	2,775,891,307.60

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	2568	2567
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	192,413,317.14	181,122,317.74
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	(173,257,635.97)	(167,940,653.02)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	19,155,681.17	13,181,664.72
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	4,598,325.00	-
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	23,754,006.17	13,181,664.72

	(หน่วย : บาท)		
	2567		
	โปรแกรม คอมพิวเตอร์	โปรแกรม ระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	183,329,727.74	-	183,329,727.74
การจำหน่ายออก	(40,660.00)	-	(40,660.00)
การปรับปรุง	(2,166,750.00)	-	(2,166,750.00)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	181,122,317.74	-	181,122,317.74
ค่าตัดจำหน่ายสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566	(162,018,431.89)	-	(162,018,431.89)
ค่าตัดจำหน่ายระหว่างปี	(8,129,631.13)	-	(8,129,631.13)
การจำหน่ายออก	40,660.00	-	40,660.00
การปรับปรุง	2,166,750.00	-	2,166,750.00
ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	(167,940,653.02)	-	(167,940,653.02)
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2567	13,181,664.72	-	13,181,664.72

	(หน่วย : บาท)		
	2568		
	โปรแกรม คอมพิวเตอร์	โปรแกรม ระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567	181,122,317.74	-	181,122,317.74
มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น	14,437,955.00	16,224,410.00	30,662,365.00
การจำหน่ายออก	(3,146,955.60)	-	(3,146,955.60)
การโอน	-	(11,626,085.00)	(11,626,085.00)
การปรับปรุง	-	-	-
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	192,413,317.14	4,598,325.00	197,011,642.14
ค่าตัดจำหน่ายสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567	(167,940,653.02)	-	(167,940,653.02)
ค่าตัดจำหน่ายระหว่างปี	(8,463,937.55)	-	(8,463,937.55)
การจำหน่ายออก	3,146,954.60	-	3,146,954.60
การปรับปรุง	-	-	-
ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	(173,257,635.97)	-	(173,257,635.97)
มูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ 30 กันยายน 2568	19,155,681.17	4,598,325.00	23,754,006.17

หมายเหตุ 9 เจ้าหนี้การค้า

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
เจ้าหนี้การค้า - บุคคลภายนอก	44,781,823.61	34,438,967.62
รวมเจ้าหนี้การค้า	44,781,823.61	34,438,967.62

หมายเหตุ 10 เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะสั้น

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	26,017,918.51	25,910,862.87
รวมเจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะสั้น	<u>26,017,918.51</u>	<u>25,910,862.87</u>

หมายเหตุ 11 เจ้าหนี้อื่นระยะสั้น

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	11,078,829.91	10,258,780.03
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	14,461,855.90	9,948,219.38
ใบสำคัญค้างจ่าย	52,114,662.52	45,219,877.25
ภาษีหัก ณ ที่จ่ายรอนำส่งเจ้าหนี้อื่น	10,670,289.92	9,015,338.36
เจ้าหนี้อื่น	-	265,611.40
รวมเจ้าหนี้อื่นระยะสั้น	<u>88,325,638.25</u>	<u>74,707,826.42</u>

หมายเหตุ 12 เงินรับฝากระยะสั้น

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
เงินประกันสัญญา	7,901,096.60	7,690,740.00
เงินรับฝากอื่น	26,693,212.49	233,057.00
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	<u>34,594,309.09</u>	<u>7,923,797.00</u>

หมายเหตุ 13 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	1,213,790.07	1,268,609.16
บัญชีพักเงินจ่ายแทน	7,368.00	7,368.00
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>1,221,158.07</u>	<u>1,275,977.16</u>

หมายเหตุ 14 เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว

สำนักงานศาลปกครอง ได้รับบริจาคทรัพย์สินและเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศจากหน่วยงานหรือบุคคลอื่นเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
รายได้จากการรับบริจาคหรือการรับรู้ (ครุภัณฑ์)	44,370.11	104,474.63
รายได้จากเงินช่วยเหลือหรือการรับรู้		
- มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์	13,218.20	14,718.27
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)	280,980.00	280,980.00
รวมเจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว	338,568.31	400,172.90

หมายเหตุ 15 เงินรับฝากระยะยาว

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
เงินรับฝาก - เงินค่าธรรมเนียมศาลและค่าปรับ	2,974,281,735.02	2,986,558,823.28
เงินรับฝาก - เงินกลาง	355,247,183.04	483,466,065.25
เงินรับฝาก - จากการบังคับคดี	1,453,386,962.42	1,430,475,136.47
เงินรับฝากอื่น	764,203.62	768,870.12
เงินประกันสัญญา	291,238.75	174,861.25
รวมเงินรับฝากระยะยาว	4,783,971,322.85	4,901,443,756.37

เงินรับฝากประเภทเงินค่าธรรมเนียมศาลและค่าปรับ เงินกลาง และเงินจากการบังคับคดี เป็นเงินซึ่งสำนักงานศาลปกครองต้องรับฝากไว้จนกว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุด

เงินรับฝาก - เงินค่าธรรมเนียมศาลและค่าปรับ จำนวน 2,974,281,735.02 บาท ได้รวมเงินค่าธรรมเนียมศาลคดีที่ถึงที่สุดและศาลมิได้สั่งคืน จำนวน 34 คดี

หมายเหตุ 16 ภาระผูกพัน

- ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

	2568	2567
		(หน่วย : บาท)
สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้		
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	355,488,623.66	486,998,358.84
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	190,359,775.00	33,223,280.00
รวม	545,848,398.66	520,221,638.84

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจ้างก่อสร้าง ปรับปรุง และจัดหาสินทรัพย์

- ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2568 และ 2567 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญา ดังนี้

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
ไม่เกิน 1 ปี	-	2,643,156.32
รวม	-	2,643,156.32

หมายเหตุ 17 หนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้น

ณ วันที่ 30 กันยายน 2568 สำนักงานศาลปกครองมีหนี้สินที่อาจจะเกิดขึ้นจากการผูกฟ้องร้องคดี ดังนี้ กรณีฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง จำนวน 1 คดี จำนวนทุนทรัพย์ 91,255,488.46 บาท คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

กรณีฟ้องขอเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (สิทธิประโยชน์และสวัสดิการ) จำนวน 1 คดี จำนวนทุนทรัพย์ 35,239.73 บาท คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น

กรณีฟ้องขอเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (คำสั่งลงโทษทางวินัย) จำนวน 1 คดี จำนวนทุนทรัพย์ 365,041.06 บาท คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

กรณีฟ้องเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด จำนวน 1 คดี จำนวนทุนทรัพย์ 500,000.00 บาท คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น

กรณีฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (คดีค่าเช่าบ้าน) กรณีบุคลากรกลุ่มที่โอนมาเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองภายหลังระเบียบ ก.ขป. ว่าด้วยค่าเช่าบ้านฯ มีผลใช้บังคับ จำนวน 7 คดี จำนวนทุนทรัพย์รวม 1,383,303.54 บาท คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

กรณีดังกล่าวคดียังไม่ถึงที่สุด โดยศาลอาจจะพิพากษาเป็นอย่างอื่นได้ เช่น พิพากษายกฟ้องหรือให้ผู้ฟ้องชำระค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินที่น้อยกว่าที่โจทก์ฟ้องมาก็ได้ ทั้งนี้ ฝ่ายบริหารได้ใช้ดุลยพินิจในการประเมินผลของคดีที่ถูกฟ้องร้องแล้ว และเชื่อมั่นว่าเมื่อคดีถึงที่สุดจะไม่มี ความเสียหายเกิดขึ้นต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของหน่วยงานอย่างมีสาระสำคัญ

หมายเหตุ 18 การแก้ไขข้อผิดพลาด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักงานศาลปกครอง ได้ตรวจสอบพบว่างานระหว่างก่อสร้างอาคารที่ทำการถาวรศาลปกครองนครศรีธรรมราช จำนวน 12,700,292.97 บาท มีการยุติการก่อสร้างและได้ส่งคืนพื้นที่ก่อสร้างให้กับกรมป่าไม้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 แต่ยังไม่ได้บันทึกบัญชีโอนงานระหว่างก่อสร้างเป็นค่าใช้จ่าย จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวย้อนหลัง ดังนี้

	(หน่วย : บาท)		
	ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 ก่อนการปรับปรุง	รายการปรับปรุง จากการแก้ไข ข้อผิดพลาด เพิ่มขึ้น/(ลดลง)	ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 หลังการปรับปรุง
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	2,855,785,716.72	(12,700,292.97)	2,843,085,423.75
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	3,895,217,352.38	(12,700,292.97)	3,882,517,059.41

หมายเหตุ 19 รายได้จากงบประมาณ

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน		
รายได้จากงบเงินอุดหนุน		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	2,385,473,400.00	2,262,997,500.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	446,155,900.00	395,315,400.00
ค่าครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง	532,818,800.00	250,650,500.00
รายได้จากงบกลาง	477,821,678.90	439,073,918.57
รวมรายได้จากงบประมาณ	3,842,269,778.90	3,348,037,318.57

หมายเหตุ 20 รายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
รายได้จากการช่วยเหลือเพื่อการดำเนินงานจาก ตปท.	1,027,167.40	1,854,118.52
รายได้จากการบริจาค	6,503,531.52	2,667,303.98
รวมรายได้จากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	7,530,698.92	4,521,422.50

หมายเหตุ 21 รายได้อื่น

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
รายได้ค่าธรรมเนียมการสอบแข่งขันบุคคลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ	445,400.00	2,577,412.00
รายได้ค่าธรรมเนียมข้อมูลข่าวสารของราชการ	968.45	8,952.00
รายได้จากสัญญารับประกันความชำรุดบกพร่อง	30,000.00	122,675.80
รวมรายได้อื่น	476,368.45	2,709,039.80

หมายเหตุ 22 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
เงินเดือน	1,361,342,022.48	1,248,716,872.04
ค่าล่วงเวลา	384,480.00	284,940.00
เงินประจำตำแหน่ง	159,680,185.34	155,059,315.64
ค่าจ้าง	3,852,740.00	4,495,470.00
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	178,106,410.04	155,602,416.43

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
เงินช่วยค่าครองชีพ	2,746,812.10	2,222,095.17
เงินค่าตอบแทนพิเศษสำหรับตำแหน่งพนักงานคดีปกครอง	154,084,100.54	145,909,858.36
เงินส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการที่ดีของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	234,000.00	-
เงินค่าตอบแทนพิเศษของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	380,664,368.55	371,129,001.19
ค่ารักษาพยาบาล	139,866,648.08	143,204,127.44
เงินช่วยการศึกษาบุตร	7,345,299.75	7,299,204.50
เงินช่วยเหลือพิเศษกรณีเสียชีวิต	981,810.00	188,910.00
เงินชดเชย กบข.	25,184,872.17	22,841,514.68
เงินสมทบ กบข.	37,777,307.78	34,262,272.20
เงินสมทบ กสจ.	99,970.20	112,512.00
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	6,430,180.00	6,551,216.00
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน	172,549.00	198,467.00
ค่าเช่าบ้าน	11,914,943.98	13,171,279.78
ค่าเบี้ยประกันชีวิต	714,638.84	713,466.84
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	233,193,224.41	214,654,324.75
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	2,704,776,563.26	2,526,617,264.02

หมายเหตุ 23 ค่าบำเหน็จบำนาญ

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
บำนาญ	196,724,554.73	179,973,994.69
เงินช่วยค่าครองชีพ	2,600,006.28	2,565,150.54
บำเหน็จ	17,918,686.20	326,563.20
บำเหน็จตกทอด	4,628,870.20	6,455,837.90
บำเหน็จดำรงชีพ	14,573,548.95	15,997,094.45
บำเหน็จรายเดือน	655,956.00	507,556.00
ค่ารักษาพยาบาล	29,153,284.56	24,850,582.37
เงินช่วยการศึกษาบุตร	310,864.00	240,750.00
เงินช่วยเหลือพิเศษกรณีเสียชีวิต	-	247,848.60
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	266,565,770.92	231,165,377.75

หมายเหตุ 24 ค่าตอบแทน

	2568	2567
ค่าตอบแทนเฉพาะงาน	2,990,500.50	1,257,790.00
ค่าตอบแทนอื่น	1,594,582.00	1,750,580.00
รวมค่าตอบแทน	<u>4,585,082.50</u>	<u>3,008,370.00</u>

หมายเหตุ 25 ค่าใช้สอย

	2568	2567
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	27,388,515.12	18,131,904.31
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	14,031,234.94	9,133,104.70
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	37,424,598.66	33,661,632.40
ค่าจ้างเหมาบริการ	76,909,012.33	74,819,350.16
ค่าจ้างที่ปรึกษา	111,972.04	222,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	24,308,990.00	22,778,839.25
ค่าเช่า	25,703,054.03	24,405,768.97
ค่าใช้สอยอื่น	9,839,856.19	5,102,511.07
รวมค่าใช้สอย	<u>215,717,233.31</u>	<u>188,255,110.86</u>

หมายเหตุ 26 ค่าวัสดุ

	2568	2567
ค่าวัสดุ	19,420,803.74	18,645,725.73
ค่าแก๊สและน้ำมันเชื้อเพลิง	1,695,083.70	1,816,598.10
ค่าจัดหาสินทรัพย์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	6,559,041.85	17,083,282.60
รวมค่าวัสดุ	<u>27,674,929.29</u>	<u>37,545,606.43</u>

หมายเหตุ 27 ค่าสาธารณูปโภค

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
ค่าไฟฟ้า	47,668,147.59	51,132,448.63
ค่าน้ำประปา	1,565,004.47	1,786,164.41
ค่าโทรศัพท์	18,224,512.01	16,967,819.92
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	20,414,422.29	20,180,708.92
ค่าบริการไปรษณีย์	7,333,341.00	7,636,185.67
ค่าสาธารณูปโภคอื่น	558,407.97	542,490.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	95,763,835.33	98,245,817.55

หมายเหตุ 28 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	222,088,106.74	208,050,044.25
ครุภัณฑ์	95,841,847.76	104,408,182.47
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	8,463,937.55	8,129,631.13
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	326,393,892.05	320,587,857.85

หมายเหตุ 29 ค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค

	(หน่วย : บาท)	
	2568	2567
ค่าใช้จ่ายอุดหนุนเพื่อการดำเนินงานอื่น		
- มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์	1,027,167.40	1,854,118.52
รวมค่าใช้จ่ายจากการอุดหนุนอื่นและบริจาค	1,027,167.40	1,854,118.52

หมายเหตุ 30 อื่น ๆ

สำนักงานศาลปกครอง ได้ทำบันทึกข้อตกลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (โครงการศูนย์ราชการบริเวณถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร) กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด ตามบันทึกฉบับที่ 6/2551 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2551 โดยมีพื้นที่การใช้ประโยชน์ภายในอาคาร จำนวน 56,540 ตารางเมตร วงเงิน 9,592,416,731.04 บาท ประกอบด้วย ค่าเช่าอาคาร จำนวน 3,769,118,556.72 บาท ค่าบริการ จำนวน 5,653,678,174.32 บาท มีกำหนดเวลา 30 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2581 และค่าเช่าเฟอร์นิเจอร์ จำนวน 169,620,000.00 บาท มีกำหนดเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2556 เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว

กรรมสิทธิ์ในอาคารและเฟอร์นิเจอร์ตามสัญญาจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของกรมธนารักษ์ กรณีครบกำหนดเวลาของการเช่าเฟอร์นิเจอร์ กรมธนารักษ์จะส่งมอบให้สำนักงานศาลปกครองเป็นผู้ดูแลรักษาเฟอร์นิเจอร์ในพื้นที่ใช้ประโยชน์เอง ซึ่งสำนักงานศาลปกครองได้รับมอบเฟอร์นิเจอร์แล้วเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556 การจ่ายเงินตามข้อตกลงดังกล่าว กรมธนารักษ์ดำเนินการตั้งเบิกเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลาง และนำเงินจ่ายให้กับบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด แทนสำนักงานศาลปกครอง ตลอดอายุของบันทึกข้อตกลง

ในปีงบประมาณ 2568 กรมธนารักษ์ดำเนินการตั้งเบิกเงินงบประมาณจากกรมบัญชีกลางไปแล้วเป็นเงิน 325,100,476.80 บาท ประกอบด้วย ค่าเช่าอาคาร จำนวน 130,040,190.72 บาท และค่าบริการ จำนวน 195,060,286.08 บาท

หมายเหตุ 31 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย เป็นการแสดงรายการการเคลื่อนไหวของแผนงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่หน่วยงานได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 3,364,448,100.00 บาท และใช้เงินงบรายจ่ายอื่น จำนวน 250,515,623.72 บาท งบสำรองจ่าย จำนวน 2,168,000.00 บาท มาจัดทำแผนงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,617,131,723.72 บาท โดยจำแนกตามแผนงานเพื่อประโยชน์ในด้านการติดตามผลการจ่ายเงินว่าได้มีการใช้จ่ายและดำเนินการไปแล้วเพียงใด รวมถึงหากเบิกจ่ายไม่ทันในปีงบประมาณที่ได้รับอนุมัติให้มีการกันเงินไว้เบิกในปีงบประมาณถัดไปจำนวนเท่าใด

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

รายการ	งบสุทธิ หลังโอน เปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิก เหลือในปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
แผนงาน : แผนงานบุคลากรภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	2,405,166,300.00	-	-	2,351,276,648.80	53,889,651.20
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-
แผนงาน : แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	846,484,800.00	175,576,400.00	128,999,512.66	510,851,980.56	31,056,906.78
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	248,274,258.72	-	141,454,673.03	88,075,915.09	18,743,670.60
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	18,432,200.00	-	-	18,054,755.35	377,444.65
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	1,422,385.00	-	-	1,221,869.00	200,516.00
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	90,726,000.00	-	73,571,975.00	16,598,375.00	555,650.00
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	3,638,800.00	-	-	1,667,057.98	1,971,742.02
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	818,980.00	-	-	186,560.76	632,419.24
งบสำรองจ่าย	2,168,000.00	-	-	-	2,168,000.00
รวม	3,617,131,723.72	175,576,400.00	344,026,160.69	2,987,933,162.54	109,596,000.49

รายงานฐานะเงินกันไว้เบิกเหลือในปี (ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

รายการ	เงินกันไว้เบิก เหลือในปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงาน : แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ			
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	69,849,685.16	48,580,885.16	21,268,800.00
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	14,482,170.00	14,482,170.00	-
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม			
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	20,040,565.00	20,040,565.00	-
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	150,000.00	150,000.00	-
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ			
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	17,226,500.00	17,152,100.00	74,400.00
รวม	121,748,920.16	100,405,720.16	21,343,200.00

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายการ	งบสุทธิ หลังโอน เปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิก เหลือในปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
แผนงาน : แผนงานบุคลากรภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	2,287,650,200.00	-	-	2,198,970,662.25	88,679,537.75
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	6,474,440.00	-	-	4,436,708.42	2,037,731.58
แผนงาน : แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	579,257,900.00	42,429,800.00	20,985,285.16	474,916,274.87	40,926,539.97
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	131,771,330.23	-	14,482,170.00	92,494,796.02	24,794,364.21
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	22,137,300.00	-	20,040,565.00	1,310,061.29	786,673.71
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	649,540.37	-	150,000.00	103,635.37	395,905.00
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	17,226,500.00	17,226,500.00	-	-	-
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	-	-	-	-	-
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ					
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	2,691,500.00	-	-	1,086,785.61	1,604,714.39
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	1,779,780.56	-	-	503,874.96	1,275,905.60
งบสำรองจ่าย	2,301,382.00	-	-	-	2,301,382.00
รวม	3,051,939,873.16	59,656,300.00	55,658,020.16	2,773,822,798.79	162,802,754.21

รายงานฐานะเงินกันไว้เบิกเหลือปี (ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

รายการ	เงินกันไว้เบิก เหลือปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงาน : แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ			
- งบประมาณตาม พ.ร.บ.	35,310,749.56	28,876,149.56	6,434,600.00
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	53,955,888.00	53,955,888.00	-
แผนงาน : แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม			
- งบประมาณรายจ่ายอื่น	151,072.00	151,072.00	-
รวม	89,417,709.56	82,983,109.56	6,434,600.00

หมายเหตุ 32 รายงานรายได้แผ่นดิน

รายงานรายได้แผ่นดิน เป็นรายงานที่แสดงเกี่ยวกับรายได้ที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บได้ทั้งที่เป็นรายได้ภาษีอากรและรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร การถอนคืนรายได้แผ่นดิน การจัดสรรรายได้ตามกฎหมาย รายได้แผ่นดินที่นำส่งระหว่างปี และรายได้แผ่นดินที่รอนำส่ง ณ วันสิ้นปี โดยเก็บข้อมูลมาจากการจัดเก็บและนำเงินส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

สำนักงานศาลปกครอง

รายงานรายได้แผ่นดิน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2568

(หน่วย : บาท)

	2568	2567
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	160,530,435.34	166,769,385.51
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	160,530,435.34	166,769,385.51
หัก รายได้แผ่นดินถอนคืนจากคลัง	9,444.00	104,894.56
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บสุทธิ	160,520,991.34	166,664,490.95
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	134,503,072.83	140,753,628.08
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	26,017,918.51	25,910,862.87
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	26,017,918.51	25,910,862.87
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี จำนวน 160,530,435.34 บาท ประกอบด้วย

	2568	2567
รายได้แผ่นดินค่าคัดสำเนาและรับรองสำเนา	1,127,809.00	1,069,145.00
รายได้ค่าธรรมเนียมศาลและค่าปรับ	109,803,486.61	129,790,215.46
รายได้ค่าธรรมเนียมบังคับคดี	3,549,549.17	2,238,786.65
รายได้ค่าปรับผิดสัญญา	4,616,649.33	1,023,430.65
รายได้จากการขายทรัพย์สิน	1,869,001.00	1,541,534.00
รายได้ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	35,074,180.77	27,030,469.18
รายได้เงินเหลือจ่ายปีเก่า	2,926,482.98	3,618,925.31
รายได้อื่น	1,563,276.48	456,879.26
รวมรายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	<u>160,530,435.34</u>	<u>166,769,385.51</u>

หมายเหตุ 33 การอนุมัติรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้ ได้รับอนุมัติจากเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2569

ภาคผนวก

- ที่ตั้งและเขตอำนาจศาลปกครอง
- ผู้จัดทำ

ที่ตั้งและเขตอำนาจ ศาลปกครอง

ศาลปกครองมีเขตอำนาจหรือเขตพื้นที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองประเภทต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด แบ่งออกเป็น ๒ ชั้นศาล คือ ศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุด

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ (เปิดทำการวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔)

ศาลปกครองสูงสุดมีแห่งเดียวจึงไม่มีข้อจำกัดด้านเขตอำนาจ ดังนั้น คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ไม่ว่าจะมูลคดีจะเกิดที่ใด หรือผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดได้ เพียงแต่ต้องยื่นฟ้องให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๑ ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับความเห็นชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๓) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

(๔) คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองชั้นต้น ประกอบด้วย ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค จำนวน ๑๔ แห่ง

๑) ศาลปกครองกลาง

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐ (เปิดทำการวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔)

มีเขตอำนาจตลอดทั้งที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งจังหวัดที่มีได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาคคือ จังหวัดนครนายก และจังหวัดสระบุรี

๒) ศาลปกครองเชียงใหม่

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๓๓ ถนนโชตนา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๓๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่

๓) ศาลปกครองสงขลา

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๑๑๑ หมู่ที่ ๒ ถนนสงขลา - เกาะยอ ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๑๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๔)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล

๔) ศาลปกครองนครราชสีมา

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๔๕ หมู่ที่ ๖ ถนนมิตรภาพ - เลี้ยวเมือง ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

๕) ศาลปกครองขอนแก่น

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๓๓ หมู่ที่ ๒ ถนนเหล่านาดี ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดขอนแก่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดมุกดาหาร

๖) ศาลปกครองพิษณุโลก

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๘ ถนนพิษณุโลก - นครสวรรค์ ตำบลท่าทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดพิจิตร จังหวัดสุโขทัย และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดอุตรดิตถ์

๗) ศาลปกครองระยอง

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๓๓ ถนนสุขุมวิท ตำบลเนินพระ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ๒๑๑๕๐ (เปิดทำการวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

๘) ศาลปกครองนครศรีธรรมราช

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๔๕ อาคาร ซี.พี. ทาวเวอร์ นครศรีธรรมราช ถนนพัฒนาการคูขวาง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๖)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดชุมพร

๙) ศาลปกครองอุดรธานี

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่ ๗ ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) ตำบลบ้านขาว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๓)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ และจังหวัดสกลนคร

๑๐) ศาลปกครองอุบลราชธานี

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๔๔๔ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งสนิท ตำบลแจระแม อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอำนาจเจริญ

๑๑) ศาลปกครองเพชรบุรี

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๙๘๐/๙๘ ถนนเพชรเกษม ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๑๒๐ (เปิดทำการวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม

๑๒) ศาลปกครองนครสวรรค์

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๙/๙ หมู่ที่ ๗ ตำบลกลางแดด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุทัยธานี และมีเขตอำนาจเพิ่มเติมในจังหวัดลพบุรี

๑๓) ศาลปกครองสุพรรณบุรี

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๓๓ ตำบลสนามชัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง

๑๔) ศาลปกครองภูเก็ต

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๓๓/๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลไม้ขาว อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ๘๓๑๑๐ (เปิดทำการวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑)

มีเขตอำนาจท้องที่จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง

๑๕) ศาลปกครองยะลา

ตั้งอยู่ ณ เลขที่ ๑๙๙ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสาป อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ๙๕๐๐๐ (เปิดทำการวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒)

มีเขตอำนาจตลอดท้องที่จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

ผู้จัดทำ

- ที่ปรึกษา :** นายเจตน์ สถาวรศิลป์พร
เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
- คณะผู้จัดทำ :** นายรณกร ปิยะชาติ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารยุทธศาสตร์
นางสาวเสาวรส อัจปานเศก
ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
นางจอมเพ็ญ ราชสีหา
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการพิเศษ
นางสาวเสาวภา อักษรเนียม
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการพิเศษ
นางสาวพิชชา อุดมจิรภาส
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการ
นางสาวดนูชญา ภูมิรัตนไพศาล
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการ
นางสาววิจิตต์ เอี่ยมสมบูรณ์
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการ
- จัดทำโดย :** สำนักบริหารยุทธศาสตร์ สำนักงานศาลปกครอง
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๐๗๔๖-๙ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๘๑๕
- พิมพ์ที่ :** บริษัท อมารินทร์ คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๔ ๑๓๘๕
<http://www.amarin.com>

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

www.admncourt.go.th

สำนักงานศาลปกครอง

สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕